

DÉVAVÁNYA VÁROS KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAMJA

2025-2030

2025. szeptember

Készítette:

Tárnok Barbara
Környezetvédelmi
természetvédelmi szakértő
SZKV 04-0421, SZ-013/2010

5700 Gyula, Epreskert utca 12.
tarnokbarbara@gmail.com
30/332-10-82

Tartalomjegyzék

1	ELŐZMÉNYEK	3
1.1	A KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAM KIDOLGOZÁSÁNAK MÓDSZERE	3
1.1.1	TELEPÜLÉSI SZINTŰ PROGRAMOK, TERVEK	4
1.1.2	MAGASABB SZINTŰ KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAMOK	6
2	DÉAVÁNYA TERÜLETI, TÁRSADALMI, GAZDASÁGI, JELLEMZŐI	8
2.1	TÖRTÉNELMI ÁTTEKINTÉS	8
2.2	TERÜLETI JELLEMZŐK, TÁJHASZNÁLAT	9
2.3	TELEPÜLÉSSZERKEZET	10
2.4	DEMOGRÁFIAI JELLEMZŐK	11
2.5	KÖZLEKEDÉS, INFRASTRUKTÚRA	12
2.6	GAZDASÁGI HELYZET	14
3	A TELEPÜLÉS TERMÉSZETI, KÖRNYEZETI ÁLLAPOTA	15
3.1	ÉGHAJLAT, KLÍMAVÁLTOZÁS	15
3.1.1	KLÍMAVÁLTOZÁS - MEGFIGYELÉSEK	16
3.1.2	KLÍMAVÁLTOZÁS - PROGNÓZIS	19
3.2	LEVEGŐTISZTASÁG	22
3.2.1	IMMISSZIÓ – LEVEGŐ TERHELTSÉGI SZINT	22
3.2.2	EMISSZIÓ – LÉGSZENNYEZŐ FORRÁSOK	23
3.3	ZAJVÉDELEM	29
3.4	VÍZVÉDELEM	31
3.4.1	FELSZÍNI VIZEK	31
3.4.2	CSAPADÉKVÍZ-ELVEZETÉS, BELVÍZ	31
3.4.3	FELSZÍN ALATTI VIZEK	32
3.4.4	VÍZMINŐSÉGVÉDELEM	35
3.5	TALAJVÉDELEM	38
3.6	TÁJ-ÉS TERMÉSZETI ÉRTÉKEK	40
3.6.1	ORSZÁGOS JELENTŐSÉGŰ VÉDETT TERMÉSZETI TERÜLETEK ÉS ÉRTÉKEK	41
3.6.2	ÉRZÉKENY TERMÉSZETI TERÜLETEK	44
3.6.3	NATURA 2000 TERÜLETEK	46
3.6.4	NEMZETI ÖKOLÓGIAI HÁLÓZAT	47
3.6.5	TERMÉSZETI ÉRTÉKEK HELYI VÉDELME, ÉLŐVILÁGVÉDELEM	48
3.6.6	TÁJVÉDELEM	51
3.6.7	ZÖLDFELÜLETI RENDSZER	55
3.7	HULLADÉKGAZDÁLKODÁS	59
3.8	KATASZTRÓFAVÉDELEM	63
3.8.1	VÍZRAJZI VESZÉLYEZTETETTSÉG	63
3.8.2	FÖLDTANI VESZÉLYEK	64
3.8.3	SUGÁRZÁSVÉDELEM	65
3.9	ENERGIAGAZDÁLKODÁS	66
3.10	KÖRNYEZETTUDATOSSÁG	69
4	A KÖRNYEZETVÉDELMI CÉLOK ÉS CÉLÁLLAPOTOK ELÉRÉSÉHEZ SZÜKSÉGES INTÉZKEDÉSEK	70
4.1	KLÍMAVÉDELEM	70
4.2	LEVEGŐTISZTASÁG	72
4.3	ZAJVÉDELEM	73
4.4	VÍZVÉDELEM	74
4.5	TALAJVÉDELEM	75
4.6	TÁJ-ÉS TERMÉSZETI ÉRTÉKEK, ÉLŐVILÁG VÉDELME	75
4.7	ZÖLDFELÜLETI RENDSZER	76
4.8	HULLADÉKGAZDÁLKODÁS	77
4.9	KATASZTRÓFAVÉDELEM	77
4.10	ENERGIAGAZDÁLKODÁS	78
4.11	KÖRNYEZETTUDATOSSÁG, SZEMLELETFORMÁLÁS	78
5	MELLÉKLET	79

1 Előzmények

A település önkormányzatoknak az 1995. évi LIII. törvény *a környezet védelmének általános szabályairól* (a továbbiakban: környezetvédelmi törvény) 46. § (1) b) bekezdése alapján környezetvédelmi programot kell kidolgozni, a helyi és magasabb szintű tervekkel összhangban.

A települési környezetvédelmi program elsődleges célja az emberi egészség, környezet, és természet védelme, továbbá az egyes környezeti elemek és rendszerek fenntartható hasznosítását, a veszélyeztető tényezők feltárását, a környezeti konfliktusok feloldását, mérséklését szolgálja.

A települési környezetvédelmi programok 6 éves időszakra készülnek, hasonlóan a Nemzeti Környezetvédelmi Programhoz A Nemzeti Környezetvédelmi Program a környezetvédelmi törvény 40. § (1) bekezdése alapján hatévente megújítandó, a jelenleg érvényes program a 2021-2026-as időszakra szól (NKP-5), melyet a 62/2022. (XII. 9.) OGY határozattal hagytak jóvá.

Déaványa Város települési környezetvédelmi programja 2002-ben készült el először, majd a 2018-as felülvizsgálat során került kidolgozásra a 2019-2024 időszakra vonatkozó, jelen felülvizsgálat tárgyát képező környezetvédelmi program (*Déaványa Város Környezetvédelmi Programja 2019-2024, készítette: Tárnok Barbara környezetvédelmi és természetvédelmi szakértő, 2018*). Jelen környezetvédelmi program tehát a következő hat, 2025-2030 évekre szól.

1.1 A környezetvédelmi program kidolgozásának módszere

A következő hat évre (2025-2030) szóló települési környezetvédelmi program (az előző program (2019-2024.) felülvizsgálata, megtartva a továbbra is releváns részeket, kidolgozásának alapelvei a következők:

- a település természeti, környezeti állapotának jellemzése az elmúlt hat évben történt változásokra fókuszálva, feltárva a beavatkozási pontokat, hiányosságokat
- a 2019-2024 környezetvédelmi programban felállított célok megvalósulásának kiértékelése, relevanciák megállapítása
- a következő hat évre vonatkozó célok, feladatok meghatározása a helyi és a magasabb szintű tervekkel, programokkal összhangban, a helyzetértékelés alapján

A települési környezetvédelmi programot az önkormányzat képviselő-testülete (közgyűlés) hagyja jóvá, és az önkormányzat a szomszédos és az érintett önkormányzatoknak tájékoztatásra, az illetékes környezetvédelmi igazgatási szervnek pedig véleményezésre megküldi.

A felülvizsgálat során a következő települési, térségi, és országos szintű terveket vettük figyelembe:

1.1.1 Települési szintű programok, tervek

Déaványa Város Integrált településfejlesztési Stratégiája (2019) környezeti jövőképe:

- A környezeti elemek állapota stabilan kedvező, a szennyező források, és az értékeket veszélyeztető hatások mérséklése, kiiktatása nyomán a város természeti értékeinek megőrzése
- A kiterjedt közigazgatási területen fellelhető egyedi tájképi értékek védelem alá helyezése, biztosítva ezzel az alföldi táj eredeti arculatának és hasznosításának megmaradását
- A tájhasználatban a megélhetést és jövedelemtermelést, valamint a megőrzést egyaránt lehetővé tevő tájgazdálkodási módok alkalmazása
- A városi zöldfelületek számának és nagyságának növelése, ezáltal javul a városi térszerkezet és klímaadottságok
- A vízpartok, vizes élőhelyek és maguk a víztestek, a felszíni és a felszín alatti vízkészletek mennyiségi és vízminőségi kedvező állapotának megőrzése
- A város épített öröksége folyamatos állagmegóvása

A környezetvédelmi program szempontjából releváns célok az ITS-ben:

1.11. A környezet terhelő és a közvetlen környezetére sem zavaró tevékenységek szétválasztása, a helykiválasztás tudatos irányítása, differenciált területi kínálat biztosítása a gazdaság fejlesztésére.

1.11.1. az élelmiszergazdaság fejlesztésének szolgálatában a korábbi mezőgazdasági majorok újrahasznosításával (megközelítésük lehetőségei és infrastrukturális ellátottságuk javításával)

1.12. A jól megközelíthető, infrastruktúrával ellátott, hasznosítható épületállománnyal bíró barnamezős területek újrahasznosításának elősegítése.

2.4. A zöldfelületek fejlesztése.

2.4.1. Az értékes zöldfelületek és a fasorok védelme és fejlesztése.

2.4.2. A zöldterületek kiterjedésének növelése, biológiai aktivitásának és használati értékének növelése.

2.4.3. A városi zöldhálózat (zöldövezet) rendszerének fejlesztése.

2.4.4. Tájfásítás, a termőhelyi adottságok megőrzése, illetve a turisztikai potenciál bővítése javítása érdekében.

2.5.3. A kerékpározás feltételeinek javítása az egész város területén.

3.5. Az életminőség és az életszínvonal javítása az életkörülmények fejlesztésével és a környezettudatos és egészséges életmód elterjesztésével.

3.7. A sport és szabadidő tevékenység lehetőségeinek növelése.

3.9. Az ökológiai fenntarthatóságot szolgáló célok

3.9.1. Védett és védelemre tervezett területek felmérése, a védelem feltételei biztosítása.

3.9.2. Vízbázis védelem.

3.9.3. Levegőminőség javítása.

3.9.4. A talaj állapotának megőrzése, javítása, a szennyezések felszámolása.

3.9.5. A korszerű hulladékkezelés bővítése.

Déaványa Településrendezési Terve, Településfejlesztési Konceptiója

Déaványa jelenleg hatályos településrendezési terve 2013-ban készült, melynek felülvizsgálata folyamatban van, munkaközi szakági terveit a környezetvédelmi program készítése során felhasználtuk. A város településfejlesztési koncepciójának felülvizsgálata 2024-ben készült el, környezeti jövőképe a következő:

- A környezeti elemek állapota stabilan kedvező, a szennyező források, és az értékeket veszélyeztető hatások mérséklése, kiiktatása nyomán a város természeti értékeinek megőrzése biztosított.
- A kiterjedt közigazgatási területen fellelhető egyedi tájképi értékek védelem alá helyezése megtörténik, biztosítva ezzel az alföldi táj eredeti arculatának és hasznosításának megmaradását.
- A tájhasználatban a megélhetést és jövedelemtermelést, valamint a megőrzést egyaránt lehetővé tevő tájgazdálkodási módok válnak uralkodóvá.
- A városi zöldfelületek száma és nagysága nő, és amellett, hogy ezáltal a közösségi terek száma is nő, a városi térszerkezet is kedvezőbb és a városi klímaadottságok is javulnak.
- A vízpartok, vizes élőhelyek és maguk a víztestek, a felszíni és a felszín alatti vízkészletek mennyiségi és vízminőségi kedvező állapotának megőrzése megnyugtatóan biztosított.
- A város épített öröksége folyamatos állagmegóvása, bemutatása biztosított. Ez a tevékenység olyan városmarketinggel egészül ki, amely az országosan kevésbé középpontban lévő kulturális és építészeti örökség idegenforgalmi vonzerővé válását segíti elő.

Local Agenda 21 Fenntartható Fejlődés Helyi Program

A program felülvizsgálata 2018-ban készült el. A fenntarthatóság lokális programja komplex program, amely a természeti környezet fejlesztésével összhangban tervezi el az épített környezet, infrastrukturális rendszer, energiaellátás, közlekedés, hulladékkezelés, agrárium jövő orientált alakítását. A fenntartható fejlődéshez, mint központi célhoz szükséges a Local Agenda 21 dokumentumban a rövid-, közép-, és hosszú távú tervek megfogalmazása a társadalmi-, gazdasági-, és környezeti pillérek mentén.

Környezetvédelmi vonatkozású helyi rendeletek

- 11/2007. (III.30.) ÖK. rendelet: A köztisztaságról, a települési környezet fenntartásáról
- 10/2004. (III. 1.) ÖK. rendelet: Déaványa Város Környezetvédelmi Alapjáról
- 11/2005. (IV.29.) ÖK. rendelet: a települési folyékony hulladékkal kapcsolatos kötelező helyi közszolgáltatás igénybevételéről
- 12/2018.(VI.29.) ÖK. rendelet: Déaványa város településképeinek védelméről
- 18/2011. (V.27.) ÖK. rendelet az állatok tartásáról
- 32/2004. (IX.17.) ÖK. rendelete A települési hulladékgazdálkodási tervekről
- 22/2013.(XII.20.) önkormányzati rendelete a hulladékgazdálkodási közszolgáltatásról

1.1.2 Magasabb szintű környezetvédelmi programok

5. Nemzeti Környezetvédelmi Programban (2021-2026) az alábbi stratégiai célok kerültek megfogalmazásra:

- Az emberi egészség és az életminőség környezeti feltételeinek javítása, a környezetterhelés hatásainak csökkentése
- Természeti értékek és erőforrások védelme, helyreállítása, fenntartható használata
- Az erőforrás-takarékosság és a -hatékonyság javítása, a gazdaság zöldítése és körforgásos működésének erősítése
- A környezetbiztonság* javítása

** **Környezetbiztonság:** Európai Közösség által elfogadott definíció szerint az európai közösség azon képességét jelenti, hogy a környezeti erőforrások szűkössége és a környezeti károsodás elkerülésével képes fejlődését biztosítani. A környezetbiztonság másrészt a környezeti elemek biztonságos használatát, másrészt az azokkal való célszerű gazdálkodást jelenti. A környezetbiztonság magas szintje biztosítja a területfejlesztési tevékenység eredményes megvalósulását, a társadalmi-gazdasági fejlődéshez szükséges beruházások és termelő tevékenység folyamatos és zavartalan működését.*

Békés Vármegye Környezetvédelmi Programja, illetve annak felülvizsgálata 2008-ban, azaz 17 éve készült, ezért annak megidézésétől eltekintünk.

3. Nemzeti Biodiverzitás Stratégia: átfogó keretet biztosít a hazai élővilág és a természeti erőforrások hosszú távú fennmaradásához, valamint meghatározza a 2030-ig elérendő célkitűzéseket, és az azok megvalósítását szolgáló intézkedéseket, melyek röviden:

- természetes és természetközeli ökoszisztémákat károsító inváziós idegenhonos fajok visszaszorítása
- fenntartható mezőgazdálkodás, erdőgazdálkodás, vad- és halgazdálkodás
- beporzók csökkenésének megállítása
- ökoszisztémák klímaváltozással szembeni ellenálló képességének javítása
- zöld infrastruktúra hálózat elemeinek fejlesztése
- a biodiverzitást veszélyeztető szennyezések mérséklése.

2. Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (NÉS-2), 2018: magában foglalja az éghajlatváltozás várható magyarországi hatásainak, természeti és társadalmi-gazdasági következményeinek, valamint az ökoszisztémák és az ágazatok éghajlati sérülékenységének értékelését, az üvegházhatású gázok kibocsátásának 2050-ig tartó csökkentésére vonatkozó célokat, prioritásokat és cselekvési irányokat tartalmazó *Hazai Dekarbonizációs Útitervet*, valamint a *Nemzeti Alkalmazkodási Stratégiát*. Ez utóbbi fő célja az éghajlatváltozással és a klímabiztonsággal összefüggő kockázatok megelőzése, a károk mérséklése, valamint az éghajlatváltozás megelőzését, az éghajlatváltozásra való felkészülést és alkalmazkodást szolgáló szemléletformálási tevékenységek célrendszerének bemutatása és ágazati cselekvési irányok meghatározása az emberi egészség, a mezőgazdaság és vidékfejlesztés, a vízgazdálkodás, az erdészet, a természetvédelem, az energetikai infrastruktúra, a turizmus, a településügy, és a katasztrófavédelem terén.

Magyarország Nemzeti Energia- és Klímaterve 2023. évben felülvizsgált változat, főbb célkitűzései:

- A klímasemlegesség elérése érdekében Magyarország 2030-ig 1990-hez képest legalább 50%-kal tervezi csökkenteni az üvegházhatású gázok bruttó kibocsátását.
- a lignit tüzelésű Mátrai Erőmű alacsonyabb szén-dioxid-kibocsátású technológiákra alapozó átalakítása az új erőmű üzembe helyezéséig, de legkésőbb 2030-ig.
- A megújuló energiaforrások arányát legalább 29%-ra emelése 2030-ig a bruttó végső energia-felhasználás arányában.
- Hazánk adottságaira tekintettel cél a geotermikus hőenergia fokozottabb és szélesebb hasznosítási célú kiaknázása.

Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia, 2013: *A fenntartható fejlődés olyan fejlődés, amely kielégíti a jelen generációk szükségleteit anélkül, hogy veszélyeztetné a jövő generációk szükségleteinek kielégítését*”. A négy nemzeti erőforrás (emberi, társadalmi, természeti, gazdasági) megfelelő szintű fenntartását, megőrzését és gyarapítását folyamatosan biztosítani kell, eszerint a fenntarthatósági politika az utódaink erőforrásait bővítő, az ilyen beruházásokat ösztönző, valamint az erőforrásokat felélő döntéseket visszaszorító politikai cselekvések együttese. *A stratégia környezetvédelmi program szempontjából releváns célkitűzései:*

- az egészségkockázatos magatartási formák arányának, valamint a környezeti kockázati tényezők mérséklése
- fajgazdagság fenntartása, a táj és a természeti értékek megőrzése, az ökoszisztéma-szolgáltatások kimerítésének megakadályozása
- a talaj termőképességének fenntartása
- a természetes területek beépítési sebességének csökkentése, a fenntartható hozamon alapuló gazdálkodás a megújuló erőforrásokkal.
- az embert érő környezeti terhelések csökkentése Az emberi egészséget és életminőséget veszélyeztető kibocsátásokat korlátok között kell tartani, azokat megfelelően szabályozni szükséges
- nem megújuló természeti erőforrásokkal való ésszerű, beosztó gazdálkodás

A biológiai sokféleség az élővilág változatosságát jelenti, hazánk sokszínű természeti értékeinek hosszú távú megőrzése pedig elengedhetetlen a jelen és a jövő generációinak jóllétéhez. Emellett a biodiverzitás az élelmiszertermelés alapja, valamint kulcsfontosságú a talajtermékenység és a beporzás biztosításában, a víz és a levegő tisztításában, miközben gyógyszer-alapanyagot és faanyagot is nyújt számunkra. Kiemelt szerepet játszik továbbá a katasztrófák, a járványok és betegségek elkerülésében, hatásainak enyhítésében, illetve a globális és a regionális klíma szabályozásában. A természeti erőforrások védelme és a velük való bölcs gazdálkodás követendő elv, hiszen így biztosítható, hogy hosszú távon megmaradjon Magyarország gazdag és értékes természeti környezete és biodiverzitása, amely nélkülözhetetlen a magyar lakosság minőségi életéhez.

2 Déaványa területi, társadalmi, gazdasági, jellemzői

2.1 Történelmi áttekintés

Déaványa területén több száz régészeti lelőhely található. A régészeti leletek bizonyítják, hogy a település évezredek óta lakott hely. A Tisza és a Körösök szabályozása előtt a magasabban fekvő részei jól védhető lakóhelyet biztosítottak az embereknek.

Írásos formában először az 1330-as évek elején említik a települést Jana falu néven. 1334-ben már a Vana név szerepel. Ekkor a település Békés megyéhez tartozott, de 1422-ben Heves megyéhez csatolták. A XVI. század elejére a térség egyik legjelentősebb települése volt. A török hódoltság alatt is viszonylagos védeltséget élvezett, így Ványa gazdasági fellendülése töretlennek mondható. Ezt jelezte, hogy a település lakói hosszabb ideig képesek voltak elviselni a többszörös adóztatást. 1618-ban mezővárosi rangot kapott.

A település 1723-tól szerepel hivatalosan, mint Déaványa. A község lélekszámának növekedése mellett a jobbágyság számaránya elenyésző volt. Bár már a XVII. században is mezővárosnak említik, hivatalosan 1774-ben kapta meg ezt a rangot, melyet 1872-ig őrzött meg. Ismételten városi rangot az 1999-es kezdeményezése alapján kapott a település.

1793-ig csak a református egyház volt jelen a településen, hiszen a római katolikus egyház helyi közössége ebben az évben jött létre. A XIX. század első felétől az izraelita hitközség is jelen volt a településen.

Az 1848-49 forradalom és szabadságharc leverését követően közigazgatási átszervezést hajtottak végre. Ennek során külön választották Heves és Külső-Szolnok megyéket, Déaványát pedig az összevont Békés-Csanád vármegye szeghalmi járásához csatolták. A járási összeírás szerint ekkor 8165-en laktak. 1876-ban ismét közigazgatási átszervezés történt, melynek során a megalakított Jász-Nagykun-Szolnok vármegyéhez csatolták Déaványát.

A századfordulón a lakosság szám gyarapodása jelezte Déaványa népességvonzó és megtartó képességét. A polgárosodást a kereskedelem, a szolgáltatások bővülése, a civil szervezetek növekvő száma jelezte és segítette elő.

1945 után Déaványát tudatosan visszafejlesztették, nagyközségből községgé minősítették vissza. Újbóli megerősödését az 1985-ben létrehozott önkormányzati társulás jelezte, melyben Déaványa térségi vezető szerepet vállalt. 2000. július 1-től a település ismételten városi rangot kapott. Déaványa 2013. január 1-től a Gyomaendrődi Járáshoz tartozik. A település vonzáskörzete érinti a Szeghalmi kistérséget, amelynek központja Szeghalom. Funkcióit tekintve alapvetően kistérségi város, ezáltal az oktatás, a szociális ellátás, valamint a kultúra vonatkozásában ennek megfelelő szintű ellátási egységekkel is rendelkezik.

2.2 Területi jellemzők, tájhasználat

Déaványa város Békés megye északi részén helyezkedik el, a Nagykunság és a Nagy - Sárrét találkozásánál. A Berettyó, a Kettős-, valamint Hármas-Körös közötti síkság jellegzetes alföldi települése.

Közigazgatási határa egyben Békés és Jász-Nagykun-Szolnok megye határa is. A település szomszédos északról Kertészszigettel és Ecsegfalvával, nyugatról a Szolnok megyei Túrkevével, valamint Gyomaendrőddel, délről és keletről, Körösladánnyal és Szeghalommal. A város területe 216,55 km², ebből belterülete 717 hektár (7,17 km²).

A város területe a Berettyó-Körösvidék középtáján belül két jól elkülönülő kistájhoz, a Körösmenti-síkhöz és a Déaványai-síkhöz tartozik, a Hortobágy-Berettyó-Körös között elhelyezkedő alacsony, ármentes síkság. A jellemzően mezőgazdasági jellegű, alföldi település külterületét két, területileg is jól elkülönülő tájhasználat jellemzi: a szántóföldi növénytermesztés, valamint a természetvédelmi célú területhasznosítás. A Déaványai-Ecsegi puszták természetvédelmi terület nagysága 12 800 hektár, zömében gyepek, ősgyepek művelési ágú területek.

Déaványa mocsaraktól, zsombékos nádasoktól körülvett helyen egy szigetre települt. A terület nagy része hajdan a térséget sűrűn átszövő Körösök, Berettyó és mellékvízeik területe volt. A folyószabályozások, lecsapolások lehetővé tették a külterület nagy részének művelés alá vonását. Ennek következtében az utóbbi száz évben a szántóföldek aránya ugrásszerűen megemelkedett a természetes növénytakaróval fedett területek rovására, amely a táj képét gyökeresen megváltoztatta.

A külterület nagy része mezőgazdasági művelés alatt áll, viszonylag egybefüggő nagy tájszerkezeti egységeket alkotják. A szántóterületek kiterjedésének növekedésével jelentősen lecsökkent az egykor nagy kiterjedésű felületeket borító gyepterületek (rétek, legelők, kaszálók) aránya. A mezőgazdasági hasznosítású területek fontosabb természetű növényei a búza, kukorica, lucerna és a napraforgó.

Az összeérő szántóterületek kultúrsztyepp jellegűt kölcsönöznek a tájnak, melyet a gyepterületek nagy egybefüggő foltjai oldanak és tesznek barátságosabbá. A táj- és természetvédelmi szempontból értékes gyepterületek a belterületről É-ra találhatóak. Ezek a gyepterületek, természetes élőhelyek határozzák meg leginkább Déaványa külterületének arculatát.

Kertes mezőgazdasági területek csupán kis kiterjedésben vannak jelen a belterületen, és a belterülethez kapcsolódóan a település ÉK-i (Tóker és a Bánomkert) és D-i (Pocoskert) részén.

Déaványa külterületi gyepeinek legnagyobb része ma a Körös Maros Nemzeti Park Igazgatóságához tartozik, ez a területi egység a Déaványa-Ecsegi puszták. A tájra jellemző sajátosságok átörökítése érdekében a Nemzeti Park kezelésében álló területeken hazai ősi állatfajtaikat, a bivalyt, a szürkemaráhát külterjes formában tartanak. A Déaványai-Ecsegi pusztákon a kialakult sajátos élővilág miatt a mezőgazdasággal szemben a természet érdekei élveznek elsőbbséget.

A mezőgazdasági tevékenységekhez szorosan hozzátartoznak a majorok. Jelenleg Déaványa külterületén több mezőgazdasági telephelyen foglalkoznak állattartással (szarvasmarha, sertés, juh). A mezőgazdasági telephelyek mellett jelentős tájszerkezeti elemek a családi gazdaságok létesítményei, az alföldi táj arculatát meghatározó tanyák.

Dévaványa közigazgatási területén az erdők egykor nagyobb területeket borítottak. Az erdőterületek csökkenése szorosan összefügg a folyószabályozással, a lecsapolással és a szántóterületek térhódításával. Napjainkban az erdők területi részaránya 1,9 %, mely a megyei arány (4 %) alatt van. A meglévő erdőterületek viszonylag kis területű foltokban fordulnak elő, nagyobb tömböt a település délkeleti részén találunk, a gazdasági rendeltetésű erdőkben jellemzően tájidegen fajkból álló kultúrák találhatók.

A település közigazgatási területének meghatározó tájszerkezeti elemei a vízgazdálkodási területek. A térség lecsapoló csatornarendszerrel sűrűn behálózott. A terület jelentősebb mellékvíze a Folyáséri-főcsatorna, a Nagyéri-mellékcsatorna, a Doszta-Felsőréhelyi összekötő- csatorna, a Nagyködmönös-Görbesziget-Cserepesi mellékcsatorna és a Sártó-Gabonás mellékcsatorna.

2.3 Településszerkezet

A település belterületének észak-keleti része a történelem folyamán vízjárta halmazos településszerkezetet mindvégig megőrizte. A település egészét tekintve családi házas beépítettségű, többszintes, városias jellegű épületek a főtérre jellemzőek. A település belső térszerkezete alföldi jellegű, széles, hosszú és viszonylag egyenes nyomvonalú utcaképpel. A mezőgazdasággal foglalkozó lakosság tevékenységéhez elengedhetetlenül szükséges szállítóeszközök zavartalan közlekedése ezt már a település kialakulásának idején megkövetelte.

Dévaványa terület-felhasználása sok rokon vonást mutat az alföldi kisvárosokkal. A központban elhelyezkedő Dévaványai Közös Önkormányzati Hivatal és kiszolgáló létesítményei mellett ott találjuk a kereskedelem, vendéglátás és oktatás legfontosabb intézményeit, valamint a könyvtárat és a művelődési házat is.

A lakóövezet a város központját övezi. A helyi vállalkozók és mesterek jellemzően lakóhelyükön kialakított műhelyeik tarkítják az övezetet. Dévaványa lakásállományának csaknem fele 1970-től újjáépült. A lakásállomány összességére elmondható, hogy a város központjában található néhány épülete kivételével a lakóépületek földszintesek, egyalakásosak.

A Dévaványa északi területén kijelölt ipari területeket találhatunk, melyek összekötése, alpinfrastruktúrájának fejlesztése elsődleges gazdasági érdeke a városnak.

A település zöldfelületi rendszere is meghatározó eleme a településszerkezetnek. Jelen esetben Dévaványán két jellegzetes zöldfelületi csoport állapítható meg:

- belvárosi zöldfelület-együttes

Részei: a településközponti közkertek, a templomkertek, Hősök tere-kötér, az iskola, óvoda kertek, a múzeumkert

- 2. külső zöldgyűrű

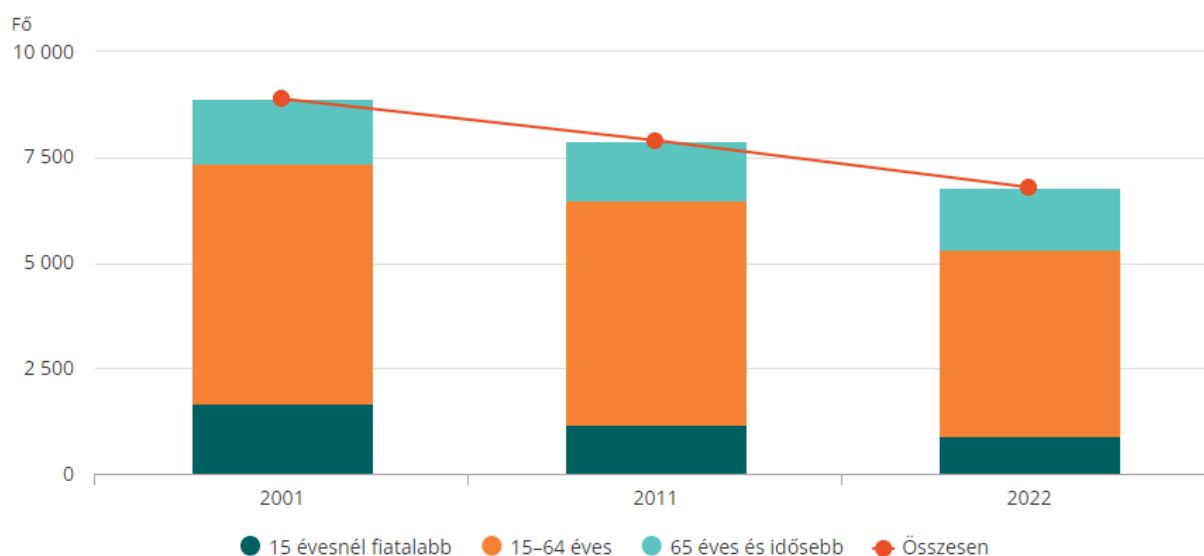
Részei: a strand, a sportpálya, a középiskola kertje, a tavak, a nevelőotthon kertje, a Szociális Otthon kertje, a településszéli kertségek, lezárt és működő temetők és erdők.

2.4 Demográfiai jellemzők

Déaványa lakosságát tekintve az 5-20 ezer közötti népességszámú települések közé tartozik, így kisvárosnak számít. 2022.évi népszámlálási adatok alapján a lakónépesség 6793 fő volt, ami 2011-hez képest 14%-os csökkenést jelent. A lakónépesség a főbb korcsoportok szerint:

- 0-14 éves: 902 fő (13,3 %)
- 15-64 éves: 4432 fő (65,2 %)
- 65 évnél idősebb: 1459 fő (21,5 %)

A népesség száma főbb korcsoportok szerint

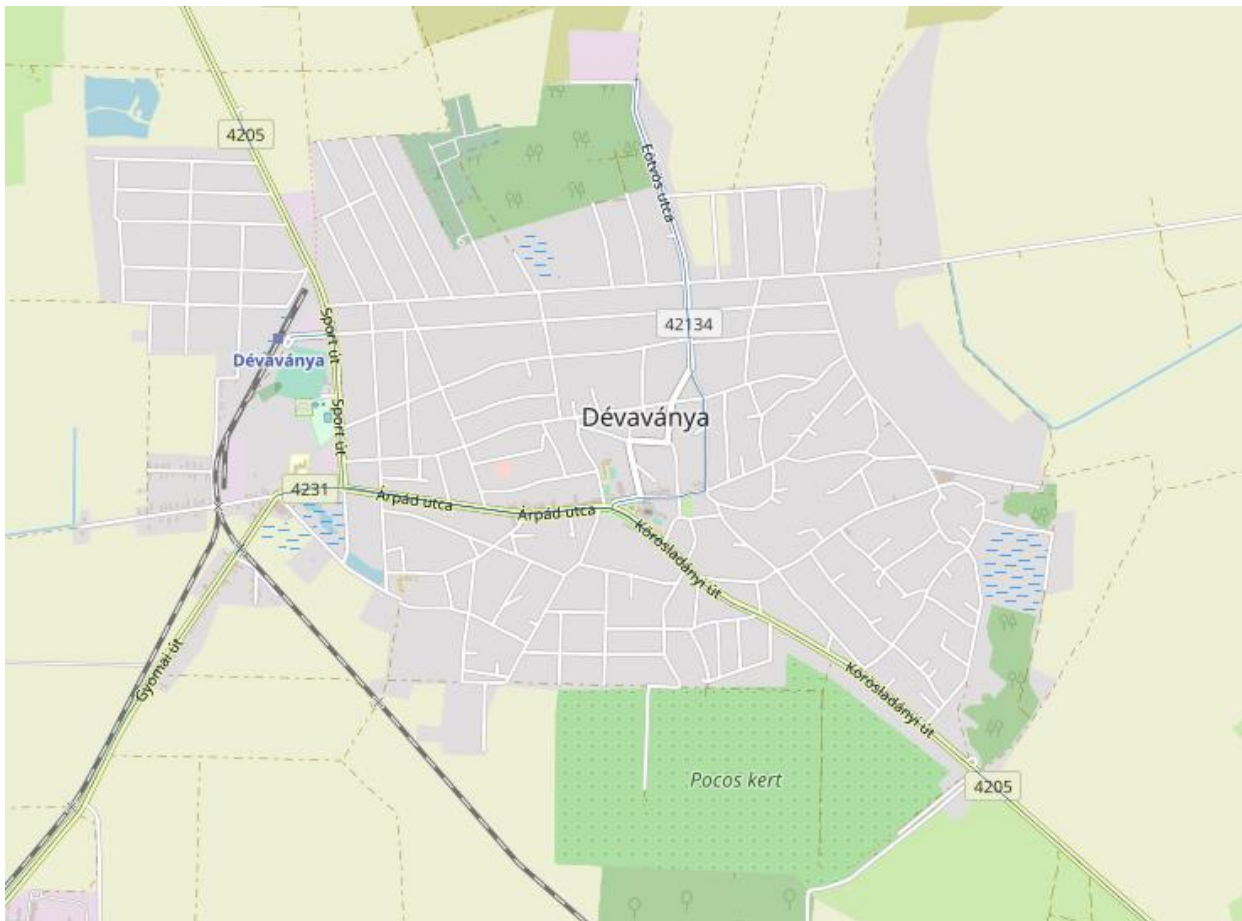
Forrás: KSH

A település csökkenő lakónépességét az előregedő korösszetétele kíséri. A lakosság számának kedvezőtlen változásában a természetes fogyás mellett az elvándorlásnak is jelentős szerepe van. **Összeségében megállapítható, hogy a kedvezőtlen demográfiai folyamatok sajnos nem változtak az elmúlt években.**

2.5 Közlekedés, infrastruktúra

A megye északi részén fekvő Dévaványa helyzete a térségi úthálózati kapcsolatokat tekintve nem mondható kedvezőnek. A legfontosabb, és ezáltal a legforgalmasabb útvonala a 4205-ös összekötő út, mely Kisújszállás irányába a 4-es főúthoz vezet, Körösladány irányába pedig a 47-es főúttal biztosítja a kapcsolatot. A 4231 sz. összekötő út Gyomaendrőddel, ezáltal a 46-os főúttal való kapcsolatot oldja meg. A 4205 jelű útból ágazik le külterületen a mezőgazdasági forgalom által használt kisebb jelentőségű 42033 jelű bekötő út. Szintén a 4205 jelű útból ágazik le, de belterületen a 42134-es bekötő út, mely elhelyezkedésénél fogva már jelentősebb belterületi forgalmat is levezet, ill. ipari, szolgáltató és egyéb igényeket is kielégít. A 42332 sz. rövid út az állomáshoz vezet. Az előbbieken felsorolt országos közutak alkotják a város legfontosabb útvonalait.

Közlekedési kapcsolatok

Forrás: KIRA

2018-ban a belterületi utak 63%-a rendelkezett szilárd burkolattal. **Az elmúlt években végrehajtott útfelújításoknak köszönhetően a kiépítettség jelenleg ~70 %-os, ami 8%-os növekedés.** Többek között a 2024-es évben „Belterületi utak fejlesztése” pályázat keretében felújításra került a Tövis-Villa utca, Asztalos Sándor utca, Szabadság utca, Szántó Kovács János utca és Széles utca, valamint 2025-ben további 3 utca (Jókai, Béke és Kígyó utca) aszfaltozása is megtörtént.

A közút állapota Gyomaendrőd felé elfogadható, ám Körösladány irányába rendkívül rossz állapotban van. A 4205-ös Dévaványa-Ecsegfalva-Kisújszállást összekötő út

egy részének a felújítása is már megvalósult 2021-ben a Magyar Falu program pályázatnak köszönhetően, de a további szakaszok felújítás még hátra van. A külterületi kiszolgáló utakból (összesen 148,815 km út) 2,715 km volt kiépített 2018-ban, jelentősebb fejlesztések azóta a Szennyvíztelepi út egy részének és a Kéthalmi útnak az aszfaltozása.

A **vasúti kapcsolatot** a Budapest – Békéscsaba - Arad fővonalról leágazó Gyomaendrőd-Körösnagyharsány szárnyvonal biztosítja.

A település elérhetőségét jelentősen javíthatja a Körösladányi út melletti **repülőtér**, ami VI. osztályú besorolású jelenleg, ez azt jelenti, hogy olyan polgári célú nem nyilvános repülőtér lett a dévaványai pálya, amelyről légi járművekkel szabadidős tevékenység végezhető, és amely motor vagy hajtómű nélküli légi járműveket korlátozás nélkül, motorosakat pedig némi korlátozással jogosult kiszolgálni.

A város lakóinak igen nagy százaléka használ napi rendszerességgel **kerékpárt**, Dévaványa kiemelten kerékpárosbarát település, melyeket többször díjjal is jutalmaztak. A kerékpáros közlekedés népszerűsítése érdekében kerékpárosbarát szemléletformáló programsorozatot indítottak a helyi iskolában, ezen felül minden év szeptemberében „Autómentes nap” kerül megrendezésre a városban, illetve 2024-ben a városközpontban több tagból álló kerékpártárolókat helyeztek ki. A város kerékpárút hálózata tovább bővült az elmúlt években, jelenleg 7,7 km hosszan kiépített. Pályázati forrásból 2019-2024 között egy 3 km-t meghaladó kerékpárút/kerékpársáv fejlesztés valósulhatott meg a Kossuth utca teljes szakaszát, valamint a Szeghalmi és Eötvös utcák egyes szakaszait érintve. A beruházást szemléletformáló programok kísérték. Egy folyamatban lévő beruházás a Körösladány út mentén kerékpársávok és kerékpárút kialakítását célozza. A kerékpárút hálózatot tovább szükséges bővíteni a Gyomaendrőd felé vezető, illetve a forgalmasabb utak (pl. Eötvös utca) mentén. Hosszú távú cél kerékpárút létesítése a Sterbetz István Látogatóközponthoz, növelve ezzel főként a turisztikai és szabadidős célú kerékpározás biztonságát.

Tervezett kerékpárút szakaszok:

- Kerékpárút kiépítése – külterületen - a Gyomai út, a Körösladányi út és Kisújszállási út mentén
- Belterületen, többek között az Eötvös utca mentén

Összességében elmondható, hogy a település elérési lehetőségei változatlanok, a belterületi utak minősége, kiépítettsége folyamatosan javult, a kerékpárút hálózat bővült az elmúlt hat évben.

Dévaványa város energiaellátásában a földgáz és az elektromos áram játszik meghatározó szerepet. A város gázellátása megoldott, település villamos ellátása 20kV-os középvezetési hálózatról biztosított. Dévaványán az elmúlt tíz évben több mint 20%-kal nőtt a közcsatorna-hálózatba bekapcsolt lakások aránya, jelenleg a hálózat kiépültségének szintje 100%. A várost kiszolgáló szennyvíztelep kapacitásbővítése és átfogó korszerűsítése 2023-ban fejeződött be. A város területén a csapadékvíz gyűjtése és elvezetése elválasztó rendszerben történik, 2022-ben került átadásra az északi városrészeket tehermentesítő záportároló. Az alternatív energiaforrások (nap) használata főként az intézményekre jellemző, de a lakosság körében is egyre népszerűbbek ezek a megoldások.

A jövőben az egyik fejlesztési terület az alternatív energiaforrások használatának kiszélesítése. Fontos, hogy Dévaványa környezettudatossága és

fenntarthatóság javuljon, nem csak intézményi, hanem a családok szintjén is. Jelentősen megemelkedett a megújuló energiaforrások alkalmazása, azonban az elmúlt évek energiaválsága okozott némi megtorpanást.

Dévaványa város vízellátását az Alföldvíz Zrt, Közép-Békési regionális vízellátási rendszere biztosítja. A megfelelő ivóvízminőség tehát biztosított, de az ivóvízvezeték hálózat többségében elavult, felújításra szorul.

2.6 Gazdasági helyzet

A működő vállalkozások ágazati megoszlását a megye adataival összevetve Dévaványa egyes esetekben változatos képet mutat. A mezőgazdaság súlya nagyobb, a szakmai, tudományos, műszaki tevékenységé kisebb, mint a megye egészében. Szembetűnő, hogy a kereskedelmet, gépjárműjavítást folytató vállalkozásoknak nagyobb az aránya. Dévaványa még nem rendelkezik igazán korszerűen kialakított, fejlett üzleti alpinfrastruktúrával, ipari parkkal, amely a betelepülni vágyó vállalkozások számára megfelelő helyet és a feltételeket tudna biztosítani, azonban a város vezetősége már jelentős lépéseket tett ebbe az irányba. Ebbe az irányba mutat például a Téglagyári ipari terület alap infrastruktúra fejlesztése, és üzemcsarnok létesítése, melyet az elmúlt években hajtottak végre. Egy nagyberuházói megkeresésre északi az iparterület növelése, fejlesztése folyamatban van, ennek keretében folytatódik a 01277/44 és /45 hrsz. ipari termelésbe történő vonáshoz szükséges tervezési eljárás, engedélyek, hozzájárulások beszerzése. Az ingatlanok Natura 2000 védelem alatt álló területekkel határosak közvetlenül északról, ezért nem túl szerencsés választás.

A turisztika tekintetében a város nem rendelkezik nagy tömegeket vonzó attrakciókkal, az idegenforgalom fejlesztése elkerülhetetlen. Jelenleg hiányoznak a településről a multinacionális cégek, és igény mutatkozik egy megfelelő „autós” bevásárló üzletre. Fontos a megfelelő gazdasági infrastruktúra fejlesztése, a meglévő ipari hagyományok erősítése, és azon ajtók kinyitása, melyek hosszútávon kedvezően befolyásolhatják a város gazdaságának növekedését. Mindezek nélkül hosszú távon a város leszakadása prognosztizálható.

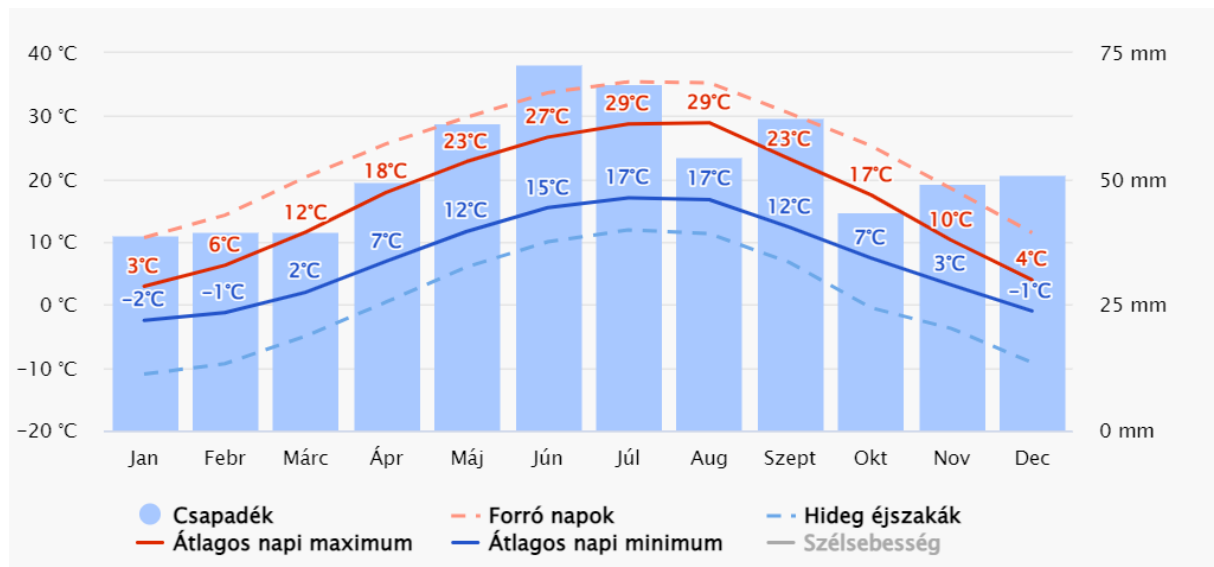
3 A település természeti, környezeti állapota

3.1 Éghajlat, klímaváltozás

A vizsgált terület éghajlata mérsékelt meleg, száraz, kontinentális jellegű. Az évi napfénytartam 2000 óra körüli. Az évi középhőmérséklet 10,3-10,4 °C, a tenyészidőszaké 16,8-17,0 °C. A vizsgált területet a szélsőséges hőmérsékleti ingadozás jellemzi, az évi abszolút hőmérsékleti maximumok átlaga 34,1-34,4 °C, a minimumoké –16,7 °C.

A csapadék évi mennyisége 540-570 mm körüli, egyenetlen eloszlású. A Déli–Kárpátok nyugati része és az Erdélyi–Szigethegység eltérítő hatása az ország központi részein uralkodó ÉNy-i, Ny-i szeleket háttérbe szorítják. A térség uralkodó széliránya É-ÉK-i, illetve a D-i. Az átlagos havi szélesség viszonylag állandó, az év folyamán 2,5 és 3,5 m/s között változik. A külterületen mért értékek több mint 0,5 m/s-mal meghaladják a belterületen észlelteket.

Átlagos hőmérséklet és csapadékmennyiség
Déaványán

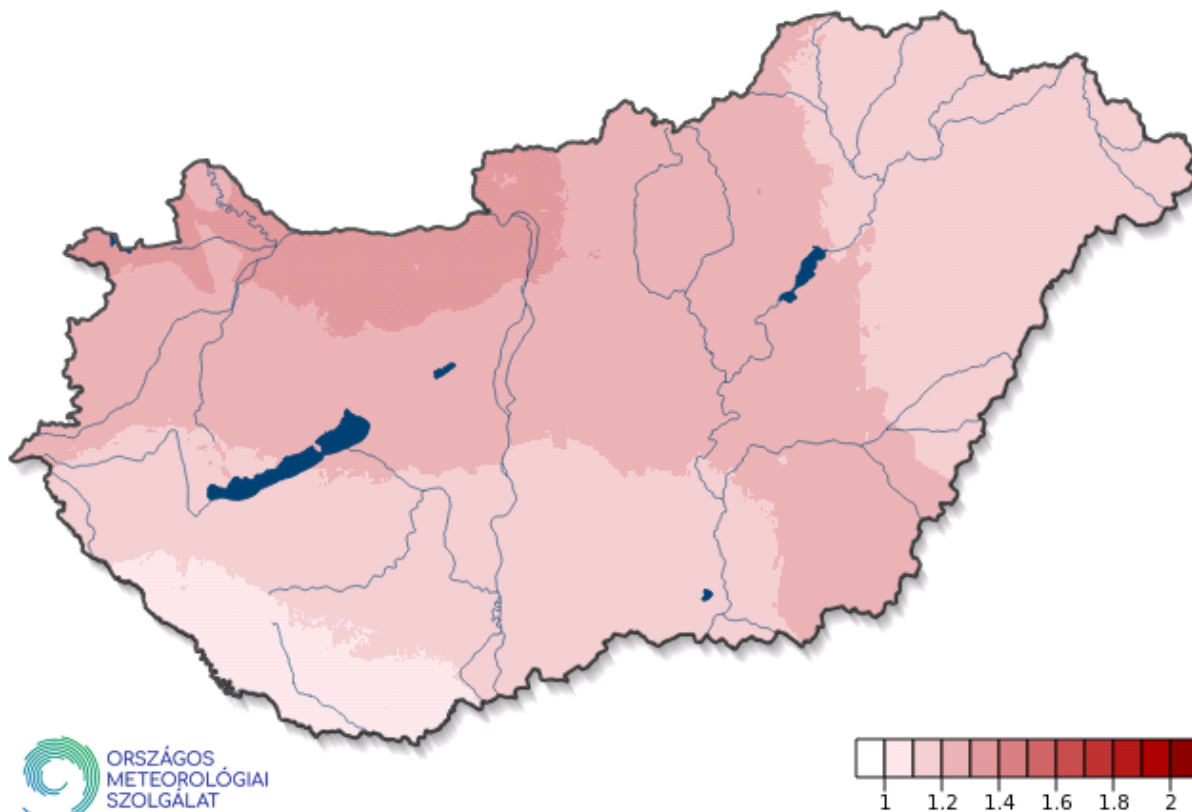

Az "átlagos napi maximum" (folytonos piros vonal) mutatja a maximum hőmérsékletet egy átlagos napon minden hónapban ezen a helyen: Déaványa. Hasonlóképpen, az "átlagos napi minimum" (folytonos kék vonal) mutatja az átlagos minimum hőmérsékletet. A forró nappalok és hideg éjszakák (szagatott piros és kék vonalak) mutatják a legforróbb nappalok és leghidegebb éjszakák átlagos hőmérsékletét minden hónapban 30 éven keresztül.

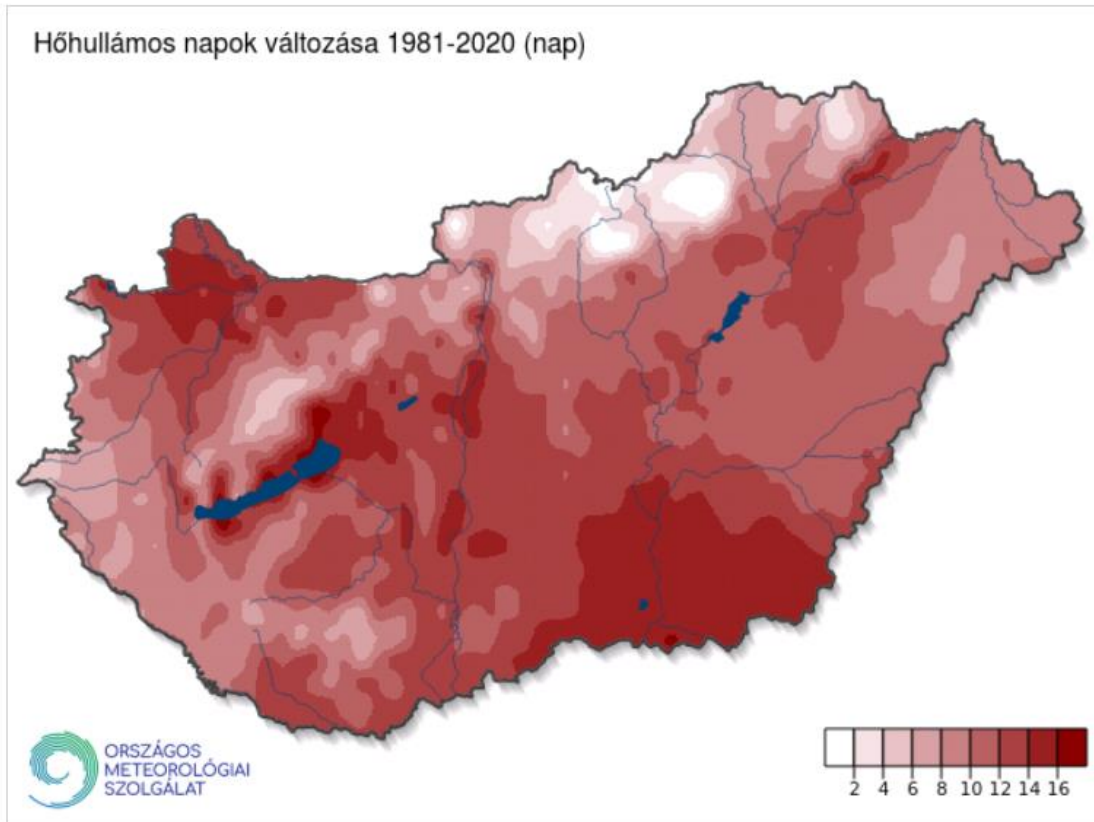
3.1.1 Klímaváltozás - Megfigyelések

Az Országos Meteorológiai Szolgálat (OMSZ) elemzése szerint az országos átlaghőmérséklet 1,15 fokot emelkedett 1901 óta. Az évi középhőmérséklet változást a következő ábra szemlélteti.

Éves középhőmérsékletek változása 1901-2020 (°C)

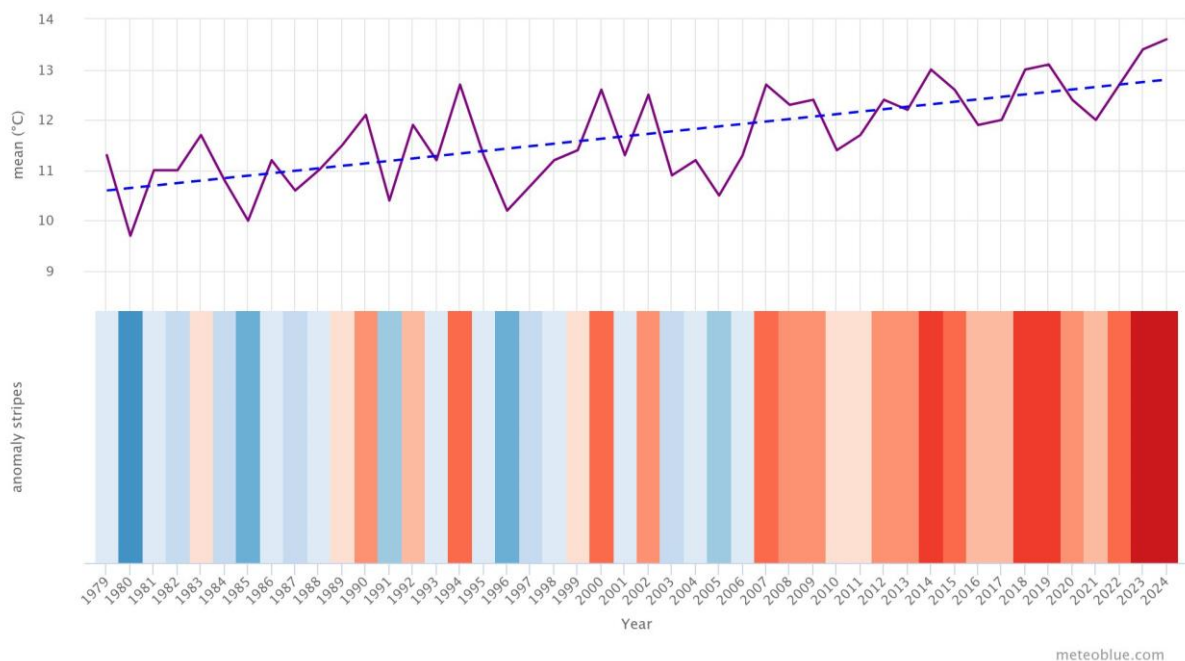
Az ország középső és dél-alföldi területein a hóhullámos napok száma jelentős, mintegy kéthetes növekedést mutat a legintenzívebb melegedés időszakában 1981-től, lásd következő ábra.

Déaványa a közepesen kitett területek közé tartozik az országon belül, a hőmérséklet emelkedés szempontjából. A felmelegedés tendenciája egyértelműen megállapítható, érezhető, lásd következő ábra.

Éves hőmérséklet-változás Déaványa

1979-2024

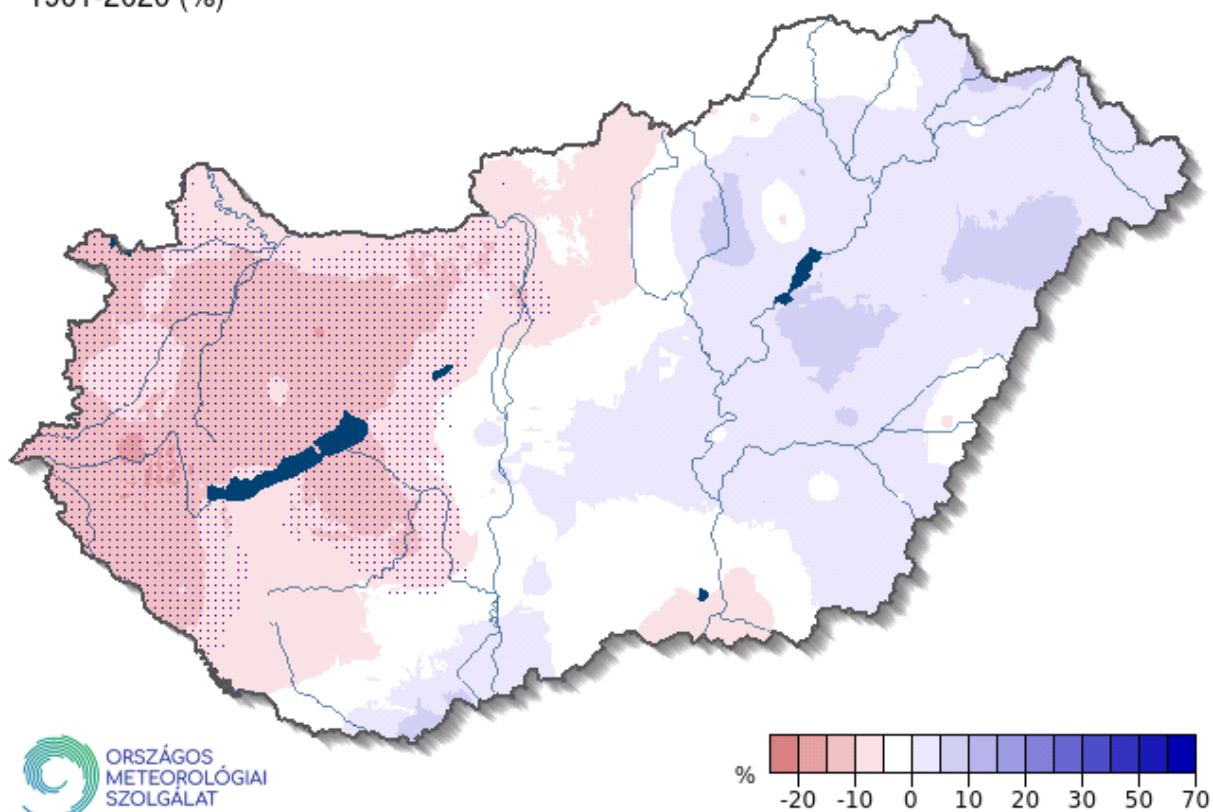

Megj.: A grafikon alsó részén az úgynevezett felmelegedési csíkok láthatók. Az egyes színes csíkok egy-egy év átlaghőmérsékletét jelzik - kék színűek a hidegebb, pirosak a melegebb éveket jelzik.

Déaványa Város Környezetvédelmi Programja 2025-2030

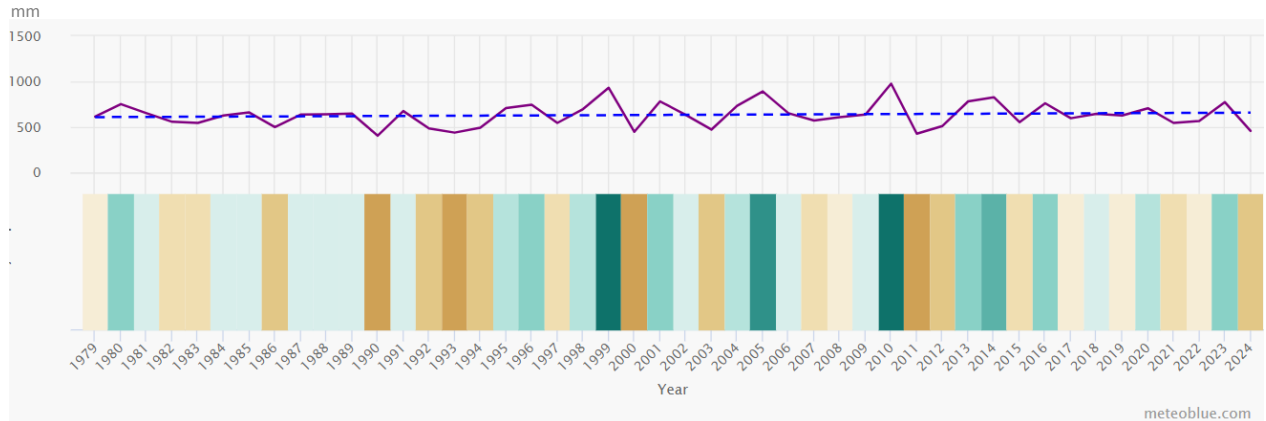
A hőmérséklet emelkedés azonban a változásnak csupán az egyik tünete. Bizonyos szélsőségek gyakoribbá váltak térségünkben. Kevesebb napon hullik csapadék, nőtt az aszályhajlam. Több régióban 2 mm-t meghaladó a napi csapadék intenzitásnövekedés nyáron 1961-től, ami a heves csapadékesemények növekvő arányát jelzi, amik esetenként jégesővel, erős szellőkéssekkel és villámlással járnak. A szélsőségek gyakoribbá válása az emberi egészségre, a környezetre és minden termelő szektorra hatással van.

Éves csapadékösszegek változása
1901-2020 (%)

Bár úgy tűnik, de a csapadék mennyisége összességében nem mutat csökkenő tendenciát (lásd következő ábra), az eloszlásának szélsőségessé válása, az aszályos periódusok növekedése azonban a szárazodáshoz vezetnek.

Éves csapadékváltozás – Dévaványa 1979-2024

Megj.: Az alsó részben a grafikon az úgynevezett csapadékcsíkokat mutatja. Az egyes színes csíkok az adott év teljes csapadékmennyiségét jelölik - a zöld a csapadékosabb, a barna a szárazabb éveket.

3.1.2 Klímaváltozás - Prognózis

2024 volt az első olyan naptári év, amikor a globális hőmérséklet több, mint 1,5 Celsius-fokkal (pontosan 1,55 C⁰-al) tért el, az iparosodás előtti (1850–1900 közötti) átlagtól. Bár az 1,5 fokos globális felmelegedés átlépése egy évben még nem jelenti azt, hogy végleg átlépte az emberiség ezt az ominózus küszöböt, ez biztos jele annak, hogy efelé halad a világ. Emiatt hamarabb kerül komoly veszélybe a 2 Celsius-fokos küszöb is (Párizsi egyezmény).

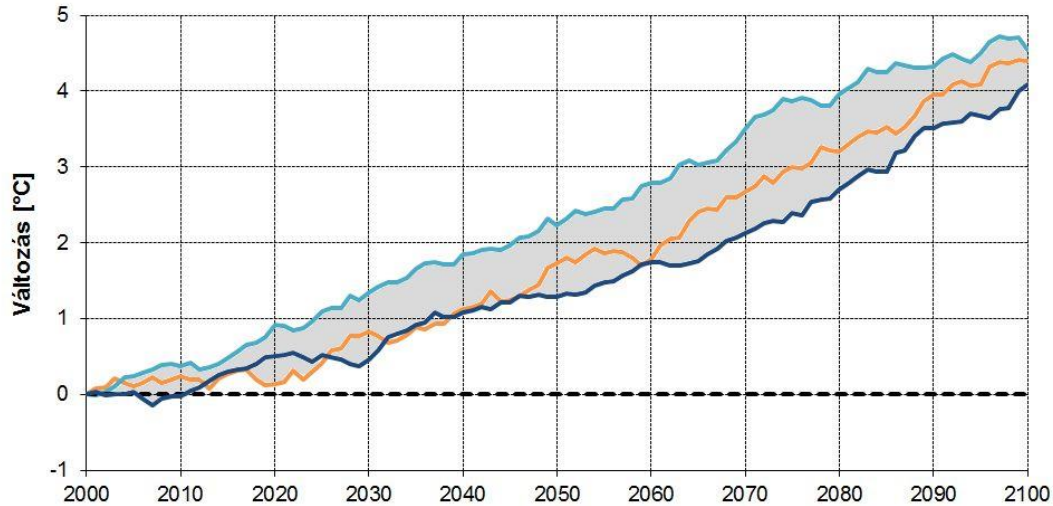
Az OMSZ-ban készített három regionális klímamodell-kísérlet eredményei alapján a XXI. században minden évszakban egyértelműen folytatódik az **átlaghőmérséklet emelkedése** a Kárpát-medencében. Ez azonban nem jelenti azt, hogy ne fordulhatnak elő az 1971–2000-es átlagnál hűvösebb évek és évszakok. A legnagyobb hazai változásokat a modellek nyárra vetítik előre: a 2021–2050 időszakban országos átlagban 1,3–2,2 °C, míg az évszázad utolsó évtizedeire 4 °C-ot meghaladó változásra számíthatunk (lásd következő ábra). A számítások szerint hazánk átlaghőmérséklete az évszázad végére 3-4 fokkal emelkedhet. A 2 fokos küszöböt a pesszimista forgatókönyvvel készített modellkísérlet éri el leghamarabb (2030–2060 időszakban).

A magyarországi nyári átlaghőmérséklet változásának (°C) 30-éves mozgóátlaga.

Referencia

időszak:

1971–2000

Télen a fűtési energiaigény csökken, de a hűtési energiaigény nőni fog.

A csapadék jövőbeli megváltozása nagy bizonytalansággal terhelt, mert a modellek eredményei nemcsak a változás mértékében, de gyakran annak előjelében is eltérnek, ráadásul a változások csak néhány esetben bizonyulnak statisztikailag szignifikánsnak. Ezzel együtt elmondható, hogy a magyarországi **átlagos csapadékösszeg nyári csökkenése** várható, míg ősszel és télen több csapadék valószínűsíthető, különösen az ország déli területein.

A klímaváltozás egyik jellegzetes vonása az **évszakok eltolódása**. A tavaszok egyre korábban kezdődnek, míg az őszek később érnek véget. Ez a változás megzavarja a természetes ciklusokat és befolyásolja a növények és állatok életrendjét.

A **szélsőséges időjárási események** gyakoribbá és intenzívebbé válnak. Heves viharok, özvízszerű esőzések és hosszan tartó szárazságok jellemzik a mai időjárási mintákat. Ezek az események nemcsak a környezetet, hanem az infrastruktúrát és a mezőgazdaságot is veszélyeztetik.

Az előrejelzések szerint a szárazságok és a **hőhullámok** egyre gyakoribbá válnak, ami súlyos következményekkel járhat a mezőgazdaság és az emberi egészség számára. A klímaváltozásra való felkészülés elengedhetetlen a károk minimalizálása érdekében.

Szimulációk szerint viszont az **erős szelek gyakorisága** és amplitúdója valamelyest növekedni fog a század végére Közép-Európában .

Hazánk természetes **élővilágában** a klímaváltozás hatására az alábbi változások várhatók (NÉS, 2008):

- az égővre jellemző vegetáció határainak eltolódása;
- a társulások és táplálékhalózatok átrendeződése;
- a természetes élővilág fajainak visszaszorulása, különösen az elszigetelt élőhelyeken;

Dévaványa Város Környezetvédelmi Programja 2025-2030

- hosszú távon a biológiai sokféleség csökkenése;
- inváziós fajok terjedése, új inváziós fajok (pl. kártevő rovarok és gyomok) megjelenése;
- az élőhelyek szárazabbá válása, (pl. vizes élőhelyek eltűnése, homokterületek sivatagosodása);
- ökoszisztéma-funkciók károsodása;
- a talajok kiszáradása, a talajban lejároló biológiai folyamatok sérülése;
- a tüzesetek gyakoribbá válása.

Helyzetértékelés:

Összességében elmondható, hogy Dévaványa kitettsége a hőhullámok, átlaghőmérséklet növekedése, és a szélsőséges csapadékeloszlás éghajlati paraméter, jelenség szempontjából fokozott. A település hazánk aszályra hajlamos vidékén fekszik, amit a klímaváltozás sajnos tovább fokoz. A település érzékenysége is fokozott, tekintve az alacsony erdősültséget, zöldfelületek arányát, a felszíni vizekben való szegénységet, és a vízmegtartás lehetőségeit vizsgálva. A klímaváltozás szempontjából előnyös azonban a szellős településszerkezet, alacsony beépítettség, és kismértékű hősziget hatás és a sík domborzatnak köszönhetően a villámárvizek kialakulása sem fenyeget.

3.2 Levegőtisztaság

A levegő minőségét a természeti tényezők mellett (talajviszonyok, uralkodó szélirány, csapadék, stb.) elsősorban a mezőgazdálkodás, a szolgáltatóipar, a közlekedés, valamint a lakossági tüzelés határozza meg. Dévaványa Város területén levegőtisztaság-védelmi szempontból lényeges légszennyező források az alábbiak:

- Lakossági fűtés
- Közlekedés
- Mezőgazdaság
- Ipar
- Allergén növények

A légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről szóló 4/2002. (X. 7.) KvVM rendelet 11 szennyező anyagot értékel, ezekre A, B, C, D, E, F csoportokba, valamint a talajközeli ózon esetében O-I és O-II csoportokba tipizálja a zónákat. Dévaványa az alábbi zónába tartozik a 4/2002. (X. 7.) KvVM rendelet szerint.

Kén-dioxid	Nitrogén-dioxid	Szén-monoxid	PM ₁₀	Benzol	Talajközeli ózon	PM ₁₀ Arzén (As)	PM ₁₀ Kadmium (Cd)	PM ₁₀ Nikkel (Ni)	PM ₁₀ Ólom (Pb)	PM ₁₀ benz(a)-pirén (BaP)
F	F	F	E	F	O-I	F	F	F	F	D

- D csoport: azon terület, ahol a légszennyezettség egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső vizsgálati küszöb és a légszennyezettségi határérték között van.
- E csoport: azon terület, ahol a légszennyezettség egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső és az alsó vizsgálati küszöb között van.
- F csoport: azon terület, ahol a légszennyezettség az alsó vizsgálati küszöböt nem haladja meg.
- O-I csoport: azon terület, ahol a talajközeli ózon koncentrációja meghaladja a cél értéket.
- Megjegyzés: Alsó és felső vizsgálati küszöbérték meghatározása külön jogszabály szerint.

3.2.1 Immisszió – levegő terheltségi szint

Az immisszió levegőterheltségi szint, a levegőben kialakult szennyezőanyag (gázok, aeroszol részecskék) koncentrációját jelenti, megadja a környezeti levegő minőségét. A településen immissziós mérőhálózati állomás nem működik, a település nem része az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózatnak. A legközelebbi manuális légszennyezettséget mérő automata mérőállomás Szolnokon található, ami a nagy távolság miatt már nem tekinthető reprezentatívnak.

A legfőbb légszennyező források a közlekedés, a lakossági fűtés, a mezőgazdaság és az ipar. A fűtési időszakban a nitrogén-oxid (NO_x) és a szállópor (PM₁₀), nyáron a felszín közeli ózonterhelés jelenthet problémát. Dévaványa és térsége az ország kevésbé szennyezett levegőjű részéhez tartozik.

3.2.2 Emisszió – légszennyező források

Közlekedés

A várost elkerülik a nagy forgalmú főútvonalak. A legnagyobb közlekedési eredetű légszennyező forrás a településen átmenő 4205 számú közút forgalmából ered, ezen kívül említést érdemel még a település belterületét csak kis részben érintő 4231 közút is. A hatásviselők szempontjából a 4205 sz. közút forgalma a jelentősebb, ezért ezt vizsgáljuk.

Az éves átlagos napi forgalom (ÉÁNF, j/nap, 2017) a 4205-ös közút belterületi szakaszán (27+594-31+802 szelvények között) a Magyar Közút Zrt. adatbázisa (2023. évre vonatkozó keresztmetszeti forgalma) alapján a következő:

	Szgk. és kis thgk.	Autóbusz 1-es	Autóbusz csuklós	Közepes thgk.	Nehéz thgk.	Speciális thgk.	Pótkocsi thgk.	Nyerges thgk.	Motor-kerékpár
2017 (mért)	2247	36	7	16	27	2	13	46	212
2023 (felszorzott)	2830	31	0	155			30	40	132
változás (%)	+26	-14	-100	+344			+231	-14	-38

Megj.: utolsó számlálás éve 2020. A tehergépkocsi gépkocsi kategorizálás megváltozott.

A táblázat alapján szembeűnő a tehergépkocsi számának jelentős növekedése, ami levegő-és zajvédelmi szempontból is kedvezőtlen változás, az egyéb kategóriák csökkenése ezt nem kompenzálja.

A közlekedés általában mérgező gázokat, kormot, különféle szénhidrogéneket, CO-t és CO₂-t juttat a levegőbe. A dieselüzem kipufogó gáza nitrogén oxidokban dús (NO, NO₂, NOX), a gázolaj kéntartalma SO₂ alakjában jelenik meg a kipufogó gázokban. A közlekedés légszennyezése azért is veszélyes, mivel felszín közelben, a légzési zónában történik. Az út környezetében a forgalmi adatok alapján kialakuló légszennyező anyag koncentráció a következő:

INPUT ADATOK

Mértékadó órai forgalom:	170,315 szgk/óra
Mértékadó órai forgalom:	12,9375 tgk/óra
Mértékadó órai forgalom:	1,7825 busz/óra
Légköri stabilitás:	S= 6 normális, p=0.282
A vizsgált terület átlagos felületi érdessége:	z ₀ = 0.50 m - kistelepülés
Átlagos szélesség a vizsgált területen:	2.5 m/s
A vizsgált távolság:	10 m
Járművek átlagos sebessége:	50 km/óra

SZÁMÍTÁSI EREDMÉNYEK - 2023

A vizsgált légszennyező anyag	Légszennyező anyag kibocsátás átlagértéke 10 m-en belül ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	1 órás* határérték ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)
Összes szerves anyag, HC	26,2	500
Szén-monoxid, CO	175	10000
Nitrogén-dioxid, NO ₂	31,1	100
Kén-dioxid, SO ₂	0,248	250
Szilárd PM ₁₀ frakció	3,88	50
Szén-dioxid, CO ₂	3639	330000

*PM₁₀ esetén 24 órás

Bár a forgalom növekedésével együtt az ebből eredő légszennyezés is nőtt, a határértékeket messze nem éri el, igaz ehhez még egyéb szennyező források is hozzá adódhatnak (pl. télen fűtésből eredő stb.). Közlekedés esetén a legdominánsabb szennyező anyag mindig a részecske és nitrogén-dioxid, ez ebben az esetben is tapasztalható. Magyarországon a közlekedési szektoron belül a nehéz teher gépjárművek, a könnyű tehergépkocsik és a személyautók felelősek a nitrogén-oxid kibocsátás közel 95 %-áért.

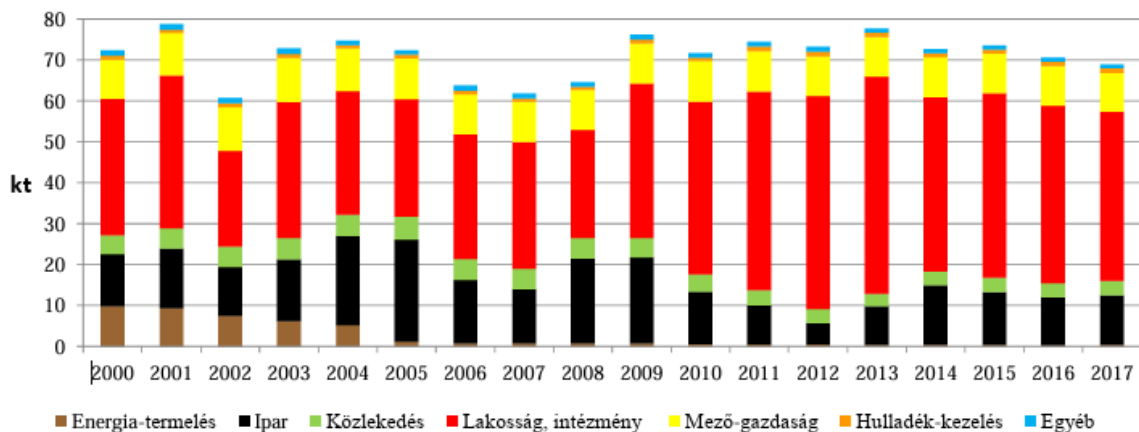
Ezen kívül meg kell még említeni, hogy a burkolat nélküli földutakon a forgalom hatására száraz, csapadékmentes időszakban jelentős porterhelés jelentkezik. A porterhelés csökkentésére az elmúlt 5 éves időszakban kb. 650-700 facsemete került elültetésre önkormányzati, valamint civil egyesület kezdeményezése által, továbbá országfásítási programokon keresztül.

Fűtés

A múlt század második felében háztartási tevékenységeknél a környezetkímélő földgázfűtés általánossá válását követően kedvező változás ment végbe, mivel nagymértékben csökkent a fűtés során levegőbe került szilárdanyag-, korom- és kéndioxid-kibocsátás. Az elmúlt évtizedben azonban sokan váltottak vissza a szilárd tüzelésre, mely gyakran hulladék (pl.: műanyag, gumi, textil... stb.) elégetését is jelenti, amiből egészségre és a környezetre káros anyagok kerülhetnek a levegőbe.

A lakosságnak kiemelkedő szerepe van a települések levegőminőségének alakulásában. PM₁₀ kibocsátás forrásai közül a legjelentősebbnek tekinthető a lakossági fűtés (59,2 %) és a PM_{2,5} emissziójára is a lakossági szektor dominanciája jellemző (2017-ben a PM_{2,5} kibocsátás 82,8 % lakossági fűtésből eredt országos szinten).

PM10 kibocsátás Magyarországon 2000-2017

Forrás: Országos Levegőterhelési-csökkentési Program

Az égési folyamatok során keletkező füstgáz szén-monoxidot, szén-dioxidot, vízgőzt, kormot, kén-dioxidot, nitrogén-oxidokat, metánt, szénhidrogéneket stb. tartalmaz. A tapasztalat szerint a fosszilis tüzelőanyagok tökéletlen égése felelős a benz(a)pirén, és az illékony szerves és PAH vegyületek magasabb koncentrációjáért is a téli időszakban. A szilárd tüzelőanyagok reneszánsza miatt téli időszakban, ködös, párás viszonyok között szilárd részecskékkel erősen terhelt a város levegője.

A helyes tüzelési technikán is sok múlik. A faanyag 20 százalékos vagy magasabb nedvességtartalom esetén hosszabb égési időt, alacsonyabb hatásfokot, emellett a berendezésre nézve rövidebb élettartamot, sűrűbb karbantartási igényt eredményez, valamint környezetszennyező és gazdaságtalan. A 40 százalék fölötti nedvességtartalom esetén a fűtőérték 1,8 kWh/kg, míg a 20 százalék alatti nedvességtartalom esetén a fűtőérték 4,2 kWh/kg.

A fűtési rendszerek által kibocsátott káros anyagok csökkentése érdekében szükséges a lakosság szemléletformáló tájékoztatása, mely során az alternatív energiaellátó rendszerek használatának elterjesztése, a környezetbarát fűtési módok ismertetése a cél. Az épületek hőszigetelésével, és fűtőkorszerűsítésével jelentős kibocsátás csökkentés érhető el, az energia megtakarítás mellett. Az ingyenes padlásfödém szigetelés kapcsán a Get Eco Energy Kft. lakossági fórumot tartott 2025. január 29-én. A felhívás során ez idáig körülbelül 120 lakás került leszigetelésre.

Gazdasági eredetű légszennyezés

Déaványa Város közigazgatási területének 80 %-át mezőgazdasági művelésű területek teszik ki. A porkibocsátással elsősorban a talajmunkálatok idején lehet számolni, amikor a kiporzás révén kerülhet nagyobb mennyiségű por a levegőbe. A külterületen, a földutakon történő közlekedés mellett a szántóföldi kiporzást és a terményszárító- és tisztító berendezések por emisszióját nevezhetjük meg. A talaj eredetű porszennyezés nagy távolságra való terjedésében szerepet játszik a védőerdők hiánya, és a kedvezőtlen talajadottságok (deflációra hajlamos térség).

A hazai levegőtisztaság védelmi szabályozás (306/2010, XII.23 Kr., a levegő védelméről) a környezeti levegő bűzzel történő terhelését tiltja, továbbá:

- ha a levegő lakosságot zavaró bűzzel való terhelésének megelőzése műszakilag nem biztosítható, a bűzzel járó tevékenység korlátozható, felfüggeszhető vagy megtiltható.

- légszennyező pontforrás által okozott bűzterhelés csökkentése érdekében a bűzzel járó tevékenységre szagegység/m³-ben kifejezett egyedi kibocsátási szagkoncentráció határérték írható elő. A szagkoncentráció meghatározására az MSZ EN 13725:2003 szabványt kell alkalmazni.

Déaványa Város Önkormányzata 18/2011. (V.27.) önkormányzati rendelete szabályozza „az állatok tartását”, valamint az állatok elhelyezésére szolgáló épületek, trágyatárolók elhelyezésére vonatkozó védőtávolságokat, a kedvtelésből tartott egyéb állatok tartását. A kisüzemi állattartó telepek kialakításával kapcsolatban a Helyi Építési Szabályzat és a hozzá kapcsolódó településrendezési eszközeink jelenleg felülvizsgálat alatt vannak, melynek elfogadási határideje 2026. év vége. A településeken ma már egyre kevésbé jellemző a háztáji állattartás. A „bűz” okozta környezetterhelés, elsősorban az állattartó és feldolgozó telepek környezetében jelentkezik. A szaghatások általában sajátos esetekben és adott légmozgás esetén észlelhetők, ezért többségükben nehezen orvosolhatók. A lakossági panaszok nagy része a lakóterületeken lévő termelő üzemekkel kapcsolatos. Számos telephely úgynevezett „puffer” zóna nélkül a lakott övezetekbe települt vagy körbeépült. Van néhány olyan állattartó gazda, aki értékesítés céljából foglalkozik **állattartással**, és a belterületi ingatlanaikon nagyobb mennyiségű sertést, baromfit, esetleg szarvasmarhát nevel. Környezetükben gyakran érzékelhető a lakosságot zavaró bűzhatás, elsősorban a nyári időszakban. Leginkább a kisüzemi jellegű sertéstartás (50-100 sertést tartók, vállalkozás, őstermelő) jelent problémát (például a strand közelében), a következő utcákban:

- Virág u., lakóövezet
- Szabadság u., lakóövezet
- Sport u., lakóövezet
- Zrínyi Miklós u., lakóövezet
- Sirály u., lakóövezet
- Nap u., és Nap utca vége lakóövezet
- Vásárszél u.
- Petőfi u.
- Sáros u.

Egyéb légszennyező források

A légszennyezés egy sajátos forrása a **pollenallergiát okozó gyomok** (parlagfű és kisebb mértékben néhány fafaj) elterjedése. A nagyszámú allergiás megbetegedés okozója nyár végén és kora ősszel érezteti hatását az arra érzékeny lakosság körében. Az önkormányzat munkatársai folyamatosan ellenőriznek, és szólítják fel a parlagfűvel szennyezett területek tulajdonosait a kötelező gyommentesítés elvégzésére, illetve a közterületeken történő gyomírtást a közmunkások rendszeresen végzik.

Végül meg kell említeni – bár nem kifejezetten gazdasági jellegű – a **kerti avar, és hulladékok égetését** is, mint jelentős légszennyező forrást. Az értékes szerves anyagból az égetés során hamu keletkezik, mely csak korlátozott mennyiségben alkalmas talajerő-utánpótlásra. Ezzel szemben komposztáláskor maradéktalanul elbomlanak a növényi részek és hasznos humusz keletkezik. Egy átlagos kerti tűz, melyben vegyesen égetünk avart, fűnyesedéket és gallyakat, óriási légszennyezést

Déaványa Város Környezetvédelmi Programja 2025-2030

okoz. A nagy szennyezést elsősorban a rossz légellátás, az alacsony égéshőmérséklet, magas nedvességtartalom okozza. Például a növényi részekben lévő szén ugyan oxidálódik, de csak részben, és szén-dioxid helyett szén-monoxid keletkezik, amely kis mennyiségben is mérgező. A környezet védelméről szóló 1995 évi LIII. törvény lehetőséget ad az önkormányzatoknak, hogy szabályozzák az avarégetést, a törvény 48. § (4) bek. szerint a települési önkormányzat képviselő-testületének hatáskörébe tartozik *a háztartási tevékenységgel okozott légszennyezésre vonatkozó egyes sajátos, valamint az avar és kerti hulladék égetésére vonatkozó szabályok rendelettel történő megállapítása*. Amennyiben egy településen az önkormányzat nem alkot rendeletet az avarégetésről, alapértelmezésben a tevékenység tilos, ha pedig alkotott rendeletet, az abban előírtakat kell betartani.

Déaványán a Város Önkormányzata Képviselő-testületének 11/2007. (III.30.) rendelete „A köztisztaságról, a települési környezet fenntartásáról” foglalkozik az avar- és kerti hulladékok égetésével, Déaványa belterületén az avar-és kerti hulladék égetése tilos, és ezt többnyire be is tartják. Külterületre azonban nem vonatkozik ez a tilalom!

Bejelentés köteles légszennyezőanyag kibocsátók

Magyarországon a Levegőtisztaság-védelmi Információs Rendszerben (OKIR/ LAIR) történik a légszennyezőanyag kibocsátások nyilvántartása, a kibocsátók által történő adatszolgáltatás alapján. A LAIR nyilvántartása szerint 2022-ben a következő jelentés köteles kibocsátók voltak a településen:

	Tevékenység	Légszennyező anyagok	Telephely címe
Ekuna Kft	híradástechnikai alkatrész gyártás, fémfelület kezelés	CO ₂ , CO, benzolok, xilol, izo-propil-alkohol, szilárd anyag, metoxi etil-acetát, etil-alkohol, cink	Jégyvár u.1
Boschung Ejt Kft	gépgyártás	CO, szilárd anyag, NO _x , etil-benzol, toluol, benzolok, CO ₂ , hexán, CO ₂ , metil-metakrilát, butil-acetát, sztirol, xilol, butil-alkohol, 1-metoxi-2-propil-acetát	Eötvös u. 89.
HHE-Déva-2 Gyűjtőközpont	földgáz kitermelés	-	0246/40 hrsz
Liker Motors Kft.	villamos gépek gyártása, javítása, tekerceselő üzem	etil-acetát, szilárd anyag, benzol, toluol, xilol, benzin, izo-propil alkohol	Kisújszállási út 26.
Magtisztító üzemek:			
Agrodéva Kft.	magtisztítás	szilárd anyag	Kisújszállási út, Papp tanya
Oryza Hántoló Kft	rizshántolás	szilárd anyag	Mezőtúri út 4.
-	magtisztítás	szilárd anyag	Mikszáth utca 48/1
-	magtisztítás	szilárd anyag	Mikszáth utca 45
-	magtisztítás	szilárd anyag	Kétmalom

A felsorolt üzemek közül a legnagyobb CO₂ kibocsátó 2022-ben a Boschung Ejt Kft volt. Az is elmondható, hogy a jelentés köteles kibocsátók sora lényegében nem változott az elmúlt hat évben, ami a levegő minőség szempontjából pozitívnak ítélnélhető meg. A tevékenységek között dominálnak az ipari források, de meg kell említeni mezőgazdasági (megtisztítás) forrásokat is.

Helyzetértékelés:

A település levegőminőségének az állapota jelentősen nem változott az elmúlt években. A növekvő forgalomból eredő légszennyezés nőtt, de az épület energetikai korszerűsítések, és napenergia hasznosítás viszont pozitív hatást gyakoroltak a levegő minőségére.

- alacsony ipari / közlekedési eredetű légszennyezés
- allergén gyomok irtása megfelelően szervezett
- avar-és kerti hulladékok égetése tilos belterületen, de a külterületen történő égetés nem szabályozott
- a kerékpárút hálózat hosszának, és belterület burkolt útfelületek arányának növekedése
- faültetési programok megvalósulása
- nincs a településen Immissziós mérőpont
- burkolatlan útfelületeken zajló forgalom portterhelése
- fűtésből eredő légszennyezés (fa, és vegyes tüzelőanyagok égetése)
- belterületi állattartásból eredő bűzhatása
- a deflációra hajlamos talajok, ill. a mezővédő fasorok hiánya növeli a mezőgazdasági eredetű portterhelést

3.3 Zajvédelem

A település zajhelyzetét alapvetően a közlekedés határozza meg. Ezen belül is a legnagyobb részarányt a közúti közlekedés képviseli. Déaványa közlekedési helyzetét döntő módon meghatározza, hogy a település központjában kettő – 4205. és 4231. számúak – összekötő út is keresztülhalad. Számolni kell továbbá a vasút, és az állomás zajterhelő hatásával is. A 2017. évi. forgalmi adatok (Közút Zrt., Országos Közutak 2017 évi. keresztmetszeti forgalma) alapján kiszámítható a mértékadó zajterhelés a 4205-ös közút belterületi szakaszának (27+594-31+798 szelvények között) környezetében a 25/2004. (XII. 20.) KvVM rendelet 2. sz. mellékletének előírásai alapján, a számítási eredmények a következők:

Alapadatok:

- v = mértékadó sebesség 50 km/h
- K = útburkolat miatt korrekció mértéke 0,29
- p = terhelési paraméter a p értéket egyenletesen áramló forgalomra vettük figyelembe
- $A_i - F_i$ = állandók
- A 25/2004. (XII. 20.) KvVM rendelet 2. sz. mellékletének 4.sz. táblázata alapján
- Q_i = mértékadó órai forgalom (dB)

Zajterhelés referencia távolságban ($L_{Aeq} 7,5 m$):

$$L_{Aeq} (7,5) = K_d + K_t$$

- ahol K_t a következő képen számolható ki:

$$10 \cdot \lg \left[10^{A_i + [K]_{g,s,t,j,i} + B_i \log(v)_{g,s,t,j,i}} + 10^{C_i + D_i \log(v)_{g,s,t,j,i}} + 10^{E_i + F_i \log(11 + p_{g,s,t,j,i})} \right]$$

- ahol $K_d = 10 \lg (Q_i / v_i) - 16,3$

Akusztikai járműkategória, és napszak	$L_{Aeq}(7,5)$ (dB) 2017. évben	$L_{Aeq}(7,5)$ (dB) 2023. évben
$L_{Aeq,1-3} (7,5)$ nappal	64	65
$L_{Aeq,1-3} (7,5)$ éjjel	55	56

Tehát referencia távolságban, a 4205 belterületi szakasza mentén a kialakuló zajterhelés az elméleti számítások szerint nem haladja meg a határértékeket (lásd következő táblázatot) gazdasági területek, és vegyes területek esetén, de **lakóterületek esetén határérték feletti zajterhelés is előfordulhat**. A távolodva a zajforrástól csökken a zajterhelés, az út tengelyétől számítva nappal 19 m, éjjel 23 m távolságban csökken határérték alá. **Megállapítható, hogy az elmúlt hat évben kismértékben nőtt a lakóterületek zajterhelése, a forgalom növekedésének köszönhetően.**

A vasúti mellékvonal forgalma csak a nappali időszakban okoz zajterhelést, de ennek mértéke igen alacsony: a sínpár tengelyétől 25 méterre, nappal $LAM = 49$ dB(A), amely a zajterhelési határértéket nem közelíti meg.

Dévaványa Város Környezetvédelmi Programja 2025-2030

A közlekedéstől származó zaj terhelési határértékei a zajtól védendő területeken

Zajtól védendő terület*	Határérték (L_{TH}) az $L_{AM}^{kő}$ megítélési szintre* (dB)	
	az országos közúthálózatba tartozó mellékutaktól, a települési önkormányzat tulajdonában lévő gyűjtőutaktól származó zajra	
	nappal 06–22 óra	éjjel 22–06 óra
Lakóterület (kisvárosias, kertvárosias, falusias, telepszerű beépítésű), különleges területek közül az oktatási létesítmények területei, és a temetők, a zöldterület	60	50
Lakóterület (nagyvárosias beépítésű), a vegyes terület	65	55
gazdasági terület	65	55

*a 4205 út mentén található övezetek

3. melléklet a 27/2008. (XII. 3.) KvVM–EüM együttes rendelethez

Az üzemi vagy szolgáltató jellegű létesítmények zaja lokálisan hat, általában csak a közvetlen környezetben érzékelhető, nem okoz problémát. Jelenleg a településen nem működik olyan ipari létesítmény, amely jelentős zajterhelést okozna. A zaj- és rezgésvédelem területén, a területileg illetékes környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi felügyelőség az üzemek számára zajkibocsátási határértéket állapít meg, amelynek betartását helyszíni mérésekkel ellenőrzi. Határértéket meghaladó zajkibocsátás esetén az üzemet műszaki intézkedések megtételére kötelezi, annak nem teljesítése esetén bírság kiszabására kerül sor.

A mezőgazdaság két ágazata közül a növénytermesztési tevékenységeket jellemzően lakott területtől távolabb folytatják. Időszakosan (pl. szántás, betakarítás, repülőgépes növényvédelem, termék-fuvarozás) terhelik zajjal környezetüket. A kapcsolódó helyi feldolgozó háttér (szárítók, gabonátárolók) száma nem jelentős, és zaja sem terjed túl általában a telephely határán.

A településen jelentős zajvédelmi problémáról, határértéket meghaladó zajkibocsátásról nincs tudomás. A zaj- és rezgésterhelési határértékeket a 27/2008.(XII.3.) KvVM-EüM együttes rendelet határozza meg.

Helyzetértékelés:

- továbbra is alacsony ipari, mezőgazdasági eredetű zajterhelés
- a belterületen átmenő 4205.sz. út forgalma határérték feletti zajterheléssel jár lakóterületeken, ami az elmúlt években a forgalommal együtt 1 dB-el nőtt

3.4 Vízvédelem

Déaványa területén az illetékes vízügyi igazgatóság a Körös-vidéki Vízügyi Igazgatóság. Déaványa területe a 2-14 Sebes-Körös, illetve a 2-17 Hortobágy-Berettyó vízgyűjtő gazdálkodási alegység területén fekszik.

3.4.1 Felszíni vizek

Tágabb értelemben a térség meghatározó felszíni vízterei a Sebes-Körös, a Berettyó, a Hármaskörös és a Hortobágy-Berettyó, Déaványát azonban egyik folyó sem érinti közvetlenül. A település csatornákkal sűrűn behálózott, jelentősebb mellékvíze a **Folyáséri-főcsatorna** (erősen módosított) és a **Nagyéri-mellékcsatorna**. Ezek mellett említésre méltó még a **Doszta-Felsőréhelyi összekötő-csatorna**, a **Nagyködmönös-Görbesziget-Cserepesi mellékcsatorna** és a **Sártó-Gabonás mellékcsatorna**. Meghatározó jelentőséggel bírnak a kettős hasznosítású csatornák.

Öntözési igény felmerülése esetén öntözővízzel a Déaványától délre eső külterület látható el a Sebes-Körös szórvány öntözőrendszerből. A rendszer északi határa Déaványa körtöltése és a XXXV. sz. csatorna. A szórvány főműveinek vízkészletét a Hármaskörös Békésszentandrás feletti bögéből nyeri a Folyáséri hullámtéri tápcsatorna és gravitációs zsilip segítségével.

A vizek helyben tartása, az öntözés kihasználása a mezőgazdaság elemi érdeke, a klímaváltozás hatására évről-évre felértékelődik a jelentősége.

Déaványa területe felszíni vízállásokban nem bővelkedik, legjelentősebb állóvízfelületei a Túr-éri tó, az egykori téglagyári bányagödör területén létrejött horgásztó (Ványai LógaTó), és a belterület K-i határában fekvő ú.n. Szikes-tó, időszakos vízállásos terület.

3.4.2 Csapadékvíz-elvezetés, belvív

Déaványa területe az 55. sz. Réhelyi belvízrendszer (12.01. sz. belvízvédelmi szakasz) területén fekszik. A város csaknem teljes igazgatási területe belvízjárta terület. A 18/2003. (XII. 9.) KvVM – BM együttes rendelet határozza meg a települések ár- és belvív veszélyeztetettségi alapon történő besorolását. Déaványa város a közepesen veszélyeztetett „B” kategóriába tartozik.

Kifejezetten mély fekvésű, belvizes terület a belterülettől DNy-ra fekvő ú.n. Köleshalom területe. A belvív kialakulásának esélyét növelik az erre hajlamos, rossz vízelvezető képességű talajok, magas talajvízszint, másrészt a külterületi csapadékvíz-elvezető rendszer rossz állapota is, mely a vízelvezetést akadályozza, elhúzódhatnak a belvizes időszakok. A város belterülete fokozottan belvív érzékeny, a befogadói viszonyok miatt is, és a jelentősebb csatornák kizárólag végszelvényeivel „érintkeznek” a belterülettel. **A belvízérzékenységet jelentősen javította a 2022-ben átadott 26 000 m³ víz befogadására alkalmas Homokbánya utcai záportároló, mely szükség esetén a város északi részét képes mentesíteni a nagymennyiségben egyszerre lehulló csapadéktól. Hasonló megoldást terveznek a település déli részének mentesítésére is.**

A belterület csapadékvíz elvezetésének befogadói:

- XXXV. csatorna
- XXXIX-22. csatorna
- XXXIX-6-a. csatorna
- XXXIX-6-b. csatorna
- XXXIX-15-a csatorna
- és a Túréri tavak
- Homokbánya utcai záporvíztározó

Az elmúlt 5 éves időszakban az V. ütemben tervezett csapadékvíz elvezető rendszer kiépítéséből és felújításából 3 km szakasz és több, mint 26.000 m³ ideiglenes csapadékvíz tározó kiépítése történt meg. A csapadékvíz elvezető rendszer kiépítettsége 72%-ról 78%-ra emelkedett.

A belterületi árkok szállító képessége azonban nagymértékben függ a külterületi befogadó csatornák állapotától, melyek többnyire náddal, növényzettel benőttek, illetve helyenként feliszaposodtak. Ezek többségében állami kezelésben vannak, felújításuk, kotrásuk elengedhetetlenül szükséges. Az önkormányzati kezelésű külterületi csatornák mentén telente cserjeirtást végeznek, illetve szükség szerint gépi kotrást. A főbefogadó (Folyás-éri főcsatorna, illetve Sebes-Körös) nagy távolsága miatt a településről a víztömeg csak jelentős késéssel indul meg, miután a külterületi, befogadóhoz közelebbi csatornák leürülnek. A belterületi határon van elektromos esénövelést gyorsító átemelő szivattyú, melyet összesítve mintegy 30-40 órában, szakaszosan üzemeltetnek, hogy további külterületi részeket ne áraszák el. A belvizek gyorsabb lefolyását biztosítaná a befogadóba történő átemelés megkezdésének előbbre hozása, illetve a befogadó Folyás-éri főcsatorna vízszintjének veszélyhelyzetet megelőző gyorsabb csökkentése.

A jövőben a klímaváltozás hatására - figyelembe véve a trend előre jelzéseket - a csapadék szélsőségesebb eloszlása, a csapadékintenzitás növekedése várható, amely tovább fokozza a belvizek veszélyeztetettségét. Meg kell azonban jegyezni, hogy a belvizek nem minden esetben károsak. A védett természeti területeken kifejezetten előnyös a tavaszi vízállások, vizenyők kialakulása, ezért a nemzeti park területén inkább az „vizes” vonalas létesítmények felszámolása, és a vizek helyben tartása a cél.

3.4.3 Felszín alatti vizek

A felszín alatti víz állapota szempontjából a 27/2004 (XII. 25.) KvVM rendelet melléklete alapján Déaványa az érzékeny felszín alatti vízminőség védelmi területen lévő települések közé tartozik. Déaványa egész közigazgatási területe nitrátérzékenynek minősül.

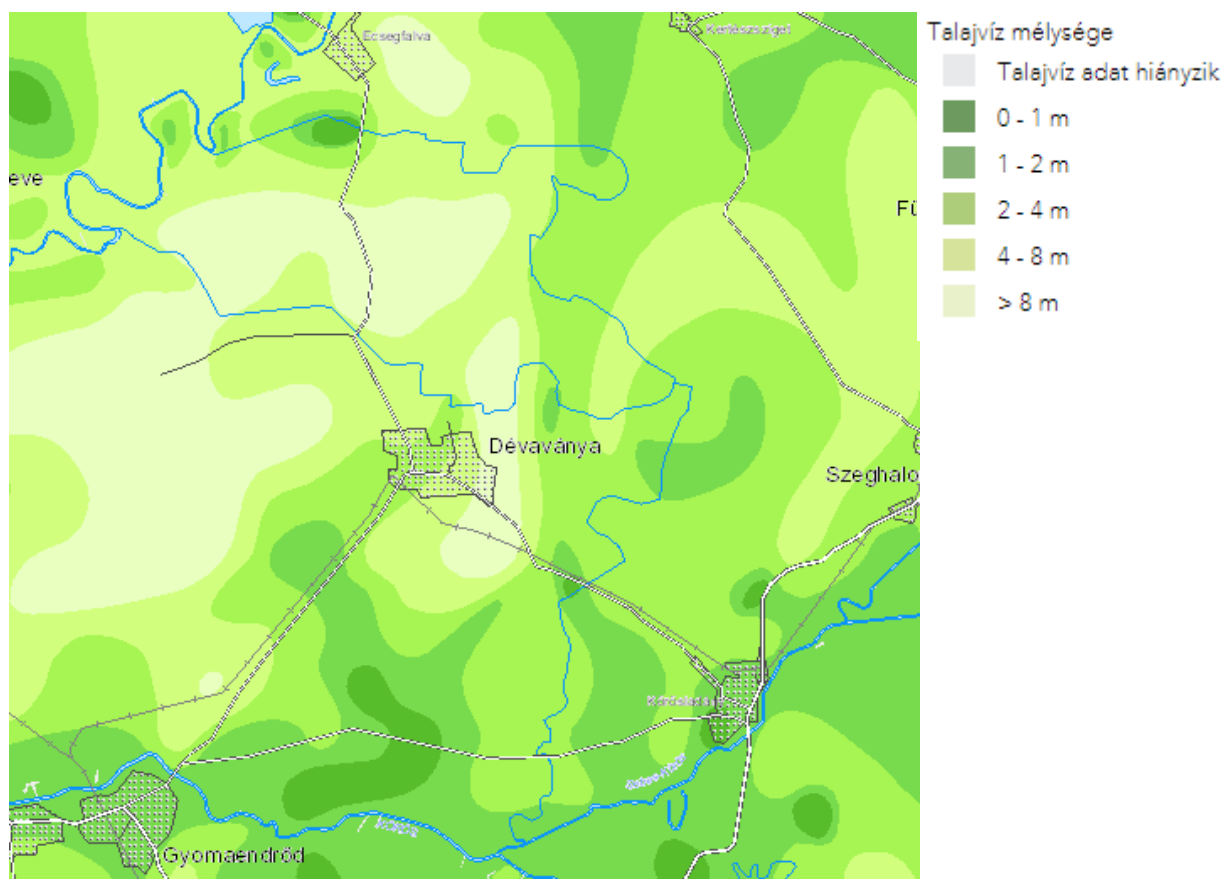
Felszín alatti víztestek:

- sp.2.12.2 sekély porózus, Körös-vidék, Sárrét
- p.2.12.2 porózus, Körös-vidék, Sárrét
- pt.2.3 porózus termál, Délkelet-Alföld

A talajvíz Déaványa térségében átlagosan 6 méter körüli mélységben található. Szintje a peremek felé emelkedik, mennyisége jelentéktelen. Kémiai jellege Ny-on nátriumos, illetve K-en kalcium – magnézium –hidrogén - karbonátos. Keménysége

közepes, szulfáttartalma viszonylag magas. A talajvíz mély elhelyezkedése miatt nem számottevő mennyiségű. Ivó- és egyéb használati vízbeszerzésre a negyedkor (Pleisztocén) folyamán kialakult porózus homokszinteket lehet elsősorban számításba venni. A homokos képződmények hidegvíz nyerésére kb. 350 m-ig alkalmasak, ez alatt már magasabb hőmérsékletű víz vagy hévíz van jelen. A közigazgatási területen csaknem 40 vízjogi engedéllyel rendelkező mélyfúrású kút található. Ebbe beletartozik a vízműtelep tartalék kútjai csakúgy, ahogyan a fürdő üzemelő és lezárt hévízkútja is.

Talajvíz mélysége Dévaványa térségében

Forrás: https://map.mbfisz.gov.hu/tvz100_1248/

Dévaványa város vízellátását az Alföldvíz Zrt, Közép-Békési regionális vízellátási rendszere biztosítja. Felszín alatti sérülékeny vízbázis nincs Dévaványa város közigazgatási területén. A vízgazdálkodási terv alapján Dévaványa település területén az alábbi felszín alatti vízbázisok találhatóak.

Felszín alatti ivóvízbázisok							
Vízbázis neve	Vízbázis kódja	Vízbázis típusa	Vízbázis védendő termelése (m ³ /nap)	Vízbázis sérülékeny?	EOVX	EOVY	Víztest kódja
Dévaványa – Települési Vízmű (hideg)	tartalék	réteg	-	bizonytalan	189000	794200	p2.12.2
Dévaványa – Települési	tartalék	réteg	-	nem	189300	796400	pt.2.3

Déaványa Város Környezetvédelmi Programja 2025-2030

Vízmű (meleg)							
Déaványa – Fitowerk Kft.	tartalék	réteg	-	nem	185350	799660	p.2.12.2
Déaványa - MÁV	üzemelő	réteg	11	nem	189469	794084	p.2.12.2

A rétegvíz mennyisége csekély, A legtöbb településnek ártézi kútja van, átlagos mélysége 100 méter alatt van, vízhozama nem éri el a 200 l/p vízhozamot.

A geotermikus gradiens nagy szerepet játszik a termálvizek létrejöttében, melyben igen gazdag geotermikus energia halmozódott fel. A Déaványai Gyógyfürdő termálvizét kémiai összetétele miatt gyógyvízzé nyilvánították, elsősorban reumatológiai panaszok kezelésére ajánlott, többek között az ízületi és gerincropásos betegségek, a lágyrész reumatizmus, az idült reumatikus gyulladás, az ideggyulladás, az idegfájdalmak, az idegbénulás, sorvadt izmok kezelésére és gyógyítására. A víz kémiai jellege szerint nátrium-hidrokarbonátos típusú, jodid-iont is tartalmazó, enyhén barnás, 53 °C-os gyógyvíz. A gyógyfürdő vízellátását két üzemelő kút (B-73, B-59/A) biztosítja, ezen kívül a B-28 tartalék hévízkút nem üzemel.

Termál vízbázis							
Vízbázis neve	Üzemeltető	Védendő termelés (m3/nap)	Vízbázis sérülékeny ?	Védőterületi határozat száma	Diagnosztikai vizsgálat	A vízbázis súlyponti koord.-i (EOVX)	A vízbázis súlyponti koord.-i (EOVY)
Déaványai Termál- és Strandfürdő	Déaványa Város Önkormányzata	367	nem	12650-3/2003	befejezett	189072	794288

Minősített ásvány és gyógyvizek							
Kút, forrás jelölése	Felhasználási mód	Vízkeimiai jelleg	Ásványvíz /gyógyvíz	Alegység kódja	Kútkataszteri szám OKK	Település központi eov_X	Település központi eov_Y
B-73	"K"=fürdősi célú	NaHCO ₃	ásványvíz	2-17	B.73	190596,71	794964,91
K-59/A	"K"=fürdősi célú	NaHCO ₃	gyógyvíz	2-17	K-59/A	190596,71	794964,91

A termálkutakra (a gyógyfürdő vízellátását biztosító) vonatkozóan került elkészítésre biztonságba helyezési terv (Védelem kijelölésére szolgáló műszaki dokumentáció felülvizsgálata, 2018. Aqua-Care Kft), mely szerint a belső védőterületek elégségek (10 m sugarú kör a kutak körül), a vízbázisok védettnek tekinthetők a felszíni szennyeződésekkel szemben, ezen kívül rétegbeli védőidom került kijelölésre (786 m – 1236 m). A védőim területén csak mélyfúrású kutak létesítése esetén van korlátozás, felszíni építési korlátozás nincs. A belső védőövezet területén csak a vízkivétel létesítményei és olyan más létesítmények helyezhetők el, melyek a vízkivételhez csatlakozó vízellátó rendszer üzemi céljait szolgálják. A létesítményeket és berendezéseket úgy kell üzemeltetni, hogy szennyező anyag ne kerülhessen a vízbe, a terepfelületre vagy a felszín alá, a vizet gyűjtő, kitermelő, szállító berendezésekbe.

3.4.4 Vízminőségvédelem

A felszíni és a felszín alatti vizeket érő potenciális szennyező források:

- illegális vízkivételek, vízbevezetések
- mezőgazdasági eredetű szennyezések (trágyakezelés, növényvédelem)

A korábbi tervezési időszak szennyvíz elvezetési problémája megoldódott, a **szennyvíztelep rekonstrukcióját végrehajtották**. A telep teljes felújítása a közelmúltban fejeződött be, így várhatóan megszűnnek a kapacitás, és elvezetési problémák, és az ebből eredő felszíni és /vagy felszín alatti vizeket érő szennyezések. **A szennyvíztelep engedélyezése során az illetékes hatóság nem jelölt ki védelmi övezetet**. A szennyvíztelepi kezelt szennyvíz befogadója a XXXIX. jelű belvízlevezető csatornán keresztül a Kartalszeg-Folyáséri csatorna. A befogadó nem állandó vízfolyásnak minősül, ezért a tisztított szennyvíz minőségének a 28/2004.(XII.25.) KvVM rendelet 2. sz. melléklet „3. időszakos vízfolyás befogadó”-ra vonatkozó kibocsátási határértéknek kell megfelelnie.

A szennyvíztelep felújításával egyidőben több száz lokális bekötő vezeték és gerincvezeték csatlakozásának töréséből származó idegen víz bejutásának megakadályozására javítások történtek. A szennyvízelvezető hálózat kiépítettsége közel 100%-os, a rákötés több, mint 93 %-os, az Önkormányzat talajterhelési díj kivetésével „ösztönözi” a lakókat a rákötésre.

Az ipari üzemek közcsatornás kibocsátással rendelkeznek, ill. szennyvízcsatornával nem rendelkező helyeken saját szennyvízkezelővel és tárolóban biztosítják a szennyvíz szennyezőanyagainak határértékek alá csökkentését és annak elszállíttatását. A kibocsátott szennyvíz tehát zömében előkezelést követően települési tisztítóba kerül. Ennek következtében jelentős ipari szennyezés nincs. A veszélyes anyagok biztonságos tárolása megoldottnak tekinthető a területen. A felhasználókat a hatóság rendszeresen ellenőrzi.

A mezőgazdasági tevékenységek során jelentős terhelést okoz a szántóföldi növénytermesztés a műtrágyák és növényvédő szerek használata miatt. Az állattartó telepeken keletkező híg és almos trágya megfelelő műszaki védelemmel való tárolása a legtöbb helyen megvalósult, probléma inkább a kisüzemi állattartóknál lehet.

A Dévaványai Gyógyfürdő elhasznált termálvize részben szennyvízhálózatba, részben a Túr-éri tavakon keresztül biológiai tisztítással kerül elvezetésre, a használt termálvíz levezetés nem okoz határérték feletti terhelést a felszíni vizekben.

A Körös-vidéki Vízügyi Igazgatóság kezelésében lévő felszínközeli (talajkút) észlelőhálózat fontosabb törzsadatai:

Törzsszám	Kút megnevezése	EOV Y	EOV X	Perem magasság mBf.	Terep magasság mBf.	Észlelés kezdete
T 02770	Dévaványa	797,38	187,50	84,86	84,17	1953
T 02785	Dévaványa	790,52	184,90	85,04	84,59	1969
T 02789	Dévaványa	796,43	179,89	85,28	84,72	1984

Déaványa Város Környezetvédelmi Programja 2025-2030

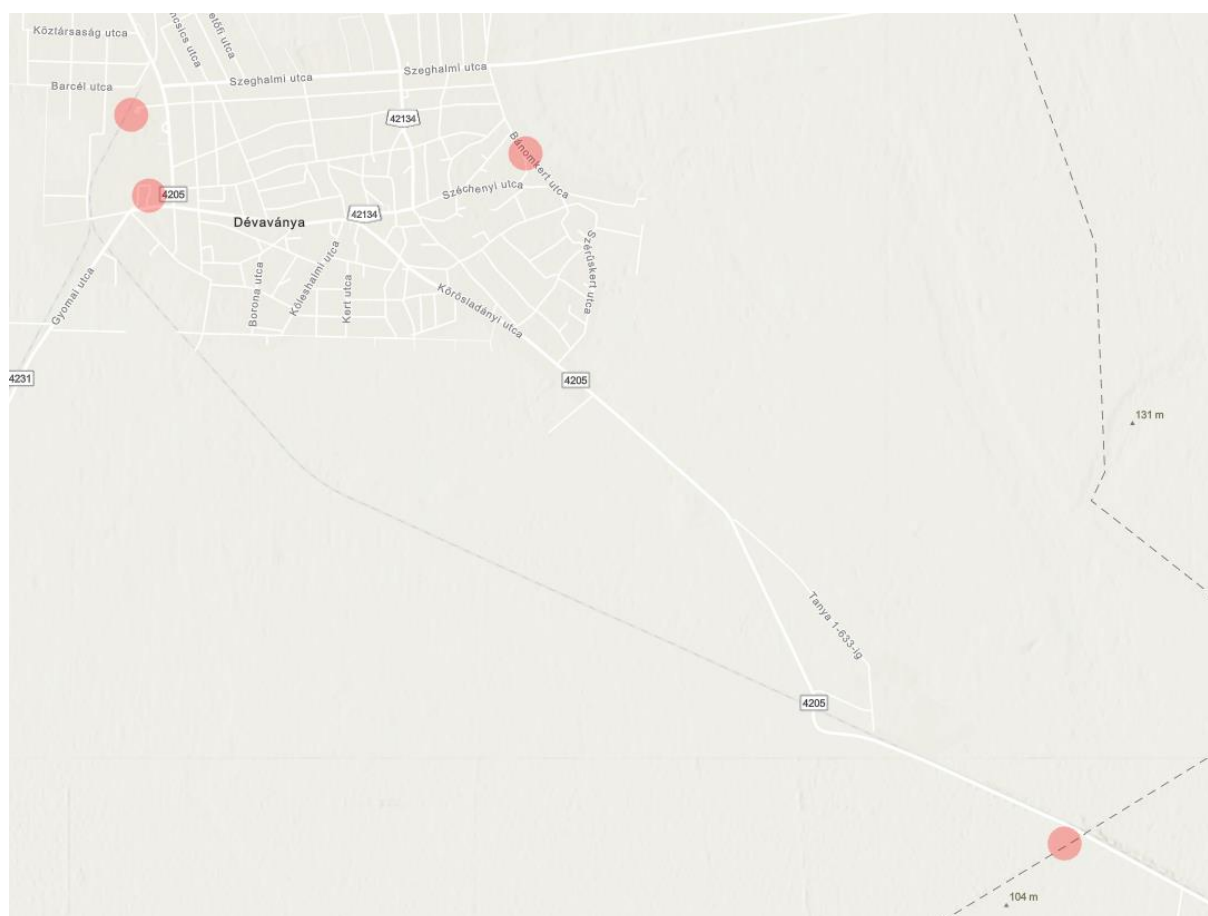
T 04036	Déaványa-Réhely	793,68	196,53	85,01	84,60	1997
T 02834	Déaványa	799,71	185,41	84,35	84,04	1934

Az illegális vízkivétel országos szintű probléma. Sajnos sokkal több kút létesül, működik, engedély nélkül, nem megfelelő műszaki kialakítással. Ezek az illegális vízkivételek a kút nem megfelelő kiképzése esetén szennyező források is lehetnek, illetve mennyiségi problémákat is okozhatnak hosszú távon. **2024. január hó 1-től** jelentősen megváltozott a háztartási talajvíz kutakra vonatkozó szabályozás:

- **kockázatos területen bejelentéssel létesíthetők v. üzemeltethetők v. megszüntethetők, a bejelentést a Katasztrófavédelem felé kell megtenni**
- **kockázatmentes területen bejelentés vagy engedélyeztetés nélkül létesíthetők**

A vízkészletvédelmi szempontból kockázatos területeken (ezekbe a területfoltokba tartoznak a vízbázisvédelmi védőterületek is) **2024. január hó 1. előtt** — engedéllyel vagy engedély nélkül — **létesített háztartási talajvíz kutak** mindenféle **engedély és bejelentés nélkül fenntarthatók**. Az új, 2024. január hó 1. után építendő háztartási talajvíz kutak egyszerűsített engedélyezési feladata (hatósági bejelentési és jóváhagyási eljárás) ezeken a területeken a helyi vízügyi hatóságra, jelesül az illetékes katasztrófavédelmi igazgatóságra hárul. A jegyzők kutakkal kapcsolatos feladata ezzel megszűnt. Az új szabályozás szerint tehát a 2024. január 1. előtt létesített, 50 m talpmélységet meg nem haladó, az első vízzáró réteget el nem érő háztartási vízigényt kielégítő kutak esetén nem szükséges bejelentés vagy engedélyeztetés, függetlenül attól, hogy kockázatos vagy kockázatmentes területen helyezkednek-e el. Emiatt vízgazdálkodási bírsággal sem jár. **A 2024. január 1. után létesítendő háztartási vízigényt kielégítő - 50 m talpmélységet meg nem haladó, az első vízzáró réteget el nem érő - kutak létesítése, üzemeltetése, megszüntetése esetén, amennyiben a terület nem kockázatos, nem szükséges bejelentés, engedélyeztetés. Kockázatos terület (interaktív térkép elérhető itt: <http://geoportal.vizugy.hu/vizkieszletvedelem>) esetén előzetes bejelentés szükséges az illetékes vízügyi hatóságnál.** Déaványa esetén az első vízzáró réteg megjelenésének felszíntől számított mélysége a kockázatos besorolású területeken 15-20 m.

Vízvédelmi szempontból kockázatos területek

<http://geoportal.vizugy.hu/vizkeszletvedelem>

Vízkeszletvédelmi szempontból kockázatos terület

Helyzetértékelés:

A felszíni vizeket érő terhelések csökkentek, mely a szennyvíztelep fejlesztésének köszönhető. Javult a belterületi csapadékvíz elvezetés is, az új záporvíz tározó kiépítésének köszönhetően, mely egyben vízmegtartásra is alkalmas.

- belterületen a meglévő csapadékvíz hálózat állapota megfelelő, kiépítettsége azonban nem teljes
- külterületen a csapadékvíz hálózat kiépítettsége, és állapota nem megfelelő
- a szennyvízhálózat kiépítettsége lényegében 100%-os, a rácsatlakozás azonban nem teljes
- a szennyvíztelep fejlesztésével javult a felszíni vízminőség
- az illegális felszín alóli vízkivételek veszélyeztetik a felszín alatti vizek mennyiségi, és minőségi állapotát
- aszályérzékenység, vizek helyben tartásának hiánya

3.5 Talajvédelem

Déaványa a térség egyik legkedvezőtlenebb talajadottságokkal bíró területe. A síkvidék nagyobb része a folyók hordalékkúpjaként jött létre. A Körösök dinamikusán süllyedő medencéjében több ezer méter vastag pliocén rétegsorra vékonyabb pleisztocén-holocén főként folyóvízi üledék települt. A felszint tehát 20-50 m vastag folyóvízi üledék takarja, azokon ment végbe a talajképződés. A talajok zömmel közepes, ill. rossz vízbefogadó-képességűek, erősen víztartóak.

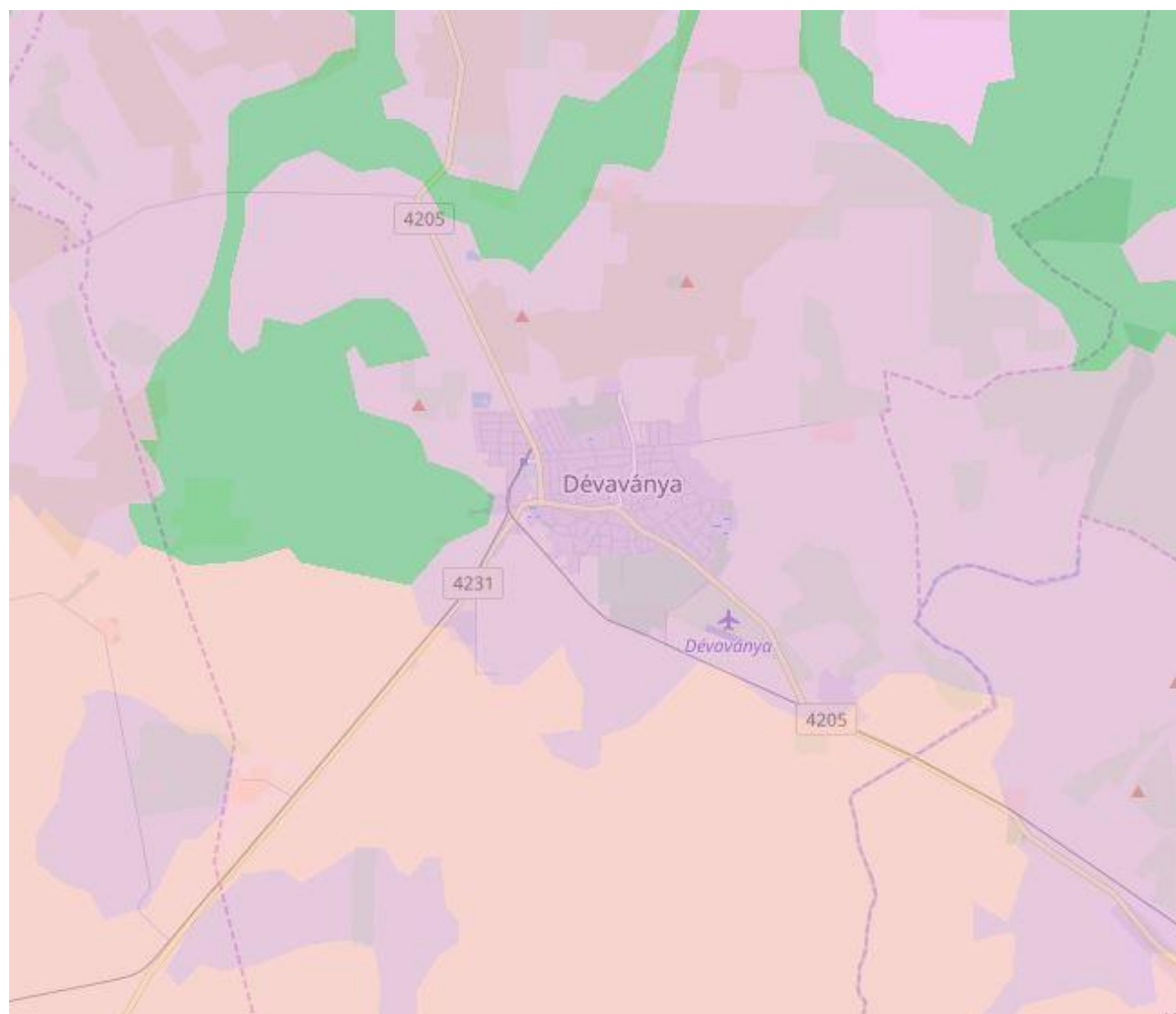
A magasabb helyzetű folyóhátak és hordalékkúp maradványok közé zárt területek talajképződési folyamatai közül a sztyeppesedés, rétiesedés feltételeinek feleltek meg elsősorban a környezeti adottságok. Talajai többnyire sztyeppesedő réti szolonyecsek és szolonyeces réti talajok. A szikes talajok a mezőgazdasági termelésre kevésbé alkalmasak. Talajképző kőzetük áthalmazott lösz, fizikai talajféleségük agyagos vályog. A vályogtalajok mellett a szikes agyagos- iszapos felszín a jellemző. A magas és legmélyebb térszín közötti területeket réti talajok borítják. A rétiesedő öntés talajok a folyóvizek és holtágak keskeny szegélyét borítják. Rossz vízelvezető képességük miatt felületükön gyakran keletkeznek vízállások, belvizek, ami a szikesedés folyamatát (réti szolonyec talaj kialakulását) indította el.

Déaványa város igazgatási területén kiváló termőhelyi adottságú szántóterület nem található. Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete a határ kisebb, jelenleg is erdő művelési ágú foltjai. Déaványa településrendezési tervében a kiváló termőhelyi adottságú erdők – amelyek az Országos Területrendezési Tervben is szerepelnek – teljes terjedelemben erdőként szerepelnek és a területi bővítések is elsősorban ezekhez kapcsolódva kerültek kialakításra.

Helyzetértékelés:

- kedvezőtlen adottságú talajok
- defláció érzékenység
- kevés a véderdősáv
- főként legeltetésre, és extenzív állattartásra alkalmas földterületek

Település és környékének talajtérképe

- Köves és földes kopárok
- Futóhomok
- Humuszos homok talajok
- Rendzina talajok
- Erubáz talajok, nyiroktalajok
- Savanyú, nem podzolos barna erdőtalajok
- Agyagbemosódásos barna erdőtalajok
- Pszeudoglejes barna erdőtalajok
- Ramann-féle barna erdőtalajok
- Kovárványos barna erdőtalajok
- Csernozjom-barna erdőtalajok
- Csernozjom jellegű homoktalajok
- Mészlepedékes csernozjomok
- Alföldi mészlepedékes csernozjomok
- Mélyben sós alföldi mészlepedékes csernozjomok
- Réti csernozjomok
- Mélyben sós réti csernozjomok
- Mélyben szolonyeces réti csernozjomok
- Terasz csernozjomok
- Szoloncsákok
- Szoloncsák-szolonyecek
- Réti szolonyecek
- Sztyeppesedő réti szolonyecek
- Szolonyeces réti talajok
- Réti talajok
- Réti öntéstalajok
- Lápos réti talajok
- Síkláp talajok
- Lecsapolt és telkesített síkláp talajok
- Mocsári erdők taljai
- Fiatal nyers öntéstalajok
- Víz

3.6 Táj-és természeti értékek

Tájföldrajzi szempontból a település két kistáj területén fekszik, az Alföld, mint nagytáj, Berettyó–Körös-vidék tájegységén belül. A közigazgatási terület nagyobb része a Dévaványai-sík kistáj része, ami a Körösök és az egykori Berettyó által határolt vidék Nagy-Sárréttől Ny-ra eső része. A mintegy 500 km² területet felölelő kistáj természetföldrajzi elnevezése mellett, a természeti oltalom alatt álló területeire a Dévaványa–Ecsegi-puszták elnevezés honosodott meg. A település külterületének kisebb, déli része a Körösmenti-sík kistájhoz tartozik.

A természeti adottságokat tekintve a térség természet földrajzilag nagyjából egységes területet alkot. Átlagos tengerszint feletti magassága 82-84 m között alakul, ezzel az Alföld legmélyebben fekvő területei közé tartozik, ennek tudható be az évszázadokon át tartó rendszeres vízzel való fedettség is. Az ország legkisebb relatív reliefű kistája (átlagos érték: 0,5 m/km²). Dévaványa területe magasabb helyzetű folyóhátak és hordalékkúp maradványok közé zárt, gyenge lefolyású szikes puszták. A terület legmagasabb térszíni formái a mesterséges kunhalmok.

Dévaványa határában terül el a "második Hortobágy", a hatalmas, gyógynövényekkel teli ősgyep, amely a Körös-Maros Nemzeti Park természetvédelmi területe, és számos védett állat- és növényfaj élőhelye. A terület kiemelkedő természeti értéke a túzok, amelynek védelme érdekében itt hozták létre 1975-ben az európai hírű Túzokrezervátumot.

Az elmúlt évtizedek intenzív tájhasznosítási, tájgazdálkodási formáinak következtében – az ország más részeihez hasonlóan – számos táji-, természeti érték semmisült meg, illetve szenvedett el maradandó károsodásokat, a megmaradt természeti értékek védelme kiemelt feladat.

A vizsgált terület növényföldrajzi szempontból az Alföld flóravidékének (Eupannonicum) Tiszántúli flórajárásába (Crisicum) tartozik. Jellegzetes potenciális erdőtársulásai a partmenti bokorfüzesek (*Salicetum triandrae*), a fűz-nyár-égerligetek (*Salicetum albae fragilis hungaricum*), a tölgy-kőris-szil ligeterdők (*Quercus-Ulmetum hungaricum*) és a sziki tölgyesek (*Pseudovino-Quercetum roboris*). Sajnos a honos növényzetet a szántóföldi növénytermesztés érdekében végzett tevékenységek - pl. vízrendezések - elpusztították, az egykori gazdag növényvilágra a mezőgazdálkodásra alkalmatlan szikeseken található pusztai gyepek emlékeztetnek. Mára a külterület nagy részére a szántóföldi gazdálkodás a jellemző. Az egyéves és intenzív szántóföldi növénytermesztés a hagyományos növénykultúrákra épül: főként kalászosok, napraforgó, kukorica valamint lucerna jellemzi a vetésszerkezet összetételét. Erdők viszonylag kis területű foltokban fordulnak elő, nagyobb tömböt a település délkeleti részén találunk. Az egykori erdőssztyep-tölgyesekre ma már csak ültetett, másodlagos, korosabb kocsányostölgy maradványerdők emlékeztetnek, amelyek többnyire erősen fertőzöttek özönnövényekkel (zöldjuhar, ezüstfa). Az újonnan létrehozott erdők őshonos vagy idegenhonos fafajú erdősisítés révén jöttek létre: néhány kis erdősisítés történt a Réhelyi Látogatóközponttól délre. Nem őshonos fajú facsoportok, erdősisítések és fasorok: többnyire akác-, nemes nyár-, amerikai kőris-fasorok tartoznak ebbe a kategóriába a területen, melyek gyakori kísérő faja az ezüstfa.

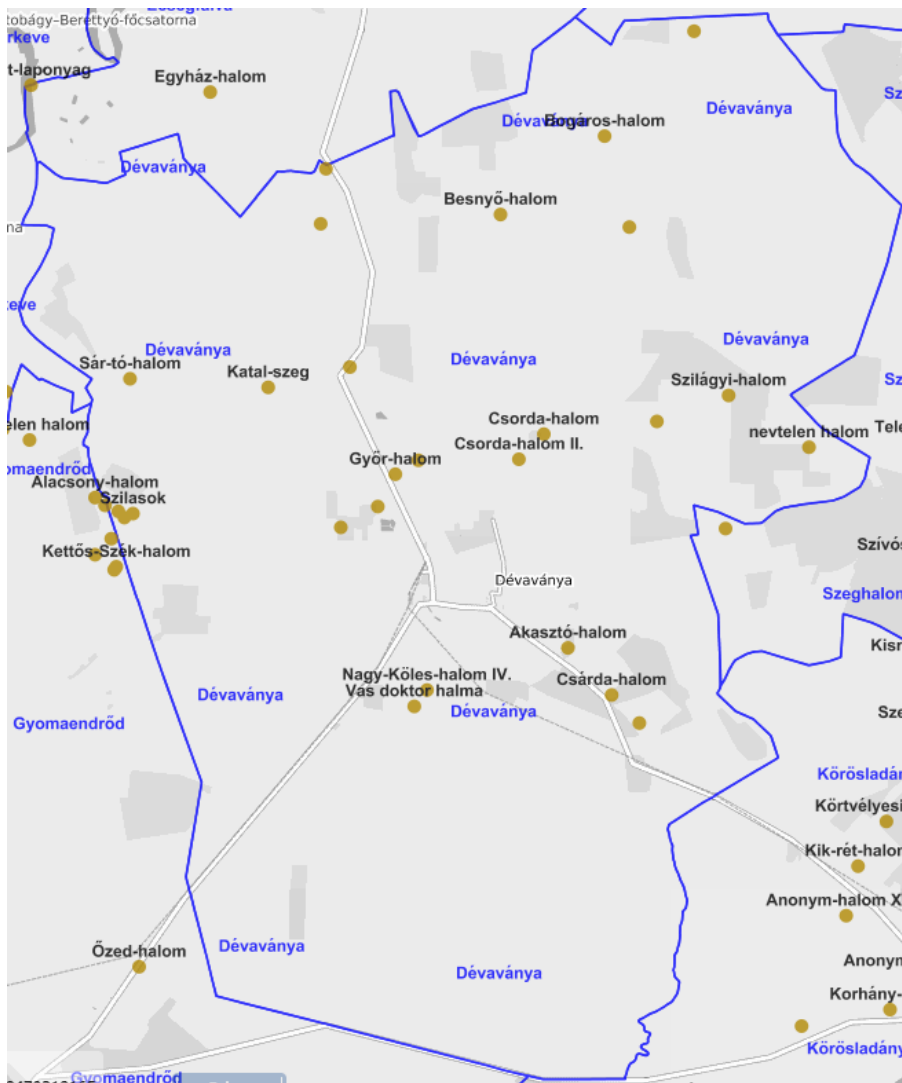
3.6.1 Országos jelentőségű védett természeti területek és értékek

Kunhalmok

A kunhalmok a legrégebbi ember alkotta kultúrtörténeti emlékeink. A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény erejénél fogva (ex-lege) a település közigazgatási területén található kunhalmok országos jelentőségű védettséget élveznek, természeti emlékek minősül valamennyi kunhalom.

Déaványa közigazgatási területén belül összesen 114 db kunhalom található. Kiemelt tájképi, kultúrtörténeti értékű kunhalmjai: Barcé halom, a Sártó-halom, a Réhely-rabhalom, a Lapanyag-halom, a Borszeg-halom, a Berek-halom, a Szik-halom, a Köles-halom, az Őr-halom és a Hajós-halom. A kunhalmok legtöbbje sajnos erősen beszántott, mindössze néhány méteres kiemelkedésük jelzi jelenlétüket. A halmok részben természetvédelmi, részben régészeti okok miatt védettek, de a közigazgatási területen több halom mindkét ok miatt védett.

Kunhalmok elhelyezkedése Déaványa közigazgatási területén

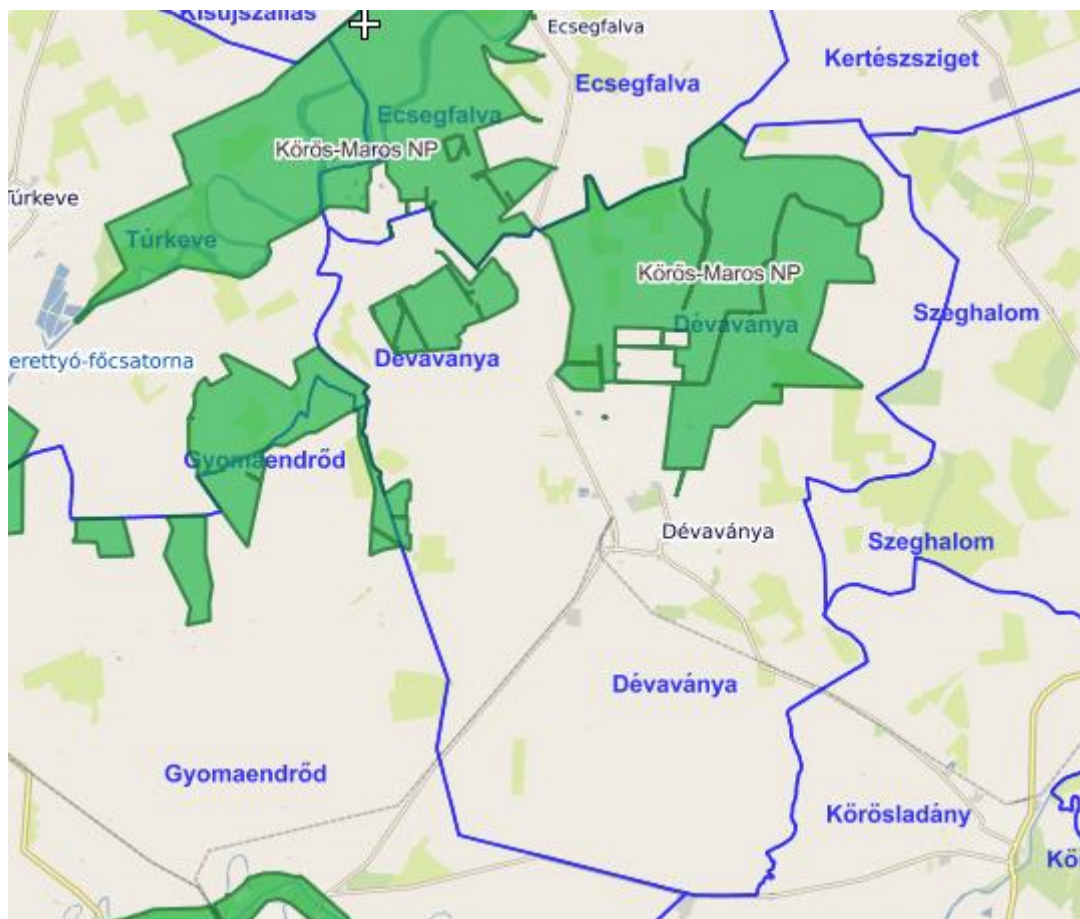

Forrás: OKIR

Déaványai-Ecsegi puszták

1975-ben alakították meg a Déaványai Tájvédelmi Körzetet, amely az 1997-ben létrejött a Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság (továbbiakban Nemzeti Park) részévé vált. A Déaványai-Ecsegi puszták a Nemzeti Park legnagyobb, egyben legmozaikosabb, szikes gyepek és a Hortobágy-Berettyó folyó által uralt, szántókkal, facsoportokkal tagolt részterülete, mely Déaványa mellett Ecsegfalva, Túrkeve és Gyomaendrőd határait érinti. Az 1975 óta védetség alatt álló terület 13 088 hektáron őrzi a valamikori Nagy-Sárrét peremterületén fekvő, a folyószabályozásokat megelőzően a Tisza és a Berettyó áradásai által táplált egykori mocsárvidék jellemző élőhelyeinek maradványait, a hozzájuk kötődő jelentős növény- és állatfajokkal. A fokozottan védett részek kiterjedése 2659 hektár.

Déaványa-Ecsegi puszták

Forrás: TIR

A Nemzeti Park e részterületének döntő hányada ma pusztai táj, melyen jellegzetes szikes pusztai élőhelyeket, a szárazabb termőhelyeken cickóros pusztát, ürmös szikes pusztát, kisebb kiterjedésben vakszikeseket, míg a nedvesebb termőhelyeken ecsetpázsitos és hernyópázsitos sziki réteket találunk. A valamikori sziki tölgyesek maradványaként megmaradt szikes erdei rét társulás foltjaiban a védett sziki kocsord (*Peucedanum officinale*) és réti őszirózsa (*Aster sedifolius* subsp. *sedifolius*) jelentős

állományai élnek. Az Ördögsánc (vagy Csörsz-árok) néven ismert földvár lábánál nemrég került elő, Magyarországon új fajként a keleti sztyepterületek egyik jellemző növényfaja, a pusztai tyúktaréj (*Gagea szovitsii*). Ez a földvár egy nagyobb erődítmény épen megmaradt része, mely valaha nyugat-kelet irányban az Északi-Középhegység lábánál, majd észak-déli irányban húzódott az Alföldön keresztül több 100 km hosszon. A sánc korát nem ismerjük, római kori eredetét valószínűsítik. A jó állapotban megmaradt sáncfal rendkívül értékes ősi lösznövényzetet és az azt követő sáncárok pedig fajgazdag mocsári növényzetet őrzött meg. A pusztai térségek országos viszonylatban is jelentős élőhelyei két, világszinten veszélyeztetett ragadozó madárfajnak, a parlagi sasnak (*Aquila heliaca*) és a kerecsensólyomnak (*Falco cherrug*).

A Nemzeti Park e részterülete mai élőhelyi adottságai mellett kiváló feltételeket biztosít a világszinten veszélyeztetett tűzoknak (*Otis tarda*). A Déaványa térségében élő, a magyarországi állomány egyharmadát adó populáció a védelmi tevékenységnek köszönhetően az elmúlt tíz év során enyhe növekedést mutatott és jelenleg több, mint 500 egyedét számlál. Ez a veszélyeztetett, nagytestű madárfaj a gyepek mellett rendszeresen használja költésre a különböző szántóföldi kultúrákat is, különösen a lucernát és a gabonaféléket. A tűzokközpontú gazdálkodás révén csökkent a mezőgazdasági munkák során veszélybe kerülő fészekaljak száma. Azok a fészekaljak, amelyek mégis előkerülnek, az ország minden részéről a déaványai Tűzokvédelmi Állomására kerülnek, ahol biztosítottak a feltételek a keltetéshez, a neveléshez és a visszavadtatáshoz. A Nemzeti Parkban zajló, elsősorban a tűzok igényeihez igazodó élőhelyfejlesztési tevékenységek számos más, az extenzív mezőgazdasági környezethez kötődő fajnak, így többek között a fogolynak (*Perdix perdix*), a hamvas rétihéjának (*Circus pygargus*), ugartyúknak (*Burhinus oedicephalus*) és a réti fülesbagolynak (*Asio flammeus*) is kifejezetten kedveznek.

A Déaványai-Ecsegi puszták iránt érdeklődőket a KMNP által fenntartott réhelyi **Sterbetz István Tűzokvédelmi Látogatóközpont** fogadja, melynek kiállítótermei, a tűzok, valamint a régi magyar háziállatfajták megfigyelési lehetősége tartalmaz időtöltést jelent az idelátogatóknak. A látogatóközponttól indul a Réhelyi tanösvény, melynek másfél kilométeres szakaszán megismerhetők a térség botanikai és zoológiai értékei. Az igazgatóság a Déaványai-Ecsegi pusztákon a természeti értékek és a táj mélyrehatóbb megismerése érdekében kerékpártúra útvonalakat is kialakított. Ezek az útvonalak érintik a vidék jellegzetes élőhelytípusait, jelentősebb kultúrtörténeti és természeti értékeit. A túrák javasolt kiinduló- és végpontja a Látogatóközpont, ahol kerékpárok bérelhetők az útvonalak bejárásához. A fokozottan védett részek csak kíséreléssel, illetve engedéllyel látogathatók, főként szakemberek számára.

3.6.2 Érzékeny Természeti Területek

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 53. § (5) bekezdésében, valamint a 85. § c) pontjában kapott felhatalmazás alapján elkészített 2/2002 (I.23) KöM-FVM együttes rendelet meghatározza az „Érzékeny Természeti Területek” (továbbiakban ÉTT) fogalmát. Az ehhez tartozó szabályozás, pályázati-támogatási rendszer bevezetésének célja a természeti (ökológiai) szempontból érzékeny földrészeteken olyan természetkímélő gazdálkodási módok megőrzése, fenntartása, további földrészetek kijelölése, amelyek támogatással ösztönzött, önként vállalt korlátozások révén biztosítják az élőhelyek védelmét, a biológiai sokféleség, a tájképi és kultúrtörténeti értékek összehangolt megőrzését. A rendelet szempontrendszer alapján az ÉTT kijelölése az alábbi kategóriákban történik:

- a) *kiemelten fontos ÉTT*: azok a területek, ahol nemzetközi viszonylatban is kiemelkedő természeti, táji és kultúrtörténeti értékek fordulnak elő, amelyek fennmaradása középtávon (5-10 év) is kétséges a természetkímélő gazdálkodás támogatása nélkül; *Kiemelten fontos ÉTT-ek térség: Déaványa környéke*
- b) *fontos ÉTT*: ahol országos viszonylatban jelentős természeti, táji és kultúrtörténeti értékek fordulnak elő, amelyek fennmaradása vagy állapotának javítása érdekében a természetkímélő gazdálkodás támogatása szükséges;
- c) *tervezett ÉTT*: ahol jelentős az extenzív mezőgazdasági hasznosítású földrészeteken található élőhelyek száma, de a természeti, táji és kultúrtörténeti értékek jelentősége kisebb, illetve olyan területek, ahol az extenzív gazdálkodás ösztönzésével és támogatásával a terület természeti értéke növelhető, a környezet állapota javítható.

Déaványa és környéke Magas Természeti Értékű terület MTÉT:

- Teljes terület: 77 564 ha,
- Támogatható terület: 68 710 ha
- Natura 2000 terület: 30 459 ha
- Védett természeti terület: 13 088 ha

A Berettyó és Körösvidék hordalékán kialakult Déaványai-síkon elhelyezkedő Magas Természeti Értékű területen szinte mindenhol megtalálhatók az egykori folyómedrek, morotvák, erek és az ezekből kiemelkedő szigetek maradványai.

Az MTÉT területekre vonatkozó célprogramok önkéntességen alapulnak, a túzok, a kékvércse, a vadludak és darvak élőhelyeinek megőrzését, fejlesztését célozzák, egyben jelentős többlet támogatást biztosítva az eredményesen pályázó gazdáknak. Fontos előírás csomagok a környezetvédelmi, illetve természetvédelmi célú, művelési ág váltásra irányuló gyeptelepítési célprogramok, melyekhez ugyancsak pályázati úton, önkéntesen lehet csatlakozni.

Déaványa és környéke MTÉT

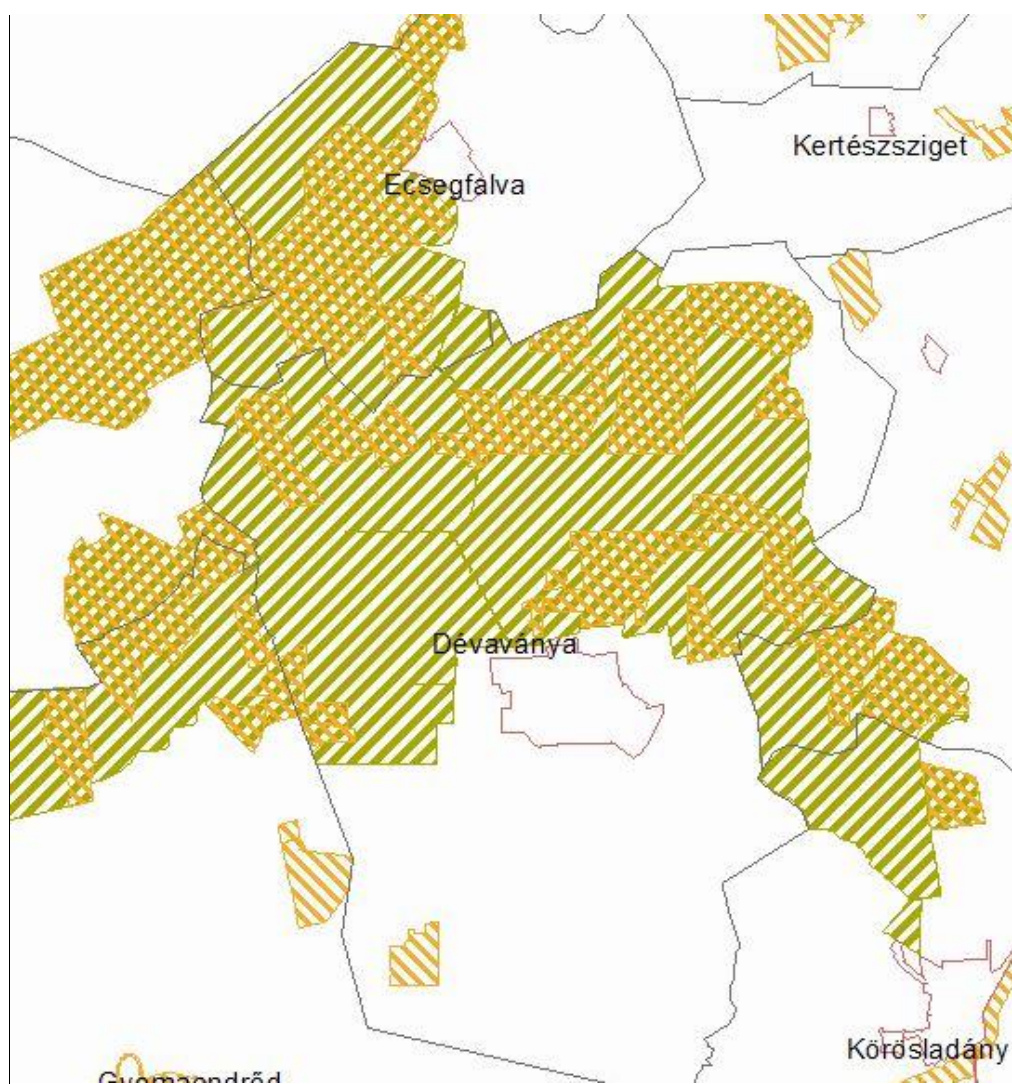
Forrás: www.kmnp.hu

- MTÉT
- MTÉT által érintett település közigazgatási területe
- Település közigazgatási területe
- Belterület

3.6.3 Natura 2000 területek

Dévaványa közigazgatási területét a különleges madárvédelmi területek (Dévaványai sík - HUKM10003), és a kiemelt jelentőségű természet-megőrzési területek (Dévaványa környéki gyepek – HUKM20014) érintik. A kétféle védettség ok alapján besorolt földterületek több helyen átfedésben vannak.

A település és környékének Natura2000 területei

Forrás: OKIR

Natura 2000 SCI /Természetmegőrzési Területek/ /2017/

Natura 2000 SPA /Madárvédelmi Területek/ /2017/

3.6.5 Természeti értékek helyi védelme, élővilágvédelem

A Déaványa területén jelenleg nincs helyi jelentőségű védett természeti terület vagy természeti emlék. A helyi természeti értékek védelmét korábban a Déaványa Város Önkormányzat Képviselő-testülete a helyi értékek védelméről szóló 2/2004.(II.2.) önkormányzati rendelete biztosította, melyben 5 helyi védett emlék, terület került meghatározásra:

Korábban helyi védelem alatt álló természeti területek, emlékek		
Déaványai Lipcsei-kastélykert	természetvédelmi terület	3/199/TT/04
Déaványai Túr-éri tavak	természetvédelmi terület	3/200/TT/04
Déaványai-fák	természeti emlék	3/201/TE/04
Déaványai Makkos-erdő	természetvédelmi terület	3/202/TT/04
Déaványai fekete fenyők	természeti emlék	3/219/TE/04

Valamennyi védett természeti területre – az ott tevékenységet folytatókra kötelező erejű – természetvédelmi kezelési tervet kell készíteni. A természetvédelmi kezelési tervet 10 évenként szükséges felülvizsgálni. A 2/2004.(II.2.) ök. rendelet tartalmi hiányossága volt, hogy a védettséggel ellátott értékek nem rendelkeztek kezelési tervvel, ennek oka valószínűleg forrás hiány volt, mindenesetre 2011-ben a 2/2004.(II.2.) ök. rendeletet hatályon kívül helyezték. Korábban (2/2004.(II.2.) ök. rendeletben) egyedi védelem alatt álló táji/természeti értékek a következők voltak:

Hrsz	Megnevezés	Cím
698	Túréri tavak	
700	Túréri tavak	
701	Túréri tavak	
711	Túréri tavak	
703	Zöld juharfa	Nevelőotthon Mátyás u. 1.
898	Tölgyfák	Vasútállomás Deák u.
1466	Szomorú japán akác	Temető, Szeghalmi u.
1767	Hársfák	Kossuth u. 11. előtti közterület
2031	Gesztenye fák	Zrínyi u.
3226	„Makkos erdő” azaz a tölgyliget	
0748	Fekete fenyő facsoport	Körösladányi út menti Kéthalom, Állomás
01519 01523/1 01523/2	Gabonás pusztai út menti ligetes, fás terület a Lipcsei-kastély kertjének maradványából Gabonás pusztai egykori vízfolyások mentén kialakult terephullámok	Gabonás pusztai út
-	a Református Templom kertje	Református Templom
-	a Déaványai Közös Önkormányzati Hivatal udvarán levő fenyőfák (Picea sp), mint baglyok élőhelyei	Déaványai Közös Önkormányzati Hivatal

Ezeknek a természeti, táji értékeknek a helyszíni felülvizsgálata után érdemes döntés hozni a jövőbeni védelem alá helyezésükről.

Ecsefalva és Déaványa Önkormányzata a Körös-völgyi Konzorcium tagja, a települések részt vesznek az éves **szúnyoggyérítési** programban. A csípő-szúnyog elleni védekezést 2024. évben fővállalkozóként a Szemp Air Kft. – RSZ COOP Kft. Konzorcium szolgáltatta, aki a települések által kiírt közbeszerzési eljárás kerület kiválasztásra. A gyérítések földikémiai beavatkozásokkal történtek az elmúlt évben, összesen 2 alkalommal, az alkalmazott vegyszer Deltasect Plus 1,2 ULV szúnyogirtó szer (deltametrin hatóanyagú, nagyon mérgező a vízi élővilágra, hosszan tartó károsodást okoz stb.). *A deltametrin és más piretroid hatóanyagtartalmú biocid termékek olyan nem specifikus idegmérgek, amelyek a csípőszúnyogokon túl számos más hasznos (beporzást, lebontást, kártevők fogyasztását végző) rovarfajra is mérgezőek, de felhalmozódnak a vízi gerincesekben is, így tömeges halpusztulást is okozhatnak. A vegyi irtás halálos a Dixida (több bioindikátor faj tartozik ide), a Chironomidae (lárvái algafogyasztók, tavak eutrofizációját akadályozzák meg), és a Tipuloidea (lárváik a lebontásban játszanak szerepet) szúnyogcsalád fajaira is, amelyek meghatározó tagjai a táplálékláncnak. Továbbá számos más ízeltlábú, például a korai fejlődési stádiumban lévő pókok, illetve olyan rovarok, mint a katicabogarak (Coccinellidae), fátyolkák (Neuropterida), darazsak (Vespidae) fajaira is. A Magyarországon bevetett deltametrin típusú irtószereket a nemzetközi kutatások toxikusnak találták a házi- és vadméhekre is. Bár szúnyogirtás előtt a méhészeket (továbbá solymászokat és galambászokat is) figyelmeztetik, és az egyes irtószereket általában háziméhekre tesztelik is, ez nem feltétlenül reprezentatív más beporzókra, így a vadméhfajokra sem. Meg kell említeni a szubletális hatásokat is, amelyek során nem feltétlenül pusztulnak el a rovarok, de más fontos funkciójuk sérül, például rövidül az élettartamuk, csökken a hímivarú egyedek száma, csökken a lárvák etetésének intenzitása, és kevesebb lesz a hazatérő egyed.*

A kémiai szúnyogirtás tehát élővilágvédelmi szempontból káros, mérgező hatású. A legújabb kutatások a humánegészségügyi kockázatot is vizsgálják, és bár teljes körű bizonyítása még folyamatban van, de az eddigi eredmények aggodalomra adnak okot: a Pesticide Action Network Europe (PAN Europe) friss jelentése szerint a kémiai szúnyogirtószert agykárosodást okozhat a magzatokban és a fejlődő gyerekekben.

A lakosság körében is növekszik az ellenérzés a kémiai szúnyogirtással szemben, és az igény a változtatásra. Az is elmondható ezzel párhuzamosan, hogy a szúnyogcsípéssel szembeni tolerancia szint is lecsökkent, az elvárás lényegében a nulla szúnyog felé mutat. A fiatal generáció pedig ebbe a szúnyog – és rovar – mentes környezetben felnövekedve még kevésbé fogja tolerálni a számára kellemetlen rovarok létezését. Ezért is fontos az oktatásban nagy hangsúlyt fektetni a szúnyogok, és általában a rovarok ökológiai szerepének bemutatására. A felnőtt lakosság körében is hasznos lenne az edukáció, például a félelemek (pl.: szúnyogok által terjesztett betegségek), tévhitek eloszlatása érdekében.

Akadnak azonban jó példák is az országban: Törökbálinton például 5 évvel ezelőtt betiltották a természetpusztító deltamethrin használatát, és a zöldterületek kezeléséből is kivonták a káros növényvédő-szereket. Az eredmény nagyon gyorsan jött: a biológiai sokféleség már ez alatt a rövid idő alatt is nőtt a városban. A törökbálinti szúnyoggyérítési gyakorlatról bővebben itt:

<https://www.torokbalint.hu/app/cms/TorokbalintApp/index?id=46&resource=Torokbalint%2FOnkormanyzat%2FFelh%2F2021%2FSzunyogfigyelo20210528.html>

illetve a METALOSZ honlapján olvasatunk:

<https://matelosz.hu/a-kornyezettudatos-szunyoggyerites-tapasztalatai-torokbalinton/>

Szűnyogyérintést Magyarországon vagy a polgármesterek vagy a Katasztrófavédelem rendelhet meg, ezért nagyon sok múlik a településvezetőkön, az önkormányzatokon. Emberközpontú világunkban hajlamosak vagyunk megfeledkezni arról is, hogy a szűnyog is az élővilág egyik eleme, és bár számunkra nem kívánatos, helye és szerepe a természetben vitathatatlan.

Általánosságban elmondható, hogy a **biodiverzitás** (biológiai sokféleség) csökkenése legalább akkora, ha nem égetőbb probléma, mint a klímaváltozás. A negatív változások gyorsak, emberi léptékben mérhetők. Számok nélkül is tapasztalható a csökkenés, többek között eltűntek a lámpafénynél zsongó rovarok, az autó szélvédőt sem kell már takarítani, és az esti béka kuruttyolás is halkabb...Az okok közül a legfontosabbak:

- földhasználat változás (erdőirtás, intenzív monokultúra, urbanizáció)
- éghajlatváltozás
- szennyezés, vegyszer használat
- idegenhonos, inváziós fajok

Mivel az élő szervezetek a dinamikus ökoszisztémák révén egymással kölcsönhatásban állnak, egy faj eltűnése messzemenő hatást gyakorolhat a táplálékláncre. A probléma globális, a megoldások lokálisak, jó példa erre az előzőekben taglalt biológiai szűnyogyérintés. Beavatkozási pont település szinten továbbá a közterületi zöldfelületek kezelése/fejlesztése, gazdasági övezetek/tevékenységek szabályozása stb. Egy intézkedés akár több célt is szolgálhat, például a természetközeli, alternatív gyepgazdálkodás klímavédelmi, élővilágvédelmi, és gazdasági szempontból is előnyös. *Az alternatív gyepgazdálkodás a települési fenntartásban olyan innovatív és költségkímélő technológia lehet, mely a természetes növénytakaró biológiai, esztétikai értékeire épít. A település gyepfelületeinek újszerű fenntartási metódusa a füves területek költséges és ökológiai szempontból a magyarországi klímát nehezen toleráló monokultúráit váltja fel a területre eredetileg jellemző, biológiailag sokféle, természetes növénytakarókkal. A gyepes területek berögzült kezelése megakadályozza az értékes növények szépségének kibontakozását, pedig bizonyos helyszíneken a folyamatos kaszálást nyugodtan el lehet hagyni (bővebben lásd mellékletben: Ökológikus Zöldfelületek Városi Alkalmazása útmutató)*

A biodiverzitás helyi szintű növelésére a **MATELOSZ** (Madárbarát Települések Országos Szövetsége) is számos jó gyakorlatot mutat. A madárbarát települések élen járnak a szemléletmóddal, amellyel a zöldterületeiket kezelik. Sok olyan település van közöttük, ahol a közvetlen madárvédelmi intézkedések, például madárodúk és műfészkek kihelyezése mellett az öreg fák védelmével, talajvédelemmel, a vegyszeres szűnyogyérintés betiltásával, biodiverz ágyásokkal, esőkertekkel, holtfák meghagyásával, őshonos cserjék telepítésével és a vizes élőhelyek védelmével is támogatják a természet helyreállítását. Arra is van példa, hogy helyi rendelettel megtiltják a közterületeken és esetenként még a magánkertekben lévő fák kivágását is, sőt fészkelési időben a fák gallyazását is, pl. az elektromos műveknek.

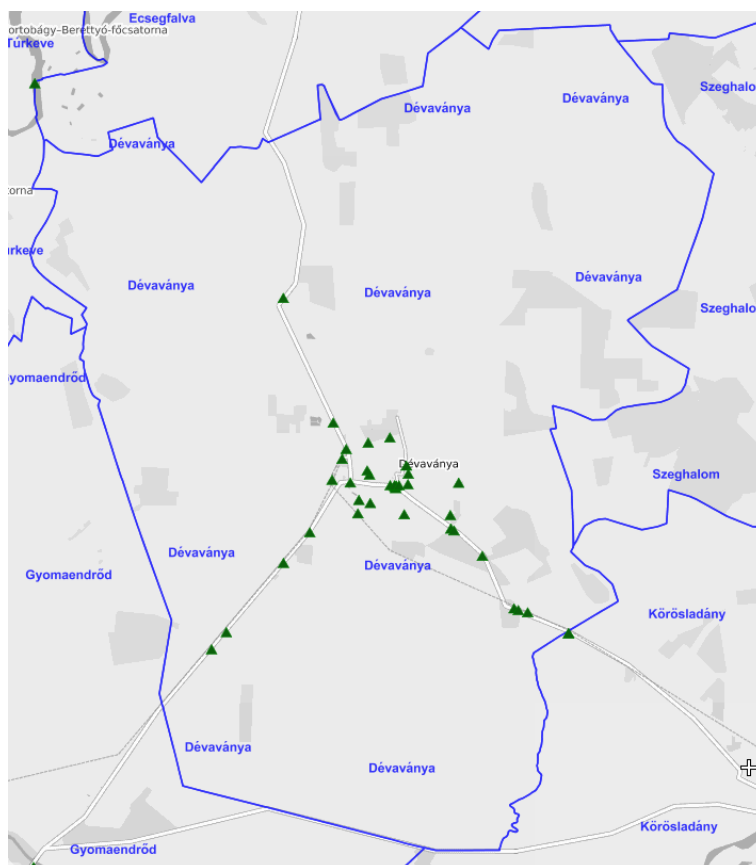
3.6.6 Tájvédelem

Egyedi tájértékek

A tájak karakterének fontos összetevői az egyedi tájértékek. A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (Tvt.) 6. § (3) (4) és (5) bekezdése értelmében egyedi tájértéknek minősül az adott tájra jellemző olyan természeti érték, képződmény és az emberi tevékenységgel létrehozott tájalkotó elem, amelynek természeti, történelmi, kultúrtörténeti, tudományos vagy esztétikai szempontból a társadalom számára jelentősége van. Az egyedi tájértékek felmérésének célja a települések közigazgatási területén található, az adott közösség számára fontos kultúrtörténeti, természeti és táji értékek felkutatása, felvételezése, egyedi tájértékké nyilvánítása és az egyes típusokra vonatkozó kezelési előírások megadásával fennmaradásuk biztosítása.

A Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság 1999-ben kezdte meg az egyedi tájértékek felmérését működési területén. A 2000. évtől készült kataszterek a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény utasításai szerint először az MSZ 20381:1999. Magyar Szabvány, majd a szabvány 2009. évi módosítását követően az MSZ 20381:2009. Magyar Szabvány alapján készültek. Déaványa területén mai napig 40 ilyen egyedi tájérték került felmérésre (lásd melléklet).

Egyedi tájértékek Déaványa területén

Forrás: OKIR

Az egyedi tájértékek a településrendezési tervben nem kerültek feltüntetésre, mely segítené az értékvédelmet, megőrzésüket.

Táji értékek nevezhetjük az ember beavatkozásának következtében, az egykori vízfolyások helyén kialakult terephullámokat a Gabonáspusztán. Ezek a tájképet teszik érdekesebbé, barátságosabbá, így tájképi szempontból egyedi tájértékként jelentkeznek. Értékes táji elem a Gabonáspusztai-halom közelében, a műút É-i oldalán lévő ligetes tölgyes, melyet ma kaszálóként használnak, mely a Lipcsei-kastély kertjének maradványa. Ez utóbbi értékes táji elemeket a településrendezési terv tájrendezési javaslata is megemlíti, továbbá a település K-i határában található két régi temetőrészt, melyben a borostyán (*Hedera helix*), tiszafa (*Taxus baccata*), meténg (*Vinca minor*) még utal a kegyeleti jellegre. E területek szakszerű kitisztítása és kegyeleti parkká való alakítása a cél, mint ahogy a település sport- és fürdőterülete mögötti, műemlék zsidó temető esetén.

A Déaványai-síkon szinte mindenhol megtalálhatók az egykori folyómedrek, morotvák, erek és az ezekből kiemelkedő szigetek maradványai, melyek terephullámot képeznek, tájképi szempontból jelentősek.

Települési Értéktár

Déaványa Város Önkormányzata Képviselő-testülete a magyar nemzeti értékek és hungarikumok gondozásáról szóló 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelet alapján létrehozta a **Déaványai Települési Értéktárát**, és Települési Értéktár Bizottságát. Az eddig felvételezett települési értékek (az elmúlt hat évben többekkel is bővülve) a település honlapján keresztül elérhetők, melyek jelenleg a következők:

- Agrár -és élelmiszer gazdaság kategóriában:
 - Betakarítási Ünnepe
 - Papp Imre mezőgazdasági gépgyűjteménye
 - Papp kertészet
 - Ványai kelt tészták és a cirokszártra tekert kürtös
 - Ványai perccs és verőcsés
- Egészség-és életmód:
 - Boda Katalin szappankészítő tevékenysége
- Épített környezet:
 - Déaványa kútjai
 - Szent Anna templom
 - Tájház
- Ipari-és műszaki megoldások kategóriában:
 - Kónya András fegyverkovács tevékenysége
 - Mesterségek háza
 - Seprűcirok termesztése és a cirokseprű előállítása
 - Szilágyi Endre citerakészítő hangszerei
 - Szőnyegszövés múltja és jelene Déaványán
- Kulturális örökség kategóriában:
 - „Kincseink” helytörténeti kiadvány sorozat
 - Bereczki Imre Helytörténeti Gyűjtemény Levéltára
 - Déaványa anyakönyvekben rejtőzködő múltja
 - Déaványai Folkműhely Egyesület
 - Déaványai Múzeumbarátok Köre Egyesület hagyományőrző tevékenysége
 - Déaványai táncok

- Déaványai Vox Humana Kórus Egyesülete
 - Déaványaiak Világtalálkozója
 - dr. Ágoston Sándor Déaványa városhoz és környékéhez kapcsolódó történelmi témájú könyvei, helytörténeti munkái
 - Dr. Bereczki Imre munkássága
 - Dr. Papp Jenő munkássága
 - Hagyományőrző Nők Egyesülete
 - Hímzőkör
 - Kádár Ferenc munkássága
 - Keresztek
 - Ladányi Mihály munkássága
 - Mile Magdolna grillázs- és mézeskalács munkái
 - Nácsa János munkássága
 - Nácsa László: írásai, művei
 - Szarka István költő életműve
 - Ványai népviselet
- Természeti környezet kategóriában: déaványai famatuzsálemek

A Déaványai Városszépítő Egyesület egy 2024-ben alakult szervezet, melynek célja Déaványa város szépítése és fejlesztése. A Városszépítő Egyesület tevékenysége között szerepel a közterületek zöldítése, esztétikussá tétele, közösség és szemléletfejlesztő programok szervezése, és értékteremtő célok, mind Déaványa és külterületén, és az elfeledett déaványai tanyavilágban.

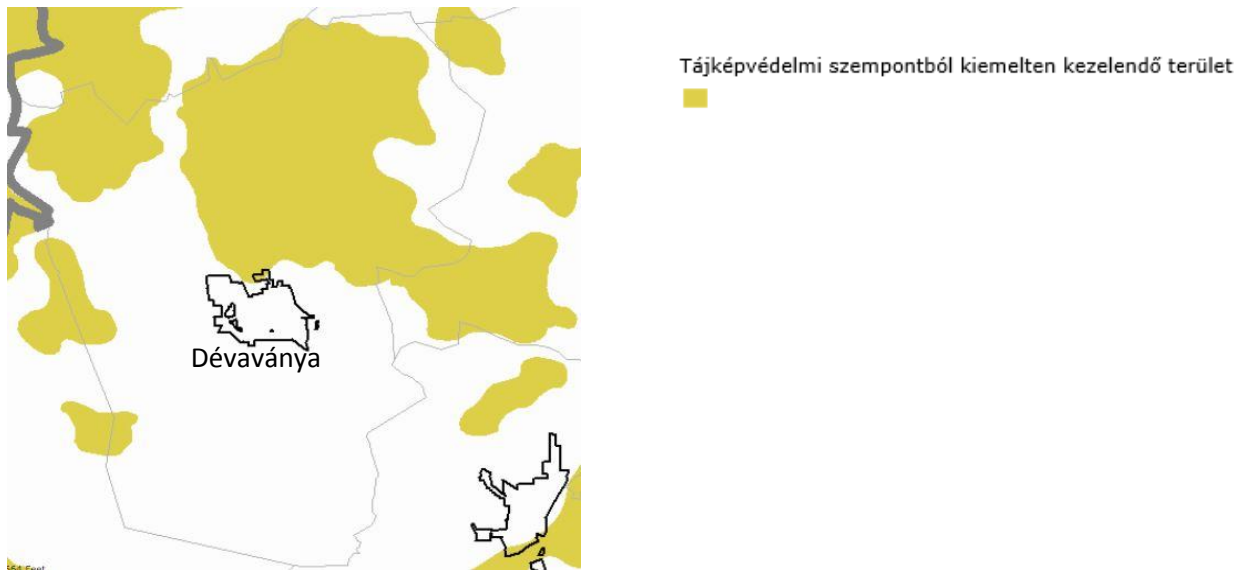
Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek övezete

A tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezet területét a kiemelt térségi és megyei területrendezési terv és annak alapján a településszerkezeti terv pontosítja.

A tájképi egység és a hagyományos tájhasználat fennmaradása érdekében a helyi építési szabályzatban meg kell határozni a területhasználatra és az építmények tájba illeszkedésére vonatkozó szabályokat. A bányászati tevékenységet a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet folytatni. A közlekedési és energetikai infrastruktúra-hálózatokat, erőműveket és kiserőműveket a tájképi egység megőrzését és a hagyományos tájhasználat fennmaradását nem veszélyeztető műszaki megoldások alkalmazásával kell elhelyezni.

A Déaványa területén és környékén az Országos Területrendezési Terv alapján országos jelentőségű, tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezetét a következő ábra szemlélteti.

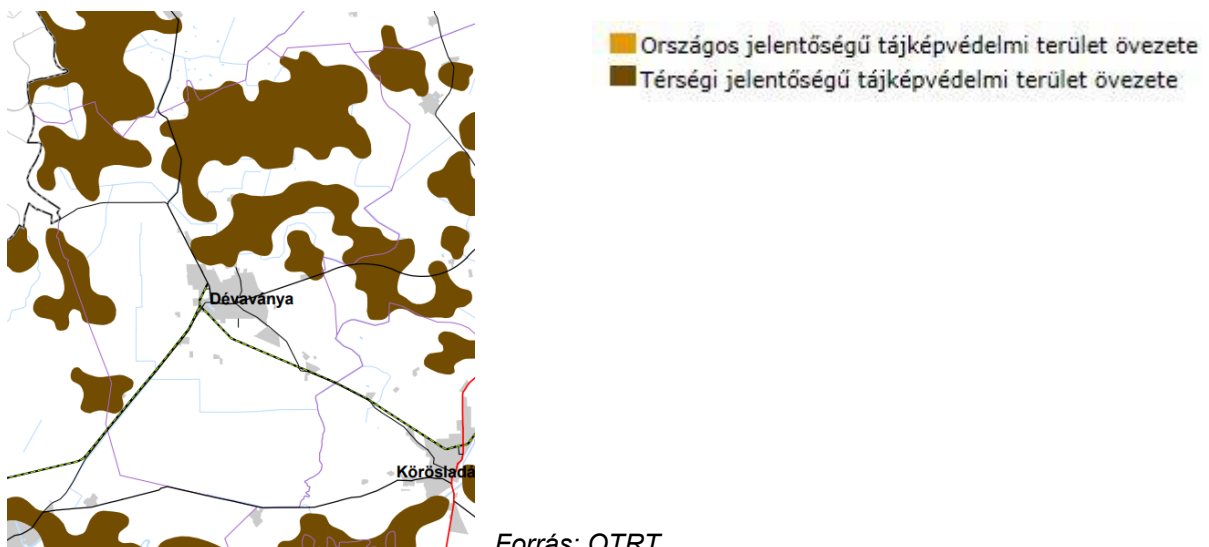
Országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezet

Forrás: OTRT

A térségi jelentőségű tájképvédelmi területek érintik a települést, igen jelentős kiterjedésű területen. Ezek elsősorban a gyepterületek. Szinte valamennyi gyepterület valamilyen módon védett, így egyrészt ez biztosítja a megmaradásukat. Ezen kívül a nem védett gyepeken is olyan övezeti előírásokat kerülnek alkalmazásra, amelyek a gyepterület fennmaradását segítik, az ehhez illeszkedő esetleges építési lehetőséggel (legeltető állattartás létesítményei). A Dévaványa területén és környékén az Békés Megye Területrendezési Terve alapján a Téségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezetét a következő ábra szemlélteti:

Téségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezet

Forrás: OTRT

Tájsebek, degradálódott területek

A város területén jelenleg nem található külszíni fejtés. Degradálódott, rekultivációt, helyreállítást igénylő, illetve már rekultivált területek a következők:

- Az egykori téglagyári anyagnyerő hely, bányagödör területén 2014-ben horgásztó került kialakításra (Ványai LógaTó).
- A régi gyepmesteri telep és hulladéklerakó telep rekultivációja már évekkel ezelőtt megtörtént.
- Az Árpád u.1 sz. alatti felhagyott ipari telep hasznosítása is megvalósult, itt került kialakításra és átadásra 2021-ben az új polgármesteri hivatal
- A volt téglagyári ipari terület hasznosítása a „Teremts esélyt!” program keretén belül folyik, a téglagyári ipari terület alapinfrastrukturális fejlesztése mellett üzemcsarnok létesítésével.
- A Homokbánya utcai egykori anyagnyerő hely területén záporvíztározó került kialakításra

3.6.7 Zöldfelületi rendszer

A külterületi zöldfelületi rendszer elemei általában a különböző rendeltetésű erdők, gyepesek, galériaerdők, mezővédő erdősávok, fasorok. A belterületi zöldfelületi rendszert pedig elsősorban a közparkok, kertek, temetők, sportpályák, utcai fasorok képezik.

Déaványa esetében a zöldfelületi rendszer jellegzetessége elsősorban a településszerkezettől függ. A településen két jellegzetes zöldfelületi csoport állapítható meg:

- a belvárosi, belterületi zöldfelületek, közparkok
- külső zöldgyűrű

Déaványán- csakúgy, mint a hasonló adottságú településeken- a közhasználatú zöldfelületi struktúra nem kiegyensúlyozott: a városközpont több és magasabb minőséget képviselő közhasználatú zöldfelülettel rendelkezik. A város zöldfelületei jelenleg egymástól elszigeteltek, fragmentáltak, a mozaikosan elhelyezkedő zöld infrastruktúra elemek közül a rekreációs zöldfelületek és a funkció nélküliek is képviseltetik magukat. A területi kiterjedésű közhasználatú zöldfelületek közül minőségi és mennyiségi tekintetben a legjelentősebbek a belvárosi városrészen találhatóak. A többi köz- és korlátozottan közhasználatú zöldfelületi elem sziget szerűen a település különböző városrészeiben (Óváros, Belvárostól nyugatra fekvő övezet/Sport és rekreációs terület, Északi városrész/Iparterületek, Nyugati városrész) helyezkednek el, a település méretéhez képest jelenleg kevés számban. A belterület lineáris zöldfelületi elemei közül kiemelkedő fontosságúak a fasorok, melyek változó minőségben képviseltetik magukat.

Közhasználatú zöldfelületek, közkertek:

- Árpád utcára felfűződő zöldfelület- együttes

A település zöldfelületi karakterét a városközpontban, az Árpád utcára felfűződő zöldfelület- együttes határozza meg, amelyek egyfajta láncolatként mind településszerkezeti, mind kondicionáló szempontból is fontos szerepet töltenek be. A zöldfelület- együttes az alábbi elemekből tevődik össze: az autóbuszpályaudvar parkosított környezete, a Ladányi Mihály pihenőkert, a Városháza előtt kialakított díszpark, a Trianoni emlékmű környezetében létesített pihenőpark, a Liker pékség előtti köztér, valamint a Körösladányi utca É-ÉK-i részén kialakított I. és II. világháborús- illetve '56-os emlékműnek helyet adó dísz- és pihenőkert, a Szovjet hősi temető, valamint a napóra környezete. Ezekről a zöldfelületekről elmondható, hogy többnyire jó minőségű növényanyaggal rendelkeznek, több közülük ligetes, árnyas pihenőhelyként funkcionál, míg mások inkább fásított területként töltenek be a városi ökológiában fontos szerepet. Területükön utcabútorok (pihenőpadok és lócák), valamint hulladékgyűjtő edények és rendszerint kerékpártárolók is találhatóak. A növényanyagot jellemzően lombos fák és gondozott, nyírt sövények alkotják, évelő és egynyári virágágy csak a legfrekvenciáltabb helyeken lettek létesítve. Kiemelendő, hogy ezeken a zöldfelületeken idős, jó állapotban lévő fák is találhatóak, melyek jelentős értéket képviselnek. A köztéri berendezési tárgyak zömében igényesek, némely azonban sem minőségileg, sem esztétikailag nem állja meg a helyét. A Szovjet hősi temető környezetében a kipusztult lucfenyők helyére 2024-ben szomorú japán akácok telepítése történt.

- Játsszótér

Összesen 4 játszótér van jelenleg a településen, amelyek a város különböző pontjain helyezkednek el, ezzel kedvezve a lakók számára, és jelenleg kialakítás alatt van egy komplex játszótér is. 2024-ben 2 új játszótérrel bővült a település: Eötvös utca 44. (volt családsegítő épületénél) és a Sport utca 7. szám alatti Sportcentrum előtti területen. Továbbá kialakítás alatt van a volt Városháza területén (Hősök tere 1) egy vizes játszótér, egy hagyományos játszótér és a tizenévesek számára kialakítandó közösségi tér (kültéri kosárlabdapálya, csócsóasztal, sakktábla, asztalitenisz stb.). Minősített szabványos játszótérek Dévaványán:

- Árpád u.36.,
- Eötvös u. 44.,
- Sport u. 7.,
- Sport utca 5. (Gyógyfürdő területén)

- Sportpark (kondipark)

A belvárostól nyugatra fekvő övezetben található a sportpálya előtt nemrégiben kialakított kondipark. A kondipark eszközei kitűnő állapotban vannak, környezete igényes.

- Funkció nélküli zöldfelületek

A településen több, funkció nélküli kisebb-nagyobb zöldfelület található. Ezek egy jelentős részét alkotják a városközpont településszerkezetéből adódó kisebb, háromszög alakú kiteresedések. Külön kiemelő területfoglalása miatt a Sport utca Deák Ferenc utca találkozásánál elhelyezkedő fásított terület, valamint az Óváros K-i

részén található két nagyobb ligetes terület, ahol a korábbi fásítás egy részeként szórványosan elhelyezkedő fiatal fák találhatóak.

Korlátozottan közhasználatú zöldfelületek

A Seres István Sportcentrum öltözőépülete előtt található parkosított terület jó minőségű növényanyaggal rendelkezik. A sporttelep futópályája és egyes részei 2020-ban létesültek. A sportpályák környezete igényes, rendezett, azonban árnyékot biztosító fa nem található a területén. A strandfürdő növényekkel jól ellátott, főként lombos fák (köztük értékes idős példányok is) és nyírott sövények találhatóak a területén. Fűves területe nem képvisel minőséget. Az itt található berendezési tárgyak mára elavultak. Területén gyermek- és ifjúsági tábor kialakítására került sor. A sportpálya mellett található felhagyott, műemlékké nyilvánított Izraelita temető ma már kegyeleti parkként funkcionál, ahogyan az 1830-ban megnyitott, mára bezárt temetők a település DK-i és K-i területén. A kegyeleti parkok közül az Izraelita temető jó állapotban van, míg a másik kettő elhanyagolt, növényzete csak nyomokban emlékeztet sírkertre. Az Északi városrészben elhelyezkedő működő temetők zöldfelületi intézménynek minősülnek, azonban a területükön lévő növényzet mértéke elhanyagolható. Néhány örökzöld és lomblevelű növény található itt, melyek közül előfordulnak invazív fajok is.

A városközpontban található további nagyobb jelentőségű korlátozottan közhasználatú zöldfelületek: a Református templom és a Katolikus templom kertje, a Művészetek háza és a Ványai Ambrus Általános iskola kertje. Városképi szempontból legfontosabbak a templomkertek, melyek a város szívében találhatóak. A Református templom kertjében változatos és megfelelő minőségű növényanyag található.

A közeljövőben kerül megvalósításra a „Zöld szív projekt II. – Déaványa” című fejlesztés, melynek segítségével a belvárosi zöldfelületi egységek minősége megnövekedhet, a városi klímaadottságok pedig javulhatnak. A megvalósítás során fontos szerepet kap a lehulló csapadékvíz helyben tartása, melyre kiváló megoldás két esőkert telepítése. A területen többek között rendezvényteret, sétateret, vizes játszóteret, ivókutat is kialakítanak, továbbá nyilvános mosdó is helyet kap.

A Gyulai Szakképzési Centrum Déaványai Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium kertje mind méretéből, mind az itt található növényanyagból adódóan jelentősebb intézményi zöldfelületnek minősül. A település egyéb területein elhelyezkedő korlátozottan közhasználatú zöldfelületek: Múzeum (Bereczki Imre helytörténeti gyűjtemény) kertje, óvoda és iskolakertek (Kossuth Lajos utcai óvoda, Eötvös J. utcai óvoda, Könyves K. utcai Óvoda, Hajós utcai óvoda, Hunyadi J. utcai bölcsőde, Könyvtár, Civil ház). Az intézmények kertjeiről összefoglalóan elmondható, hogy funkciójukat jól betöltik, növényanyaguk elegendő. Kiemelendő, hogy több intézmény területén értékes idős fák találhatóak, melyek vitalitása és általános egészségi állapota összességében jó, felülvizsgálatukat időszakosan el kell végezni, a viharkárok elkerülése végett.

Fasorok

A fasorok, mint vonalas szerkezeti elemek fontos térképző, térhatároló elemei a településnek, továbbá fontos ökológiai- („zöld folyosó”) és környezetvédelmi funkciót is ellátnak (levegőtisztaság-, és zaj elleni védelem, éghajlati szélsőségek mérséklése). Településképi szempontból a főközlekedési utak menti fasorok hiányosságai a legszembetűnőbbek. Jellemzően a városközpontban, kisebb-nagyobb szakaszokon találhatóak azok a fasorok, melyek megfelelnek az utcafásítási követelményeknek. A város egyes nagyobb forgalmú utcáin található minőségi gömbkőrös fasorok jelzik az Önkormányzat sikeres fasortelepítési törekvéseit. A település kisebb forgalmú útjain általában vegyes állományokat (különböző fajtájú dísznövények, de többségében gyümölcsfák elegye) találunk. Összefoglalva megállapítható, hogy ezeken az utcákon a fasorok nem egységesek, nem megfelelő minőségűek és hiányosak.

Összefoglalva az előbbieket: Déaványán a zöldterületi mutató igen alacsony, az egy főre jutó önkormányzati tulajdonú zöldterület mennyisége a TeIR adatbázis adatai szerint 8,98 m²/ fő. A településen az egyes zöldfelületek mozaikosan helyezkednek el, melyek között -a belvárosi rész kivételével- hiányos az összeköttetés. A vonalas zöldfelületi elemek (út- és utcafásítás, zöldsávok) többnyire hiányosak, így nem alakult ki a zöldfelületi elemek rendszerré szerveződése. A városközponton kívül rendkívül alacsony, vagy teljesen hiányzik a funkcióval ellátott zöldfelületek száma. A település lakosságszámához viszonyítva a játszóterek száma megfelelő.

Jelenleg nem rendelkezik a település nagyobb, közparknak minősíthető zöldfelülettel (minimum 1 ha-os közterületi zöldfelület, amely többféle funkciót lát el), kialakítása azonban folyamatban van a Zöld Szív projekt keretében (1,7375 ha). Az önkormányzat nem alkalmaz főkertészt, a zöldfelületek kezelésére, fejlesztésére pedig nincs egy átfogó terv.

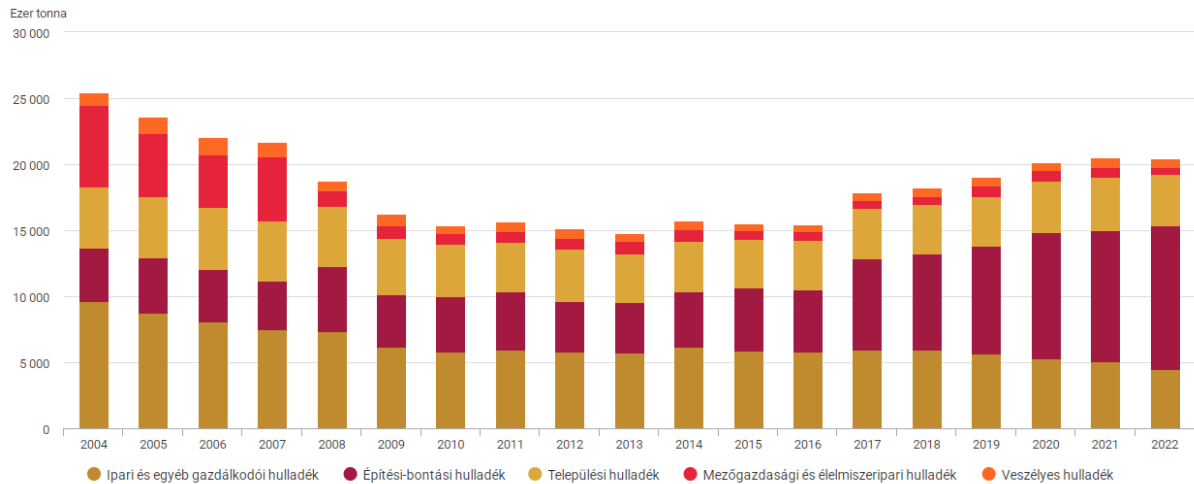
Helyzetértékelés:

- a település gazdag védett természeti értékekben, de nincs helyi természetvédelmi értékekről szóló rendelet
- a kémiai szűnyogirtás módszerének felülvizsgálata javasolt
- alacsony zöldterületi mutató
- hiányos, nem egységes fasorok, kevés mezővédő fasor
- felhagyott kegyeli parkok
- felhagyott ipartelepek rekultiválása, területhasznosítása megtörtént
- a helyi, egyedi táji-és természeti értékek a település rendezési tervének vonatkozó tervlapján nem azonosíthatók

3.7 Hulladékgazdálkodás

Hazánk egy főre jutó települési hulladékának mennyisége a KSH adatai szerint 2022-ben 406 kg/fő volt, ami több éve alig változott sajnos. *Viszonyításképpen az EU tagországok közül - közel azonos értékkel, 803, illetve 802 kilogrammal – Ausztriában és Dániában volt a legmagasabb az egy főre jutó települési hulladék mennyisége.*

Keletkezett hulladék megoszlás, hulladék fajta szerint országos szinten

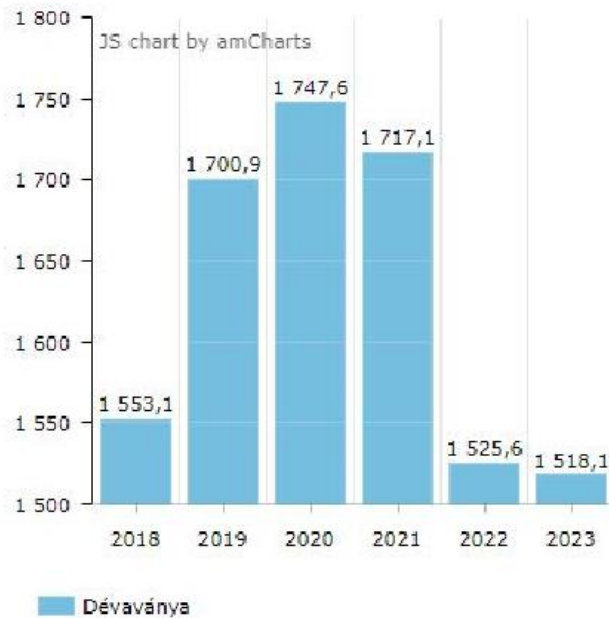
Forrás: KSH

A fenti diagramból látszik, hogy arányaiban megnőtt az építési-bontási hulladékok mennyisége, az ipari hulladékok aránya pedig csökkent. Hazánkban a települési hulladék esetében még mindig a legkevésbé környezetbarát kezelési eljárás, a hulladék lerakása a legelterjedtebb. A települési hulladék 51 százalékát hulladéklerakókban ártalmatlanították, 35 százalékát anyagában hasznosították, 12 százalékát energetikailag és 2 százalékát pedig egyéb módon kezelték (2023. évi adat).

Az elsődleges hulladékgazdálkodási cél a hulladék keletkezés csökkentése lenne. A KSH adatai szerint Dévaványáról elszállított kommunális hulladék mennyisége az elmúlt 6 évben összességében nem változott. A vizsgált intervallumban 2019-2021 között növekedés volt tapasztalható (lásd következő ábra), de ez a növekedés szerencsére nem maradt tendencia, és 2022/2023-ban visszacsökkent a begyűjtött hulladék mennyisége. Ez a tendencia a szelektíven gyűjtött hulladékok mennyiségében is nyomon követhető.

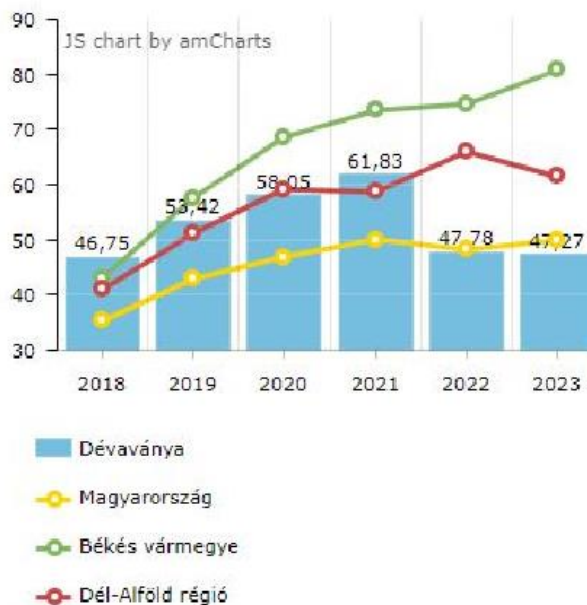
Lakosságtól elszállított települési hulladék (t)

(c) 2025 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TEIR-rel.

Lakosságtól elkülönített gyűjtéssel elszállított települési hulladék, egy lakosra (kg)

(c) 2025 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TEIR-rel.

2023. július 1. napjától az önkormányzati hulladékgazdálkodási közszolgáltatási feladat állami feladattá vált, Dévaványa városában a Tappe Hulladékgazdálkodási Köztisztasági Szolgáltató Kft. lett a feladattal megbízott koncesszori alvállalkozó. A háztól begyűjtött **kommunális hulladék** a szeghalmi hulladék átrakóállomáson keresztül a békéscsabai válogatóműbe kerül beszállításra. Lakossági **lomtalanítás**ra évi egy-két alkalommal kerül sor.

A településen 2018 óta **házhoz menő szelektív hulladékgyűjtés** működik, a szelektív kukák ürítése havi 2 alkalommal történik. A házhoz menő szelektív hulladékgyűjtő rendszert egészíti ki a város **hulladékudvara**, amely 2019 februártól üzemel (külterület 0752/19 hrsz.). A hulladékgyűjtő udvaron lehetősége van a lakosságnak leadni többek között az lehasznált elektronikai eszközeit, használt ólom akkumulátort, festékes dobozokat, háztartási használt zsírt, olajat, kis mennyiségű építési törmeléket stb. egyéb veszélyes/nem veszélyes hulladékokat. Az ingyenes szolgáltatást nyújtó hulladékgyűjtő udvar Ecsegfalva lakossága számára is elérhető. A városközpontban a piactér területén kihelyezésre került 4 db ruhagyűjtő, valamint 1 db olajgyűjtő konténer is. A volt téglagyár területén lehetőség van a salak, valamint öblös üvegek leadására, illetve ide is kihelyezésre került 4 db ruhagyűjtő konténer.

A település egésze vezetékes **szennyvízgyűjtő hálózattal** ellátott, a szennyvíz kezelés a helyi szennyvízgyűjtő telepen történik (bővebben lásd: 3.10.1 fejezet). A településen egyéni vállalkozó végzi a nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz szállítását. Az egyedi szennyvízgyűjtő aknák vízzáróságának ellenőrzése folyamatos. A városi **szennyvíztisztító telepet** 1988-ban építették, melyet az évek alatt folyamatosan bővítettek majd legutolsó rekonstrukciója 2023. decemberében zárult. A beruházás célja a kapacitás bővítés, technológiai korszerűsítés valamint a meglévő szennyvízcsatorna-hálózat legelavultabb részeinek javítása volt. A hidraulikai kapacitást 100 m³/d mennyiséggel növelték (jelenleg 1100 m³/d), a biológiai kapacitás mértéke pedig 10 889 LE. A tisztított szennyvíz befogadója: XXXIX-22. jelű belvíz csatorna. A tisztítás során keletkező iszapot mezőgazdasági területen hasznosítják. A városi szennyvízelvezető rendszer lefedettsége jelenleg 99 %-os, de a rákötés nem 100 %-os.

Több éve üzemel **komposztáló telep** a településen, melyet a Biokomposzt Zrt. üzemeltet. A lakossági és közterületi zöld hulladék is a helyi komposztáló telepen kerül feldolgozásra. A lakossági zöld hulladék háztól történő begyűjtése megoldott, igaz a zöld kuka nem kötelező, így vannak akik műanyag zsákban helyezi ki az elszállítandó zöld hulladékot. A legjellemzőbb, hogy a többség „kötegelve”, ömlesztve adja át a zöld hulladékát. Ez nem jó gyakorlat, hiszen ezek egyszer használatos műanyag zsákok, rengetek plusz munkát, és hulladékot generálnak. A házi komposztálás („komposzt domb”) a kertés házaknál bevett gyakorlat, mely a zöld „hulladék” legfenttarthatóbb kezelési módja.

Jelenleg hulladék felhalmozás, illegális hulladéklerakás, felhagyott (nem rekultivált) hulladéklerakó nincs a településen. A településen egy felhagyott szilárdhulladék lerakó van, amely az 1992-2002 közötti időszakban működött, majd 2002-ben bezárásra került, majd a Délkelet-Alföld Regionális Hulladékgazdálkodási rendszernek (DAREH) keretein belül a rekultivációját is elvégezték. A rekultiváció egy ütemben, végleges zárással történt. A Hatóság által meghatározott 10 éves utógondozási periódus a 2015-2024 közötti időszakra terjedt ki, teát már lezárult. Az utógondozási idő alatt 4 db monitoring kút mintázását végezték, a monitoring kutak megszüntetése megtörtént. A régi települési **dögtelepet** (709 hrsz) 2015-ben rekultiválták. Az ingatlanra 2035. január 31. napjáig vízkivételi, és vízfelhasználási tilalom, illetve mezőgazdasági

művelési tilalom van bejegyezve a földhivatalnál. A dögtelep monitoring kútjainak felszámolása szintén megtörtént.

A kedvtelésből tartott állatok tekintetében Gyomaendrőd város önkormányzatával van az **állati eredetű hulladék** kezelésére vonatkozó megállapodás, egyéb esetben az Önkormányzatnak az ATEV Fehérjefeldolgozó Zrt.-vel áll szerződésben az állati eredetű hulladék elszállítására. A haszonállattartók egyéni szerződéseket kötelesek kötni az ATEV-val.

A település helyi hulladékgazdálkodási terve több évvel ezelőtt készült, azóta felülvizsgálata nem történt, tartalma elavult.

Helyzetértékelés:

Összeségében jelentős változás nem történt a hulladékgazdálkodás területén.

- a település hulladékgazdálkodása jól működő, kiépített rendszer
- a lakosoknak lehetősége van műanyag zsákban is gyűjteni a zöld hulladékot, ami felesleges hulladékot termel (egyszer használatos műanyag zsákok), nem fenntartható gyakorlat
- a települési zöld hulladékokat a helyi komposztáló telepen hasznosítják, ezen kívül a házi komposztálás is bevett gyakorlat
- a régi hulladéklerakó utógondozási időszaka lezárult
- a szennyvíztelep rekonstrukcióját végrehajtották

3.8 Katasztrófavédelem

3.8.1 Vízrajzi veszélyeztetettség

A települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról szóló 18/2003. (XII. 9.) KvVM-BM együttes rendelet melléklete szerint Dévaványa B - közepesen veszélyeztetett település.

Dévaványa területe az 55. sz. Réhelyi belvízrendszer (12.01. sz. belvízvédelmi szakasz) területén fekszik. A város csaknem teljes igazgatási területe belvízjárta terület. A 18/2003. (XII. 9.) KvVM – BM együttes rendelet határozza meg a települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolását. Dévaványa város a közepesen veszélyeztetett „B” kategóriába tartozik. Kifejezetten mély fekvésű, belvizes terület a belterülettől DNy-ra fekvő ú.n. Köleshalom területe.

A csapadékvíz hálózat kiépítettsége mintegy 70-75%-os. A belterület csapadékvíz elvezetésének befogadói:

- XXXV. csatorna
- XXXIX-22. csatorna
- XXXIX-6-a. csatorna
- XXXIX-6-b. csatorna
- XXXIX-15-a csatorna
- és a Túréri tavak

A belvíz kialakulásának esélyét növelik az erre hajlamos, rossz vízelvezető képességű talajok, magas talajvízszint, másrészt a külterületi csapadékvíz elvezető rendszer rossz állapota is, mely a vízelvezetést akadályozza, elhúzódhatnak a belvizes időszakok.

A város belterülete fokozottan belvíz érzékeny, a befogadói viszonyok miatt is, és a jelentősebb csatornák kizárólag végszelvényeivel „érintkeznek” a belterülettel. **A belvízérzékenységet jelentősen javította a 2022-ben átadott 26 000 m³ víz befogadására alkalmas Homokbánya utcai záportározó, mely szükség esetén a város északi részét képes mentesíteni a nagymennyiségben egyszerre lehulló csapadéktól. Hasonló megoldást terveznek a település déli részének mentesítésére is.**

A belterületi árkok szállító képessége nagymértékben függ a külterületi befogadó csatornák állapotától, melyek többnyire náddal, növényzettel benőttek, illetve helyenként feliszaposodtak. Ezek többségében állami kezelésben vannak, felújításuk, kotrásuk elengedhetetlenül szükséges. A főbefogadó (Folyás-éri főcsatorna, illetve Sebes-Körös) nagy távolsága miatt a településről a víztömeg csak jelentős késéssel indul meg, miután a külterületi, befogadóhoz közelebbi csatornák leürülnek. A belterületi határon van elektromos esésnövelést gyorsító átemelő szivattyú, melyet összesítve mintegy 30-40 órában, szakaszosan üzemeltetnek, hogy további külterületi részeket ne áraszák el. Vészhelyzet esetén az önkormányzat rendelkezik ezen szivattyú kapacitását háromszor meghaladó mobil átemelő szivattyúval is.

A belvizek gyorsabb lefolyását biztosítaná a befogadóba történő átemelés megkezdésének előbbre hozása, illetve a befogadó Folyás-éri főcsatorna vízszintjének veszélyhelyzetet megelőző gyorsabb csökkentése.

A jövőben a klímaváltozás hatására - figyelembe véve a trend előre jelzéseket - a csapadék szélsőségesebb eloszlása, a csapadékközpontosság növekedése várható,

amely tovább fokozza a belvív, és elöntés veszélyeztetettséget. Meg kell azonban jegyezni, hogy a belvív nem minden esetben káros. A védett természeti területeken kifejezetten előnyös a tavaszi vízállások, vizenyők kialakulása, ezért a nemzeti park területén inkább az „vizes” vonalas létesítmények felszámolása, és a vizek helyben tartása a cél.

Déaványa település a 2.87. Nagy- Sárréti árvízvédelmi öblözet közepén található. A Hortobágy-Berettyó főcsatorna baloldali, a Sebes és Hármaskörös jobb oldali védőtöltésének szakadása esetén veszélyeztetett. Déaványa déli részén 3,00 km hosszú lokalizációs (városi) töltés van. A KÖVIZIG lokalizációs tervében 2.87. lok 3 néven szerepel. A töltés jelenlegi kiépítettségével (magasság, hosszúság) nem alkalmas a település körül kialakulható elöntési szint tartására, mivel az a töltést észak-keleti oldalán megkerüli. Az árvízi elöntés ellen a folyók elsőrendű védművei, és a szükségtározók jelentenek védelmet.

3.8.2 Földtani veszélyek

Déaványa területén alábányászott területek, barlangok és pincék nincsenek. A város egész közigazgatási területe szélérozó által veszélyeztetett. A város területén a domborzati viszonyokból és a tájhasználatból adódóan csúszás- és süllyedésveszélyes terület nincs.

Békés megye területére i.sz. 465 és 1984 közt 14 kis intenzitású mélyföldrengés epicentrum esett. A rengések a Kettős-Körös Fehér-Körös völgy irányában rendeződtek elsősorban. A Békés és Gyula városok vonalától D-re eső 5db 2–4 magnitúdójú rengés nem a Körös-völgyhöz, hanem egy É–D irányú tektonikai zónához kapcsolódik, az övben az események intenzitása, gyakorisága D-i irányban főleg már az országhatáron túl növekszik. A legjelentősebb pusztítást az 1978-as, a Richter-skála szerinti 4.5-ös erősségű rengés okozta, melynek epicentruma Békés volt. Az elmúlt években nem volt tapasztalható földrengés Déaványa város területén, illetve térségében.

A volt téglagyár területéhez kapcsolódott a „Déaványa I. – agyag” bányatelek. A gyár területén a téglagyártás, így az agyagbányászat is megszűnt. Déaványa Város Önkormányzata a „Déaványa I.- agyag” nevű bányatelken üzemelő bányában a bányászati tevékenységet befejezte. A tájrendezés a tájrendezési tervnek megfelelően végrehajtották. A leművelt területet továbbiakban sporthorgászati célra is alkalmas vizes élőhelyként újrahasznosítják.

A város közigazgatási területét a Déaványa I., Déaványa II., Déaványa III., a Szeghalom I. és a Túrkeve I. nevű szénhidrogén bányatelkek érintik. A bányatelteken belül különböző bányászati létesítményeket találhatunk: kutakat, szállítóvezetéseket, gyűjtőállomásokat, stb.

3.8.3 Sugárzásvédelem

Déaványa közigazgatási területén a DÉMÁSZ Hálózati Elosztó Kft kis- és közép feszültségű elosztó-hálózatot üzemeltet.

Déaványa város Paks, Mochovce, Bohunice atomerőművek 300 km-es Élelmiszer-fogyasztási Korlátozások Óvintézkedési Zónája (ÉÓZ) területére esik, de kívül esik Paks atomerőmű 30 km-es Sürgős Óvintézkedési Zónáján (SÓZ).

A légkörben található sugárzó anyagok terjedésének követésére hazánkban egy országos sugárzásfigyelő rendszer épült ki. A rendszer legfontosabb része a több mint 130 mérőállomásból álló hálózat. Ezek a szabadtéren álló állomások olyan műszerekkel vannak felszerelve, amelyek folyamatosan mérik a szabadtéri sugárzás: az óránkénti dózis, azaz a dózisteljesítmény értékét. Déaványa város területén sugárzásmérő pont nem található.

Helyzetértékelés:

- a település nagy része belvíz által veszélyeztetett
- a külterületen belvíz-elvezető hálózat hiányos
- a belterületi csapadékvíz elvezetést a kiépült Homokbánya utcai tározó jelentősen javította
- a település talajai defláció érzékenyek
- az árvízvédelmet biztosító rendszer kiépítettsége, állapota megfelelő
- a települést földtani veszélyek nem fenyegetik

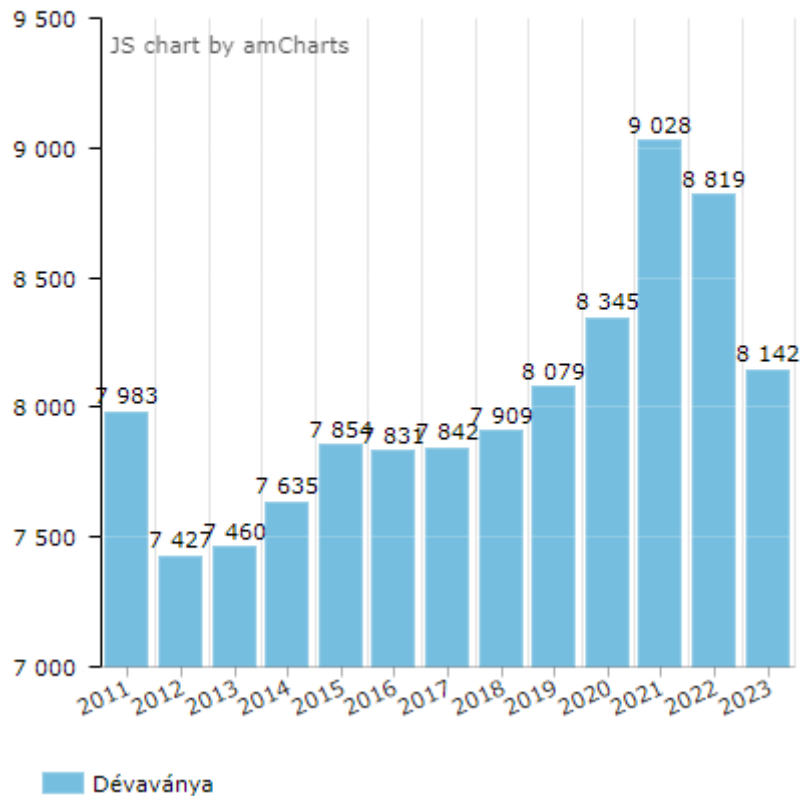
3.9 Energiagazdálkodás

Déaványa energiaellátásában a földgáz és az elektromos áram játszik meghatározó szerepet, de folyamatosan növekszik a megújuló energiaforrások – ezen belül a napenergia – hasznosítása is. A lakosság körében ezen kívül reneszánszát éli a szilárd tüzelőanyagok (tűzifa, szén) használata.

Az elektromos hálózat teljesen kiépített. A település minden pontján korlátozások nélkül lehet áramot vételezni. A villamosenergia-fogyasztókat (háztartási fogyasztó 3268 db volt 2023-ban), összesen 65,4 km hosszú kifeszültségű hálózattal látják el. Az összes szolgáltatott villamos energia több mint felét a háztartási fogyasztók felé értékesítik, az egy fogyasztóra jutó átlagos energia-fogyasztás Déaványa városban 1 MWh körül mozog, míg a megye városainak átlaga 5,5 MWh. A közvilágítás korszerűsítése – pl. energiatakarékos lámpatestek – még nem történt meg, de középtávon tervezett.

Háztartások részére szolgáltatott villamosenergia (1000 kWh)

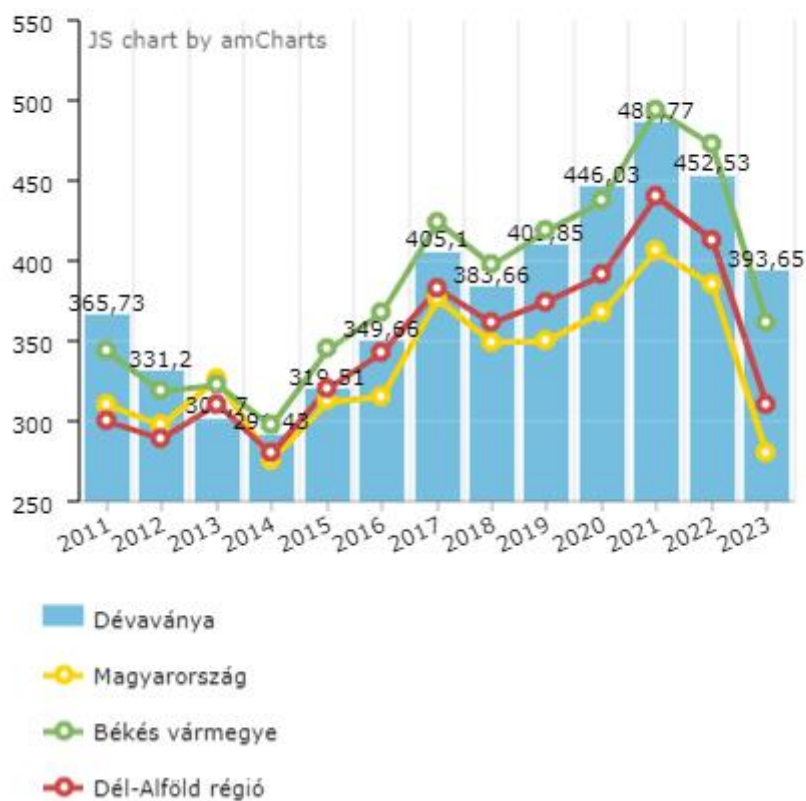
(c) 2025 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TEIR-rel.

A gázvezeték hálózat a város belterületén és egyes külterületi lakott helyeken egyaránt kiépült. A meglévő földgázvezeték hálózat hosszú távon biztosítja a város gázellátását. Az összes szolgáltatott gáz nagy részét (66%) a háztartások hasznosítják. A háztartási gázfogyasztók száma az elmúlt években lényegében nem változott. Környezetvédelmi szempontból a jó beállított gázégők és gázkazánok a hagyományos vegyes tüzelőberendezésekkel szemben még mindig környezetkímélőbb hasznosítást eredményeznek. A településen a hálózat állapota megfelelő, fejlesztését nem tervezik.

Háztartások részére szolgáltatott gáz, egy lakosra (m3)

(c) 2025 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TEIR-rel.

Déaványa a napenergia felhasználására, tekintve a napsütéses órák éves számát, kiváló adottságokkal rendelkezik, kihasználtsága folyamatosan nőtt az elmúlt években, összesen 156,3 kW napelemes rendszer épült ki az önkormányzati intézményekben, az Ipari területen és a Ványai Ambrus Általános Iskolánál (napkollektorok). A lakosság körében a pályázati lehetőségek szabnak határt, illetve adnak lehetőséget a napenergia hasznosítására.

Biogáz, vízenergia hasznosítás továbbra sincs a településen. A településen geotermikus energiát egyelőre csak a termálfürdőben hasznosítanak fűtésre, valamint a Sportcentrum és a Közfoglalkoztatás épületének fűtése is geotermikus energiával megoldott. Liker Motors Kft. egy szélérőművet telepített dévaványai telephelyére, de

Déaványa Város Környezetvédelmi Programja 2025-2030

üzemebe helyezése az elmúlt hat évben sem történt meg. Összességében kijelenthető, hogy a megújul energiaforrások közül, még mindig a napenergia a legnépszerűbb településen.

A város az elmúlt hat évben is számos energetikai korszerűsítést hajtott végre az intézményeiben:

- Európai uniós és hazai támogatás révén a központi orvosi rendelő és védőnői szolgálat épületének felújítása során napelemes rendszerrel bővült, mely teljesen ellátja az épületet.
- Befejeződött a Margaréta Idősek Otthonának korszerűsítése is, mely tartalmazta az épület hőszigetelését, nyílászáróinak cseréjét, továbbá napelemek telepítését.
- A közelmúltban „Önkormányzati épületek energetikai fejlesztése” elnevezésű pályázat keretében önkormányzati tulajdonú ingatlanok felújítása kezdődött meg. A fejlesztés által érintett ingatlanok: Jéggyár utca 7/1 (bér lakás komplex energetikai felújítása), Eötvös utcai óvoda, Könyves K. utcai óvoda, Kossuth utcai óvoda, Hajós utcai óvoda és az Önkormányzati Hivatal épülete (napelem fejlesztés). A fejlesztés során az épületeken napelemrendszerek kerültek telepítésre. A jéggyár utcai társasház esetében megtörtént a padlás fődémszigetelése és a gázkazánok cseréje, nyílászárók cseréje és a homlokzati hőszigetelés.

Az Önkormányzat és intézményei épületeinek energetikai korszerűsítése magába foglalja a nyílászárók cseréjét, a homlokzati szigetelést, a padlásfödém szigetelését, a fűtési rendszer korszerűsítését és majdnem minden helyen még a napelemes rendszer kiépítését is. Az új épületeknél preferált megoldás a hőszivattyús hűtési-fűtési technológia.

Az Önkormányzat tulajdonában lévő épületek további energetikai fejlesztése tervezett, úgy, mint a Bereczki Imre Helytörténeti Gyűjteményen és a Ladányi Mihály Könyvtár és a Gyermekorvosi Rendelő, Szeghalmi úti egykori iskola épületén napelemek telepítése, az orvosi rendelő hőszigetelése.

Az Önkormányzat 2024-ben egy 5 éves, 12 intézményre kiterjedő energia megtakarítási intézkedési tervet készített. A közvilágítás korszerűsítésének kiviteli terveinek elkészítése is folyamatban, remélhetőleg a legnagyobb teljesítményű áramfogyasztó lámpatestek első körben történő ledes izzóval történő korszerűsítése 1-2 éven belül megvalósul. A jövőben tervezett egy települési napelempark is, mely a közvilágítás energia ellátását is biztosíthatná.

Helyzetértékelés:

- Nőtt a megújuló (napenergia) energia hasznosítás mértéke
- A közigazgatási épületek energetikai korszerűsítése folyamatos
- A település energia ellátását nagyrészt még mindig hagyományos (nem megújuló) energiahordozókból biztosítják, így nagy a település energia függősége
- A közvilágítás nem korszerű

3.10 Környezettudatosság

A környezettudatosság az egyes személyek vagy a társadalom valamely szegmensének a bioszféra állapotával és az emberi populáció környezetével kapcsolatos tájékozottságát, érzékenységét és tudatos felelősségvállalását kifejező fogalom, amelyet gyakran jelzői formában használnak. Eredményeik szerint bár elviekben a legtöbb ember elkötelezi magát a környezetvédelem ügye mellett, az ismeret és a tettek alapján kevés ember tekinthető környezettudatosnak.

A környezettudatos szemlélet, életmód hétköznapi szinten jelentheti az energiatakarékos izzók használatát, a kerékpáros közlekedést, a szelektív hulladékgyűjtést, a helyi élelmiszereket előnyben részesítését stb. Mindez elsősorban egyéni döntés kérdése, ami a gondolkodásmódon múlik. A környezettudatos gondolkodásmód kialakításában az önkormányzatnak, közintézményeknek (elsősorban oktatási) civil szervezeteknek is nagy felelősége van. Például a helyi önkormányzat beszerzési szabályzata is tartalmaz előírásokat, melyek a környezettudatos irodai működéshez hozzájárulnak, de további kerékpárút hálózat kiépítése is ösztönzőleg hat. A legnehezebb azokat a csatornákat, eszközöket megtalálni, melyekkel hatékonyan eljuttatható a szemléletformáló információ, üzenet a felnőtt lakosságnak. Iskolai, óvodai keret között, a kötelező tananyagokon kívül is sokat tehetnek/tesznek a környezettudatos szemlélet kialakításáért. Déaványán a helyi oktatási intézményekben külön megemlékeznek a környezetvédelmi jeles napokról, hulladékgyűjtési akciókat szerveznek, de ezen kívül nagyon fontos, hogy a gyerekek a saját intézményükben példamutató magatartás tapasztaljanak. A Ványai Ambrus Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola korábban elnyerte az Ökoiskola címet, melynek hatálya lejárt, célszerű lenne újból megpályázni. Óvodai szinten a Zöld óvoda cím megszerzése lehet a cél. A déaványai Óvodák mind a négy telephelye megkapta a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesülettől a MADÁRBARÁT ÓVODA címet.

Az önkormányzat feladata többek között a példamutatás (pl.: „irodák zöldítése”), a beruházások, településfejlesztés során a környezetvédelmi szempontok érvényesítése (és nem utolsó sorban), tájékoztatás, szemléletformálás. Fontos lenne a környezetvédelmi, természetvédelmi célok beépítése a település mindennapi döntéshozatalába. Sok településen környezetvédelmi referens munkatárs kijelölésével biztosítják a környezetvédelemmel összefüggő önkormányzati ügyek intézését, programok, tervek koordinálását.

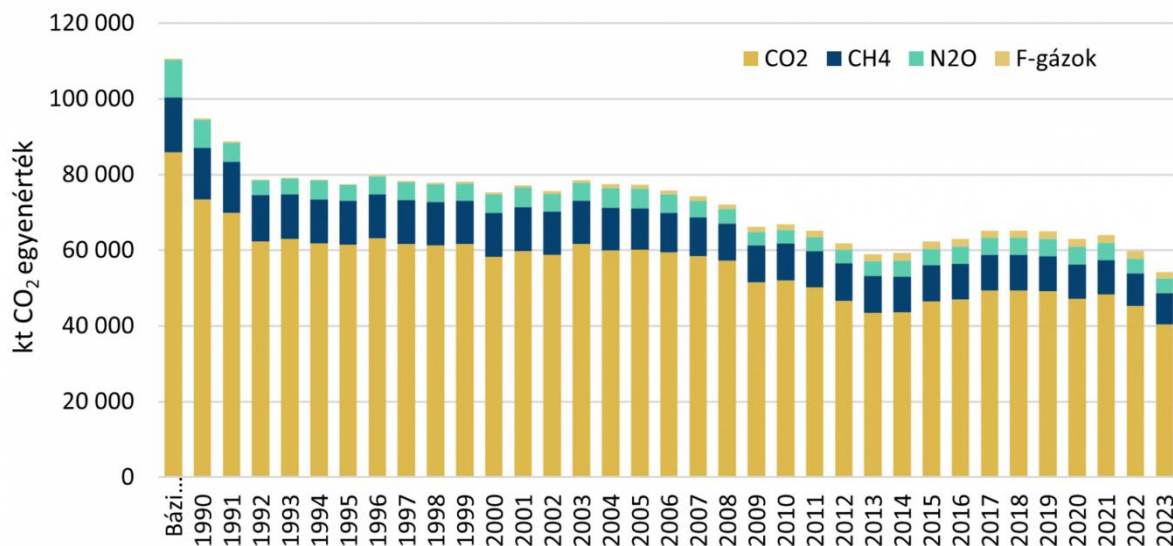
4 A környezetvédelmi célok és célállapotok eléréséhez szükséges intézkedések

4.1 Klímavédelem

A klímaváltozás elleni küzdelem alapvetően két módon közelíthető meg. A nehezebb feladat a klímaváltozás ütemének lassítása, melyet a mitigációs (ÜHG kibocsátás csökkentés, elnyelés növelése) célkitűzések szolgálnak. A másik elkerülhetetlen, rövid távon is eredményesebb feladatunk az adaptáció, azaz alkalmazkodás a klímaváltozás hatásaihoz.

Országos szinten a NÉS II (2018-3030) tartalmazza az üvegházhatású gázok kibocsátás-csökkentési céljait (valamint a Hazai Dekarbonizációs Útitervet) és a nemzeti alkalmazkodási stratégiát (NAS). A NÉS-2 operatív dokumentumai a háromévente készített Éghajlatváltozási Cselekvési Tervek (ÉCsT). **A legaktuálisabb iránytű a klímaváltozás elleni küzdelemben a 2023-ban felülvizsgált Nemzeti Energia- és Klímaterv (NEKT), melynek fontosabb célkitűzése között szerepel az energiahatékonyság növelése, a megújuló energiaforrások arányának növelése, és dekarbonizáció (üvegházhatású gázok légkörbe jutásának csökkentése): Magyarország célja, hogy az üvegházhatású gázok bruttó kibocsátását (korábbi 40% helyett) legalább 50%-kal, a nettó ÜHG-kibocsátást pedig 55%-kal csökkentse 2030-ig 1990-hez képest, ami nem elérhetetlen, tekintve, hogy a CO₂ kibocsátás elmúlt évtizedekben tapasztalható csökkenését (amit elsősorban a szocialista nehézipar megszűnése, és gazdasági válságok indokolnak, semmint a célzott intézkedések).**

ÜHG-kibocsátás alakulása Magyarországon

Forrás: Magyar Meteorológiai Szolgálat Nonprofit Kft.

A NEKT célok (főként dekarbonizációs, és energia hatékonysági) elérését települési szinten számos már végrehajtott, és tervezett intézkedés szolgálhatja:

- épület energetikai korszerűsítések (ÜHG kibocsátás csökkentés)
- napenergia hasznosítás növelése, napelempark létesítése

- kerékpáros létesítmények építése (ÜHG kibocsátás csökkentés)
- avar-és kerti hulladék égetés teljes betiltása (ÜHG kibocsátás csökkentés)
- faültetés, zöldfelület fejlesztés (CO2 nyelő kapacitás bővítése)

Az érdemi kibocsátás-csökkentést elsősorban az épületek és a közlekedés energiaigényének radikális csökkentésével, valamint az energiatermelés zöldítésével lehet elérni. A mitigációt és az adaptációt szolgáló intézkedések természetesen gyakran fedik egymást. A „zöldítés” például kettő az egyben intézkedés, mely az egyik leghatékonyabb mitigációs módszer, és egyben mérsékli felmelegedés hatásait. Legkevésbé preferált, de sokszor elkerülhetetlen adaptációs megoldás a mesterséges hűtés („klimatizálás”) kiépítése. A biodiverzitás növelése is egy adaptációs megoldás, mivel egy fajgazdag ökoszisztéma ellenállóbb, kevésbé sérülékeny, a klímavédelmi és élővilágvédelmi intézkedések oda-vissza erősítik egymást.

Amennyiben az önkormányzatok fel akarják készíteni településüket a klímaváltozás okozta változásokra, először egy döntés, elköteleződés szükséges. Ezután egy **éghajlatváltozási vagy alkalmazkodási fókuszú stratégiai terv** elkészítése tudja előkészíteni a célravezető intézkedések kidolgozását és megvalósítását.

Klímavédelmi cél/intézkedési tábla külön nem készült (mivel az intézkedések általában átfedésben vannak más szakterületekkel), de **a klímavédelmi célokat is szolgáló intézkedéseket *-al jelöltük.** Továbbá a mellékletben megtalálható **útmutatók** segíthetik az egyes klímavédelmi célok elérését:

- *Klímaadaptív gyepgazdálkodás a városban*
- *Útmutató önkormányzatok számára az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás tervezéséhez*
- *Adaptációs útmutató az éghajlatváltozás hatásaihoz önkormányzatok részére*

4.2 Levegőtisztaság

	Cél (állapot)	Intézkedés	Felelős	Megvalósítás határideje
1.	a helyi levegőminőség mérésének biztosítása (NOx, PM10, CO, SO ₂)	légszennyezettség immisziós mérőpont létesítése: - városközpontban, közút menti lakóövezetben - külterületen (kontrollpont) <i>Példa:</i> <i>Debrecen Zöld őrszem Projekt</i> <i>https://zoldorszem.debrecen.hu/</i>	Déaványa Város Önkormányzata, OMSZ	2030.12.31
2.	a közlekedésből eredő légszennyezés, csökkentése	a burkolatlan útfelületek aszfaltozása	Déaványa Város Önkormányzata	2030.12.31
		kerékpárút-hálózat fejlesztése, kül-és belterületen*: • Gyoma, Körösladány, Ecsegfalva felé vezető utak mentén külterületen • Belterületen Eötvös utca mentén	Déaványa Város Önkormányzata, Magyar Közút Nonprofit Zrt.	2030.12.31
3.	lakossági fűtésből eredő légszennyezés, CO ₂ kibocsátás csökkentése	alternatív energiaforrások alkalmazásának ösztönzése, szilárd tüzelőanyagok felhasználás csökkentése (támogatások, pályázati segítségnyújtás stb.)*	Déaványa Város Önkormányzata, Magyar Állam	folyamatos
		energiahatékonyság növelése, pl.: épület hőszigetelés, fűtés korszerűsítés*	Déaványa Város Önkormányzata, lakosság	folyamatos
		lakosság tájékoztatása (fórum, rendezvény, kiadvány stb.) a hulladékok eltüzelésének káros hatásairól, helyes tüzelési módokról, energia hatékonyságot célzó felújítási lehetőségekről	Déaványa Város Önkormányzata	folyamatos
4.	bűzhatás csökkentése	belterületi állattartás szigorúbb szabályozása, kifejezetten a trágyakezelésre vonatkozóan, azok ellenőrzése új belterületi kisüzemi állattartó telep kialakításának tiltása (HÉSZ)	Déaványa Város Önkormányzata	2026.12.31
5.	porterhelés csökkentése	defláció hatásainak mérséklése mezővédő fasorok telepítésével (őshonos cserjék, fafajok!)*	Déaványa Város Önkormányzata	2030.12.31
		avar-és kerti hulladék égetéséről szóló önk.-i rendelet felülvizsgálata* (javaslat lásd melléklet.)	Déaványa Város Önkormányzata	2027.12.31

4.3 Zajvédelem

	Cél (állapot)	Intézkedés	Felelős	Megvalósítás határideje
1.	a közlekedésből eredő környezeti zajterhelés csökkentése	a helyi kerékpáros közlekedés további népszerűsítésével, újabb kerékpárutak építésével	Déaványa Város Önkormányzata, Magyar Közút Nonprofit Zrt.	folyamatos
2.	zenés rendezvények, szórakozó helyek zavaró zajhatásaink minimalizálása	Engedélyezés során a várható zajterhelés bemutatása, üzemelés során ellenőrző zajmérés előírása panasz esetén	Déaványa Város Önkormányzata	folyamatos

4.4 Vízvédelem

	Cél (állapot)	Intézkedés	Felelős	Megvalósítás határideje
1.	vizek minőségének javítása, vízszennyezések megszüntetése	szennyvíz szikkasztásból eredő szennyezések felszámolása <ul style="list-style-type: none"> szennyvízcsatorna-hálózatra való rákötés teljessé tétele, kiépített szennyvízcsatorna-hálózatra való rákötés kötelezésével (talajterhelési) egyedi szennyvízgyűjtő aknák vízzáróságának ellenőrzése 	Déaványa Város Önkormányzata	folyamatos
		illegális felszín alatti vízkivételek felszámolása <ul style="list-style-type: none"> a lakosság tájékoztatása a kutak engedélyeztetéséről, a szakszerűtlen kivitelezés veszélyeiről 	Déaványa Város Önkormányzata	folyamatos
2.	belvíz, csapadékvíz-elvezetés javítása	belterületi csapadékvíz-elvezető hálózat teljes kiépítése	Déaványa Város Önkormányzata	folyamatos
		külterületi csapadékvíz-elvezető hálózat rekonstrukciója, csatornák vízlevezetésének javítása	Déaványa Város Önkormányzata	folyamatos
		záporváltározó kialakítása a település déli lakórészének „belvíz” mentésére*	Déaványa Város Önkormányzata	2030.12.31
3.	aszályérzékenység csökkentése	déli záporváltározó kialakítása, vizek helyben tartása kék infrastruktúra fejlesztése*	Déaványa Város Önkormányzata / Körös-vidéki Vízügyi Igazgatóság	2030.12.31

4.5 Talajvédelem

	Cél (állapot)	Intézkedés	Felelős	Megvalósítás határideje
1.	defláció csökkentése	mezővédő fasorok telepítésével*	Déaványa Város Önkormányzata / gazdálkodók	folyamatos
		talajadottságoknak megfelelő terület hasznosítás	Déaványa Város Önkormányzata / gazdálkodók	folyamatos

4.6 Táj-és természeti értékek, élővilág védelem

	Cél (állapot)	Intézkedés	Felelős	Megvalósítás határideje
1.	helyi természetvédelmi, és táji értékek, területek megőrzése	egyedi tájértékek, helyi értékek, és helyi természetvédelmi értékek/ területek rendezési tervben (tájrendezési, zöldterület fejlesztési tervlap) történő beazonosítható feltüntetése	Déaványa Város Önkormányzata	Rendezési terv módosítása alkalmával
		helyi természetvédelmi, táji értékekről szóló rendelet megalkotása, fenntartási, kezelési tervek elkészítése	Déaványa Város Önkormányzata	2026.12.31
2.	biodiverzitás növelése, ökológiai folyosók folytonosságának biztosítása	mezővédő fasorok telepítése, dűlőutak fásítása*	Déaványa Város Önkormányzata / gazdálkodók	folyamatos
		a táj-és talajadottságoknak megfelelő gazdálkodás, legetetés, extenzív állattartás preferálása	Déaványa Város Önkormányzata / gazdálkodók	folyamatos
		a kémiai szűnyoggyérítés gyakorlatának újragondolása, biológiai megoldás alkalmazása	Déaványa Város Önkormányzata	2026.12.31
		közterületi zöldfelületek természetközeli kezelése: őshonos fajok, évelő ágyások, alternatív/természetközeli gyepgazdálkodás stb.	Déaványa Város Önkormányzata	folyamatos
		csatlakozás a MATELOSZ szervezetéhez	Déaványa Város Önkormányzata	2025.12.31
3.	a lakosság természetvédelmi „érzékenyítése”, gyerekek bevonása a helyi természeti értékek megőrzésébe	Együttműködés a KMNP és a helyi természetvédelmi civil szervezetekkel pl.: természetvédelmi jeles napok, egyéb rendezvények szervezésében, helyi értékek fenntartásában, megőrzésében	Déaványa Város Önkormányzata /KMNP / Civil szervezetek	folyamatos

4.7 Zöldfelületi rendszer

	Cél (állapot)	Intézkedés	Felelős	Megvalósítás határideje
1.	közparkok minőségi és mennyiségi fejlesztése	a belvárostól távolabbi zöldfelületek fejlesztése*: <ul style="list-style-type: none"> • Fejlesztendő, köztertek és intézménykertek, fasorok • Használati érték növelése (felszereltségének, kiépítettségének fejlesztése) • Zöldszív projekt II. megvalósítása • fasorok fejlesztése 	Déaványa Város Önkormányzata / Intézmények	folyamatos
		települési szintű zöldfelület fejlesztési terv készítése	Déaványa Város Önkormányzata	2027.12.31
.	külső zöldgyűrű fejlesztése, meglévők megőrzése	külterületi mezővédő fasorok telepítése, tájfásítás, tervezett fasorok megvalósítása a településrendezési terv zöldterületfejlesztési javaslata alapján*	Déaványa Város Önkormányzata	folyamatos
		kegyeleti parkok értékmegőrző fenntartása	Déaványa Város Önkormányzata	folyamatos

4.8 Hulladékgazdálkodás

	Cél (állapot)	Intézkedés	Felelős	Megvalósítás határideje
1.	a szelektíven begyűjtött hulladék arányának növelése	a lakosság ösztönzése a szelektálásra, szelektív hulladékgyűjtést ösztönző programok stb.	Dévaványa Város Önkormányzata	folyamatos
2.	zöld hulladék környezetbarát gyűjtése	a zöld hulladék műanyag zsákos gyűjtésének megszüntetése (helyette pl. zöld kukák bevezetése)	Dévaványa Város/ Tappe Kft.	2027.12.31

4.9 Katasztrófavédelem

	Cél (állapot)	Intézkedés	Felelős	Megvalósítás határideje
1.	belvíz által veszélyeztetett területek nagyságának csökkentése	külterületi belvíz-elvezető hálózat fejlesztése, déli záporvíztározó megépítése*	Dévaványa Város Önkormányzata Körös-Vidéki Vízügyi Igazgatóság	2030.12.31
2.	csökkenteni kell a defláció érzékeny területeket	mezővédő fasorok telepítése*	Dévaványa Város Önkormányzata	folyamatos

4.10 Energiagazdálkodás

	Cél (állapot)	Intézkedés	Felelős	Megvalósítás határideje
1.	energiafelhasználás csökkentése	önkormányzati fenntartású épületek energetikai korszerűsítése: nyílászáró csere, hőszigetelés, fűtés korszerűsítés stb.*	Déaványa Város Önkormányzata	folyamatos
		közvilágítás korszerűsítése*	Déaványa Város Önkormányzata	2027.12.31
		energia megtakarítási terv végrehajtása*	Déaványa Város Önkormányzata	2029.12.31
2.	megújuló energiaforrások részarányának növelése	napenergia hasznosítás kiépítése az önkormányzati fenntartású épületekben*	Déaványa Város Önkormányzata	folyamatos
		napelem park létrehozása*	Déaványa Város Önkormányzata	2030.12.31

4.11 Környezettudatosság, szemléletformálás

	Cél (állapot)	Intézkedés	Felelős	Megvalósítás határideje
1.	környezettudatos intézmény működés, ökológiai lábnyom csökkentése	„Irodák zöldítése”, komplett program kidolgozása, mely területeken lehet az intézményműködés környezetterhelését csökkenteni	Déaványa Város Önkormányzata	2029.12.31
2.	környezettudatos generáció nevelése	Ökoiskola cím / Zöld Óvoda cím megszerzése	Déaványa Város Önkormányzata / Iskola, óvoda Intézmények	2019.12.31
3.	madárbarát város	csatlakozás a MATELOSZ szervezetéhez	Déaványa Város Önkormányzata	2025.12.31

5 Melléklet

- Minta rendelet avar-és kerti hulladék égetéséről
- Útmutatók:
 - Klímaadaptív városi gyepgazdálkodás a városban
 - Ökológikus zöldfelületek városi alkalmazása
 - Adaptációs útmutató
 - Útmutató önkormányzatok számára az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás tervezéséhez

2025-09-10

Készítette:

Tárnok Barbara